

TANYA'S BEAUTY SALON
 Threading/Waxing, Facial(Men & Women)
 Anti-Aging Facial, Bleach
 Hair Cut, Color and Style
 40-39 75 St. Jackson Heights, NY 11373
 718-478-9009
 137-40 Jamaica Avenue Jamaica, NY 11435
 718-297-1019
 85-03 Roosevelt Avenue Jackson Heights, NY 11373
 718-205-7832

HERBAL FACIAL
 \$40
 \$20 !!!

DHOL RADIO
 WEBSITE: DHOLRADIO.ORG
 ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
 Request Song Live Calls: USA 1-951-824-6365
 Canada 1-604-210-1955
 Music Skype: DHOLRADIO.ORG
 24/7 1PM to 3PM
 9:30PM To 11:30PM (IST)
 Listen By Call: USA 702-489-0211
 UK 44-20-3519-1210
 Listen On Phone Application for android and iPhone-Dhol Radio

ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ
 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
 (ਸੈਲ): 718-757-7809
 ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
 (ਫੈਕਸ): 516-439-5418
 ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।
 ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

Fifteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 15, Issue 8, February 22, 2014 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਆਪ ਨੇ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਫੇਰਿਆ ਝਾੜੂ

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦਸਤਕ ਨੇ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਾਂਝੇ ਮੌਰਚੇ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੀਟ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸ, ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਰਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸੀਟ ਹੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਫਤਿਹ ਕਰ ਕੇ 'ਆਪ' ਨੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। 'ਆਪ' ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ 49

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਚੋਣ ਸਮੀਕਰਨ ਬਦਲਣ ਲੱਗੇ

ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ, ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਹ ਕਈ-ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀਆਂ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਤੋਂ ਲੋਕ ਖਾਸ ਕਰ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਜਿਥੇ ਚਾਰ ਆਗੂ ਮਿਲ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ 'ਆਪ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 13 ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ

ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ 30 ਸਾਲਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕੇਸ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਉਘੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 'ਆਪ' ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤਿੰਨ ਜਿਲ੍ਹੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 50-50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ 'ਝਾੜੂ ਚਲਾਏ ਯਾਤਰਾ' ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਕਸਬੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ 45.23 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ 8 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਸੀਟ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਪੈਂਠ ਦਾ ਮੁੜ ਸਬੂਤ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਪਰ 2012 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਰੰਗ ਫਿੱਕਾ ਪੈ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ
 ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ।
 ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 17 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵੇ ਝੂਠੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸਾਂ 40 ਮਹੀਨੇ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਿਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਸੀ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟੀ ਹੈ। ਸਾਲ 1984 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1997 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੜਬੜੀ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ 13 ਸਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ 1997 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 17 ਸਾਲ ਸਿਆਸੀ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਮਜ਼ਾਕ ਹਨ।
 ਉਧਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
www.011india.com **\$25** **2,500 Minutes**
 ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
 ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ।
 Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.
 ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਵਧੀਆ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
 ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੇ
 ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ
800.914.1013 • 408.659.9400

ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 3 ਮਈ ਨੂੰ

ਸਿਨਿਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਿਨਿਸਿਨੈਟੀ,

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ, ਨ੍ਰਿਤ, ਭੰਗੜਾ-ਗਿੱਧਾ, ਕਾਮੇਡੀ, ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫਨ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਫਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੌਂਸਲਾ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ

ਡੇਅਟਨ, ਲੀਮਾ, ਕੋਲੰਬਸ (ਓਹਾਇਓ) ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਤੀਜਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 3 ਮਈ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਨਰੋ ਹਾਈ ਸਕੂਲ (220 ਯੈਂਕੀ ਰੋਡ, ਮਨਰੋ, ਓਹਾਇਓ) ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਫਜ਼ਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਲੀਆ ਫੋਨ 917-862-5000 ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਵੀ ਫੋਨ 513-616-4530 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕੇਸ 'ਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਾਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਛੇ ਹਫਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਹ ਖਾੜਕੂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੈ। ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜਨ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ ਕਿਸੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 18 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਨ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਸਟਿਸ ਰਾਜੀਵ ਭੱਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁੜ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੁੜੈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਮੁਤਾਬਕ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ

ਬਜਟ ਵਿਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਕੂਟਰ-ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ, ਟੀਵੀ, ਫਰਿਜ ਉਪਰ ਮਹਿਸੂਲ ਦਰ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਲਈ 'ਇਕ ਰੈਂਕ ਇਕ ਪੈਨਸ਼ਨ' ਦੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅੰਤਰਿਮ ਬਜਟ ਪੇਸ਼

ਕਰਦਿਆਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਰਈਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਉਪਰ 10 ਫੀਸਦੀ ਸਰਚਾਰਜ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਟੈਕਸ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਇਕ ਰੈਂਕ ਇਕ ਪੈਨਸ਼ਨ' ਦੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ 30 ਲੱਖ ਰੱਖਿਆ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਸਕੀਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ 31 ਮਾਰਚ 2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਉਪਰ ਰੋਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ 2600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ 9 ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸਮਾਗਮ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ

ਨਿਉ ਯਾਰਕ (ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਆਉਂਦੀ 23 ਫਰਵਰੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਕਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਵੀਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸੀ ਡੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਯਥਾਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਨ 347-538-8296, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੰਦ ਲਾਲ ਫੋਨ 646-441-1520, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪਰਮਜੀਤ ਲਾਲ ਫੋਨ 917-854-8628 ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਲੀ ਫੋਨ 646-201-0197 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ, ਸਕੂਟਰਾਂ ਤੇ ਕਮਰਸ਼ਲ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਕਰ 12 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 8 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਐਸ.ਯੂ.ਵੀਜ਼. ਉਪਰ ਆਬਕਾਰੀ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 24 ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ 27/24 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 24/20 ਫੀਸਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਟੀਵੀ, ਫਰਿਜ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਡਿਜੀਟਲ ਕੈਮਰਾ, ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਓਵਨ, ਡੀਵੀਡੀ ਪਲੇਅਰ 'ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ 12 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 10 ਫੀਸਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 6 ਫੀਸਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਬਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦਾ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗੈਰ-ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲਾਂ ਲਈ ਕਸਟਮਜ਼ ਡਿਊਟੀ 7.5 ਫੀਸਦ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਸ਼੍ਰਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸ਼੍ਰਿਕਾਗੋ ਦਾ

ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਕਲੱਬ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਰਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਲੱਬ ਨਵੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਛੋਹੇਗਾ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਇੱਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸ.

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ. ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਇਹ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਲੇਬਰ ਡੇਅ ਵੀਕ ਐਂਡ 'ਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ. ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 815-546-0525 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਰਤਨ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਬਕਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਰਤਨ' ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਨੂੰ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਰੋਤ, ਇਤਿਹਾਸ, ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਤਸ਼ਤਰੀ, ਸਿਰੋਪਾ, ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਲੋਏ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਾਈ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 18 ਪੌਥੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਰੇਲ ਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਲਿਪੀਅੰਤਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਾਈ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਵਿਗਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨਯੋਗ

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਏ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਚੁਕਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਗਿਆਪਕ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਵੱਲ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮਜਬੂਰੀਵੱਸ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ:

1. ਸੋਨੂੰ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ-ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਬਕਾਇਆ 1300 ਡਾਲਰ, 2010-11)
2. ਸੁਪਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ-ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ (ਬਕਾਇਆ 3700 ਡਾਲਰ, 2010-11)
3. ਬਿਗ ਪਾਈ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ-ਜਸਵਿੰਦਰ ਪੰਮਾ (ਬਕਾਇਆ 250 ਡਾਲਰ, 2011)

-ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
 Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਰਬਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਗਲੀ ਕਰਵਾਈ ਲਈ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਫਦ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸੁਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 2014 ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਅਕਾਲੀ ਸਮਰਥਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ

ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੈਣੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਵੰਡਣ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਨੇ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਡੀ.ਐਸ. ਬੈਂਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਤਲੇਆਮ 84 ਬਾਰੇ ਨਾਨਾਵਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕਾਰਕੁਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਹ ਪੱਖ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਝਾਤ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ ਗਈ।

ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਪਟਨਾਇਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਬਗੈਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਟੀ. ਨਾਨਾਵਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਘੋਖ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਨੀਲ ਸੇਠੀ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਵਜ਼ੀਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 10 ਕਮੇਟੀਆਂ/ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਖਾਮੀ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨ 2000 'ਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ 9 ਫਰਵਰੀ, 2005 'ਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਉਘੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦੀ ਥਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨਿਬੇੜਨ ਵਿਚ 11 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਪੀ. ਸਦਾਸ਼ਿਵਮ, ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਬੇੜਨ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸੰਥਨ, ਮੁਰਗਨ ਤੇ ਪੇਰਾਰੀਵਲਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰ ਅਮਲ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਉਪਰ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਮਈ 1991 'ਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਸੁਪੀਰਬਦੂਰ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਟਾਡਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 1998 ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 11 ਮਈ, 1998 ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਮਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਿਆਈ ਰੰਗ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮਗਰੋਂ ਪੇਰਾਰੀਵਲਨ ਦੀ ਮਾਂ ਅਰਪੁਤਾਮਲ 23 ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਚੈਨ ਨਾਲ ਸੌਂ

ਪੌਂਟੀ ਚੱਢਾ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 28 ਮਾਰਚ ਤੋਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 2012 ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪੌਂਟੀ ਚੱਢਾ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਹਰਦੀਪ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮੇਤ 21 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ 28 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ 21 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸਚਿਨ ਤਿਆਗੀ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਾ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੇ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਾ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਜੋੜਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਨਾਰਾਇਣ ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ ਸਿੱਖ ਹੁਲੀਆ

ਇੰਦੌਰ: ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਸਾਰਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਰਾਇਣ ਸਾਈਂ ਵੱਲੋਂ 'ਸਿੱਖ ਹੁਲੀਆ' ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ 22 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਸਾਈਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੁਲੀਆ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜੀ ਹੈ।

ਸੁੱਤੀ। 67 ਸਾਲਾ ਅਰਪੁਤਾਮਲ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗੇੜੇ ਕੱਢੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਵੇਲੂਰ (ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ) ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਖਬਰ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬੰਦ ਸੰਥਨ, ਮੁਰਗਨ ਤੇ ਪੇਰਾਰੀਵਲਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ।

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਕੰਬੋਜ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, 26 ਸਾਲ, ਕੱਚ 5'-5", ਬੀ ਐਸ ਸੀ, ਬਿਜਨਸ ਐਨਾਲਾਈਜ਼ਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਚੁਕਵੇਂ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਐਚ-1 ਜਾਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਏ ਲੜਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 601-473-9617, ਈਮੇਲ: santokh01@hotmail.com

ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਵਸਦੀ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ, ਬੀ ਏ, 30 ਸਾਲ, 5'-2" ਲਈ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ/ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 516-450-7104, prince.kular@yahoo.com

Wanted suitable match for 27yrs, height 5'-2", divorced, US Citizen well settled girl. Must be living in the US. Contact: pb82268@gmail.com

ਕੰਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ

Suitable girl wanted for Jatt Sikh US citizen BSc, 24, 5'-10". Girl from US with DDS/MBBS/Eng./Nursing degree, 22 to 24, height 5'-5". No caste bar. Send photo & bio-data @ bsimerb@yahoo.com

Wanted mature, family oriented, vegetarian, preferably US based, over 28 girl for Lobana Sikh, 37, 5'-9" clean shaven, teetotaler, legally divorced, pending US immigration status. Issueless divorcee or widow can also be considered. Family owns business & home, brother citizen & parents legal permanent residents of USA. Early marriage. Caste no bar. Contact: plmultani@yahoo.com, Ph: 330-348-4561

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
ਫੋਨ: 757-240-9348

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੋਰਿੰਡਾ-ਚੁੰਨੀ ਰੋਡ ਉਤੇ, ਮੋਹਾਲੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਵਧੀਆ ਉਪਜਾਊ 5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੀ ਮੋਟਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਫੋਨ: ਅਮਰੀਕਾ: 317-430-6545
ਇੰਡੀਆ: 91-98142-90592

Convenience Store For Rent

Turnkey fully equipped 1500 sq. ft. convenience store within a very busy service station. Major highway location in Middlesex county, New Jersey, all fixtures and refrigeration in place. Store is open and operating 6am to midnight 7 days a week all inquiries please call
Ph: 732-740-3681

ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਮਿਡਲਸੈਕਸ ਕਾਉਂਟੀ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੰਦਰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਿਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਾਈਵੇਅ ਉਪਰ ਸਥਿਤ ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।
ਸਾਈਜ਼ 1500 ਵਰਗ ਫੁੱਟ, ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਰੈਫਰੀਜ਼ਰੇਟਰਾਂ ਸਮੇਤ। ਸਟੋਰ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 732-740-3681

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਰਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੈਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਇਕੋ ਗੇੜ ਵਿਚ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕਿਆਂ ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ.ਕੇ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨਿਰਪੱਖ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਬਾਰੇ ਮੰਗੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੂਬਾਈ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤੁਰੰਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਦਿਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਨਾਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਦੰਗੇ ਕਹਿਣ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸਫ਼ਾਈ

ਜਲੰਧਰ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਟੀ.ਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੰਗੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਜੁਬਾਨ ਫਿਸਲ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਦੰਗੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਟੀ.ਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਤਾਂ 1984 ਦੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਦੋਂ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬੜੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।

‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 16 ਮੈਂਬਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਛੇ ਮੈਂਬਰੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਪ੍ਰੋ. ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 16 ਮੈਂਬਰੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਛੇ ਮੈਂਬਰੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਪੂਰੀ ਛਾਣਬੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ

ਅੰਤਿਮ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਂਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਲਈ ਟਿਕਟ-ਰੇਸ ਸ਼ੁਰੂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਭਾਵੀਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਧੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕੀ ਨੇ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਨੇੜਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ

ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਖੁਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਅਜਨਾਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘਟਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਤਸਕਰਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਔਲਖ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਅਜਨਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਫ਼ਾਵਾਂ ਅਜਨਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਪਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਹੀ ਡਾ. ਅਜਨਾਲਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ। ਮਾਝੇ ਦੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਵੀ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ

ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ 2012 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਮਗਰ ਇਕ ਤੇ ਕੁੱਲ 42 ਨਿਗਰਾਨ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 13 ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ 13 ਖਰਚਾ ਨਿਗਰਾਨ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਤੇ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਝਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਝਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਛਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਖਾਤਰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨੰਬਰ ਦੀ ਪਰਚੀ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਗਲਬਾ ਕਾਫ਼ੀ ਘਟਿਆ ਸੀ।

12 ਸਾਲਾ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਿਉ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਸਿਡਨੀ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚੀ ਦਾ ਉਸ ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਵੱਡੇ ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਡਿਟੈਕਟਿਵਾਂ ਨੇ ਇਸ 61 ਸਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਰ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਕਿ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਬੱਚੀ ਦਾ ਪਿਉ ਆਸਟਰੇਲਿਆਈ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 26 ਸਾਲਾ ਲੈਬਨਾਨੀ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੱਦ ਮਿਥੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੰਗੀਆਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਕੇ.ਪੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬਣਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਛਿੜੇ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਅਣਗੌਲੇ ਰਹਿ ਗਏ ਤਬਕਿਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਮਾਲਤੀ ਬਾਪਰ ਤੇ ਕੇ.ਐਲ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਕੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਪੰਜਾਬ ਯੋਜਨਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਰ.ਆਰ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ, ਕੇ.ਕੇ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਅਸਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਰਮਨ ਬਹਿਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਗਠਨ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੂਬੇ

ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ 35 ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 21 ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 23 ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਹੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ 38 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਅਰੋੜਾ, ਖੱਤਰੀ, ਅਗਰਵਾਲ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਰਾਜਪੂਤ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

660 ਅਰਬ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠਾ ਕਰਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 66000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕੌਰਾ ਝੂਠ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ ਸੈੱਲ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਡਾ. ਜਸਦੀਪਕ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਜੁਟਾਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੋਖੇ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਰੁਚੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ (ਈ.ਓ.ਆਈ) ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਈ.ਓ.ਆਈ ਨਾਂਅ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਇਨਫੋਰਮਿਸ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 66936 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 31847 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਊਸਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਕੁੱਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ 50 ਫੀਸਦ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਤੇ ਮਜੀਠੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੇਨਾਮੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿਹਤ ਤੇ ਬਾਇਓਸਾਇੰਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਕੁੱਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ 60 ਫੀਸਦ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਕੌਮੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਫਿਰ ਗਰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਲੈਣ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹੜਾ ਆਗੂ ਕਿਸੇ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਦਾਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 10 ਜੁਲਾਈ, 1984 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਪੰਜਾਬ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ' ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਦੱਸਦਿਆਂ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਧੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੁਧਾਰ, ਅਮਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਫੌਜ ਸੱਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 2 ਜੂਨ, 1984 ਨੂੰ 'ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਦਾ ਸੱਚ

ਪ੍ਰਸਾਰਣ' ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕਰਫਿਊ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਗੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੁਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 1983 ਤੇ 1984 ਦੌਰਾਨ ਲੜੀਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ

ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ 1981 ਤੇ ਨਵੰਬਰ 1981 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਨੌਂ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਆਗੂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ. ਟੌਹੜਾ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ, ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਆਰ. ਵੈਂਕਟਰਮਨ, ਪੀ.ਸੀ. ਸੇਠੀ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ (ਤਤਕਾਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ), ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਪੀ.ਸੀ. ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ, ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਸੀਨੀਅਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਵਾਮੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਐਮ. ਐਮ.ਕੇ. ਵਲੀ, ਟੀ.ਐਨ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਆਖਰੀ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਅੱਠ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 26 ਮਈ, 1984 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ।

ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਸੱਦਣ ਦੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅਤੇ ਰਹੇ। ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਮੁਤਾਬਕ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ 1981 ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਧ ਗਈ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗ ਹੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਖਾਤਕੂਆਂ ਦੇ ਗੁੱਟ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਤਲ, ਭੰਨ-ਤੋੜ ਤੇ ਲੁੱਟ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ 1981 ਵਿਚ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1981 ਤੇ ਪੰਜ ਅਪਰੈਲ, 1984 ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ, ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਟੌਹੜਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਹੋਰਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਸਮੇਤ 24 ਜਨਵਰੀ, 1983 ਤੇ 2 ਫਰਵਰੀ, 1984 ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 6 ਫਰਵਰੀ 1984 ਵਿਚ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਗਏ ਸਨ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੂਰਿਆ ਸੀ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦਾ ਪੱਖ: ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ 28 ਮਾਰਚ, 1984 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 28 ਮਾਰਚ, 1984 ਨੂੰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 10 ਜੁਲਾਈ, 1984 ਨੂੰ ਛਪਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣਾ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਓ.ਐਸ.ਡੀਜ਼ ਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵਰਤਣਾ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ 25 ਅਪਰੈਲ, 1984 ਨੂੰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਗੋਵਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਸੈਕਟਰ 9, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ 11-12 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 2.30 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਹੋਏ, ਨਾ ਕਿ 10 ਨੂੰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 11 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਸੱਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ: ਸਿੱਖ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਇਨਸਾਫ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ 'ਧੱਬਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ 2002 ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗੇ 'ਨਫਰਤ' ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉੱਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ) ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਫੌਜ ਸੱਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ 1984 ਦੇ ਦੰਗੇ ਨਫਰਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂਕਿ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜੈਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈਆਂ ਅੱਠ ਮੀਟਿੰਗਾਂ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਹੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਚੀਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਨ ਵਿਚ ਇਕ ਆਲੂ ਮਿਆਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤੇ ਬੁੜੇਲ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਟੀ.ਸੀ. ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹ ਆਖਰ ਸੈਕਟਰ-2 ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਘਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਥੇ 27 ਮਾਰਚ, 1984 ਨੂੰ ਆਲੂ ਮਿਆਰੀ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੇੜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਚੌਥਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਇਹ ਇਕ ਗੁਪਤ ਮਿਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਨੰਬਰੀ ਕਾਰ ਲਈ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਲਾਈ। ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਆਈਜੀ (ਜੇਲੂ) ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਲੂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਰ.ਡੀ. ਸਰਮਾ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ

ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਵਿਚਾਲੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਬਹੁਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਤੁਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।

27 ਤੇ 29 ਮਾਰਚ 1984 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-2 ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਘਰ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੀ ਮੀਟਿੰਗ 21 ਅਪਰੈਲ, 1984 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਾ ਲਈ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ, ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਸੀ.ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ, ਐਮ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਲੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਪੀ.ਸੀ. ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ

ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁੱਜੇ ਸਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੁੜੇਲ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰ-2 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਲਾਂਚ ਵਿਚ 21 ਅਪਰੈਲ, 1984 ਵਿਚ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅੱਠਵੀਂ ਤੇ ਆਖਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 26 ਮਈ, 1984 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹੋਈ।

ਬਾਦਲ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ: ਦਲ ਖਾਲਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵਿਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੇ ਲਗਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਚਾਈ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਨ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲ ਦੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਦਖਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਨੇ 17 ਸਾਲ ਜੇਲੂ ਕੱਟਣ ਬਾਰੇ ਬੋਲਿਆ ਝੂਠ: ਕਾਂਗਰਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 17 ਸਾਲ ਜੇਲੂ ਕੱਟਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸਾਂ 40 ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਿਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਸੀ ਜੇਲੂ ਕੱਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 1984 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1997 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਤਬੜੀ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ 13 ਸਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ 1997 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 17 ਸਾਲ ਸਿਆਸੀ ਜੇਲੂ ਕੱਟਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਇਕ ਮਜ਼ਾਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੱਤ ਦਿਨ ਜੇਲੂ ਕੱਟੀ ਸੀ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਵਿੱਤ

ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 9 ਜੂਨ, 1984 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵੰਡਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਗੇ।

Punjab Times

Established in 2000
15th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ

ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੂਬਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ
ਚੁਕਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 64 ਕਰੋੜ
ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਦੇ ਕਿਸਤਾਂ 'ਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਤ
31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ
ਕਿਸਤ 31 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਸਰਕਾਰ
ਨੇ ਸਾਲ 2012-13 ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 23 ਕਰੋੜ 86 ਲੱਖ
ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਰਵੇਖਣ ਰਿਪੋਰਟਾਂ
ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ
ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਤਾਜ਼ਾ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੇ
ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਰੁਣ ਪੱਲੀ ਦੇ
ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਚੁਕਵੀਂ ਨੀਤੀ
ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ
ਹੁਣ 2 ਮਈ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। 'ਮੁਵਮੈਂਟ
ਅਗੇਸਟ ਸਟੇਟ ਰਿਪੋਰਟ' (ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਬਰ

ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ) ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ
ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਐਸ. ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ
ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ

ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬੈਂਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ
ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ
ਅੰਦਰ ਚੁਕਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼
ਦਿੱਤੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਯੋਜਨਾ
ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਛੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਲੋਕ
ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 13 ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ
ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੀ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ
ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ, ਹਰਸਿਮਰਤ
ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੂੰ ਖ਼ੁਰਦ ਸਾਹਿਬ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ
ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ
ਕਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਟਿਕਟ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ
ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ
ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਯੂਥ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਨਬੀਰ ਕੌਰ
ਵੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ। ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ
1996 ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਗਲਾ ਤੇ 1998 ਵਿਚ
ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਦੋ ਵਾਰ
ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਈ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਾਤ ਵੀ ਖਾ ਚੁੱਕੇ
ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਡਾ.
ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਦਾ ਪੱਤਾ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ.
ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ
ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਫਰਕ
ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਕਾਰੋਬਾਰੀ
ਤੇ ਜਨਤਾ ਲੈਂਡ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੁਲਵੰਤ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ
ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ
ਤੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਪੀਕਰ ਚਰਨਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸੁਖਦੇਵ
ਸਿੰਘ ਲਿਬਤਾ ਤੋਂ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਜਲੰਧਰ
ਤੋਂ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਦਾਅ
ਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਪਵਨ
ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ
ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਰ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਫੇਰਿਆ ਝਾੜੂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਅਤੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਲਾਹ
ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ
ਹੋਰ ਭਯਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ
ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ
ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਦੀ ਫ਼ਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ
ਕਰਨ ਦੇ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਭਾਵਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ
ਲਵਾਈ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ
ਦੇ ਆਗੂ 'ਆਪ' ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਕਬੂਲਣ ਲੱਗੇ
ਹਨ ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਤੇ ਰਾਜਸੀ
ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ
'ਆਪ' ਬਣਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ
ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਲੋਕ ਸਭਾ

ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕਾਰਨ
ਤਿਕੋਣੀ ਟੱਕਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਫਰਕ
ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ.
ਫੂਲਕਾ, ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ
ਹਰਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ
ਸਮੇਤ ਦੇ ਦਰਜਨ ਨਾਮੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੇ 'ਆਪ'
ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ
ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਨੇ ਅਜੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ
ਵਿਚ ਵੱਧ ਪੈਰ ਜਮਾਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ
ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਾਲੇ ਪਟਿਆਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ
ਸੰਗਰੂਰ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ
ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਣ
ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਦੋਆਬਾ ਖੇਤਰ ਦੇ
ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ
ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ
ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ 20

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਮੋਠੀ ਸੀਟ
ਤੋਂ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਕਪਿਲ ਸਿੰਘਲ ਦੇ ਹਲਕੇ
ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼, ਮਨੀਸ਼
ਤਿਵਾੜੀ ਦੇ ਹਲਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਐਚ.ਐਸ.
ਫੂਲਕਾ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਮੇਧਾ ਪਾਟਕਰ
ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣ ਦਾ
ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ
ਦੀਆਂ ਦੋ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 7, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ
ਦੀਆਂ 6, ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉੜੀਸਾ, ਮੱਧ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਸੀਟ
ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਸਾਲ 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ
ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿੰਟੋਬਰਮ ਵੱਲ ਜੁੱਤੀ ਵਗਾਹ
ਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਦਿੱਲੀ ਲੋਕ
ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ।

ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ
ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ
ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਸਿਰੇ ਦਾ ਝੂਠਾ ਬੰਦਾ
ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ
ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ
ਸ. ਫੂਲਕਾ 'ਤੇ
ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ
ਕੇਸ ਲੜਨ ਬਦਲੇ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ
ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਲਾਏ ਹਨ। ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ
ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਜੇ ਉਹ
ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ
ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਵਕਾਲਤ ਤੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ
ਲਾਭੇ ਕਰ ਲੈਣਗੇ, ਤੇ ਜੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਇਹ ਸਬੂਤ
ਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ
ਜਥੇਬੰਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ
ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ
ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਸ
ਲੜਨ ਬਦਲੇ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ
ਤੋਂ ਫੁੱਟੀ ਕੱਡੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਹ
ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਲੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ
ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ
ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਫੂਲਕਾ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਉਠੇ
ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ
ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਆ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ
ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਕੇਸ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ
ਪਰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ
ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਜਨਤਾ ਅਤੇ
ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਹਰ
ਪਾਸਿਓਂ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦੀ ਫਿਰਾਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਦੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਉਹ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ
ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਸੱਚਾ' ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਣਾ
ਲੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਜੋਂ ਉਹ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ
ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ।
ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ
ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਵਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ
ਕਾਂਗਰਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਲਾਹਾ
ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਮਗਰੋਂ
ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ
ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ
ਹੈ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ
ਕਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦਾ ਦਾਗ
ਕਾਂਗਰਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਧੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਦੇ
ਹੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਬੁਖਲਾ ਗਿਆ
ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਹੀ
ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ	ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ	ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
--	---	--	---

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇਗਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ, ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਘਰ ਦੀ ਕਾਇਆਕਲਪ ਲਈ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਾਲਮੇਲ ਅਫਸਰ ਨੂਰੁਲ ਅਮੀਨ ਮੈਂਗਲ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗੋ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਇਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਤੇ ਸਕੂਲ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਮੈਂਗਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਉੱਪਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦਾ ਜਨਮ 28 ਸਤੰਬਰ, 1907 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾਬਾਦ (ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਇਲਪੁਰ) ਦੀ ਜੜ੍ਹਾਂਵਾਲਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੰਗੋ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਬੰਗੋ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ 150 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਮੈਂਗਲ ਨੇ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਦਿੱਖ ਸੰਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਥੇ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਸੈਲਾਨੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਲੋਕ ਆਉਣਗੇ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪਿੰਡ ਮਹਿਜ਼ 35 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਆਜ਼ਾਦਿਯਾਰ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਪਿੰਡ ਬੰਗੋ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ 5000 ਹੈ ਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਕਨਾਲ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਇਕਬਾਲ ਵਿਰਕ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੈਂਗਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਐਡਵੋਕੇਟ ਤੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਜੱਦੀ ਘਰ ਖਰੀਦਣਗੇ। ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 23 ਮਾਰਚ, 1931 ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਨੂੰ ਸ਼ਾਦਮਨ ਚੌਕ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ ਦੇ ਕੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਮੁਲਵਾਦੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਾਰਨ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਰੋਕ ਦੇਣੀ ਪਈ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 19 ਮਾਰਚ ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵਲੋਂ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਸਬੰਧੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਰੁਧ

ਸੁਣਵਾਈ ਆਉਂਦੀ 19 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ ਲਾਅ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਖਿਲਾਫ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਤੇ 1984 ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਟੈਂਡ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਹ ਕੇਸ ਬੇਲੀਅਨ ਟੋਰਟਸ ਸਟੈਚਿਊਟ (ਏ ਟੀ ਐਸ) ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੈਨਹਟਨ ਵਿਚਲੀ ਫੈਡਰਲ ਅਦਾਲਤ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੀ ਬਹਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 19 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਰੇਗੀ। ਸੰਘੀ ਜੱਜ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ 1984 ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

House For Sale

One Kanal double story house in Mohali, Punjab for sale. 5000 sq. feet covered area. Poush NRI neighborhood facing a park. Call 925-577-7154

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੱਰੀ ਕੁਕ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੱਰੀ ਕੁਕ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 515-291-1961

ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 317-997-9140
317-534-5151

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

- *ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
- *ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
- *ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹੇਗੀ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਖਰਚ ਪੱਖੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2009 ਵਿਚ ਮਾਮੂਲੀ ਚੋਣ ਖਰਚ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖਰਚ ਮਾਮੂਲੀ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਐਤਕੀ ਚੋਣ ਖਰਚ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣ ਖਰਚ ਦੀ ਸੀਮਾ ਇਸ ਵੇਲੇ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਖਰਚ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਾਪੀਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 2009 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਚੋਣ ਖਰਚ

1.74 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜੋ ਵੇਰਵੇ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕਾ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ

ਚੋਣ ਖਰਚ ਸਿਰਫ 11 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 12.23 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਹੋਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ 2009 ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵਾਹਨਾਂ ਤੇ ਤੇਲ

'ਤੇ 3.79 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਪਬਲਿਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਜਲਸਿਆਂ 'ਤੇ 3.2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੇ ਚੋਣ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ 1.26 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਦਿਖਾਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੋਣ ਖਰਚਾ ਹਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ 'ਤੇ 18.47 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ 2009 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਚੋਣ 14.38 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਜਿੱਤੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਚੋਣ 'ਤੇ 17.03 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਸਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਬਤੌਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ 11.60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਚੋਣ ਖਰਚ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਵਿਜੇਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ 7.24 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚੋਣ ਖਰਚ 8.55 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ 12.32 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ ਨੇ 15.83 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਸੰਤੋਸ਼

ਚੌਧਰੀ ਨੇ 12.45 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ 17.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਗੁਲਸ਼ਨ ਨੇ 11.47 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਨੇ 16.82 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਚੋਣ ਖਰਚ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ 'ਪ੍ਰਸਾਰ' ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭੁੱਲ ਠੇਕੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ 'ਪ੍ਰਸਾਰ' ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲੇ, ਪੁਰਾਤਤਵ ਤੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਟ ਮਿਥੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਗਾਇਕ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿਚ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਖਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੱਖੇ ਕਰਕੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਉੱਤਰ ਖੇਤਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਤੌਰ ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ 1.35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੀ 150ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਸ਼ਾਰਯਸ਼ਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਹਰਪਾਲ ਟਿਵਾਣਾ ਅਕਾਦਮੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਇਸ਼ਮੀਤ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖੁਦ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਜੇਲੂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਯੂਨੈਸਕੋ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਖਾਕੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਜਿਹੇ ਕਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੰਡੇ ਰਿਓੜੀਆਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ 85 ਫੀਸਦੀ ਫੰਡ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 55 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਘਰ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਫੰਡ (ਐਸ.ਆਈ.ਐਫ.) ਵਿਚੋਂ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 47 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (85 ਫੀਸਦੀ) ਇਕੱਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਧੋਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ 47.13 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 22 ਜੂਨ, 2010 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਫੰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ.ਐਲ.ਯੂ., ਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦਾ ਤਿੰਨ ਫੀਸਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸ.ਆਈ.ਐਫ. ਵਿਚੋਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਘਰ ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਸਤੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਘਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ 16 ਵਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 30 ਨਵੰਬਰ, 2010

ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1.39 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ 24 ਜਨਵਰੀ, 2013 ਨੂੰ 1.04 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਹੋਏ। ਡੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦੇ 18 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਆਈ.ਐਫ. ਵਿਚੋਂ 3.06 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 292 ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ 650 ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਨਵੰਬਰ-ਦਸੰਬਰ 2011 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੰਬੀ ਦੇ 41 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਆਈ.ਐਫ. ਵਿਚੋਂ 4.20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਵੰਡੇ ਸਨ। ਪਖਾਨਿਆਂ ਤੇ ਗੁਲਖਾਨਿਆਂ ਵਾਸਤੇ 6.18 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਵੀ ਐਸ.ਆਈ.ਐਫ. ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਗਿੰਦੜਬਾਹਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਐਸ.ਆਈ.ਐਫ. 'ਚੋਂ ਮੋਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ 1.60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ 49 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਲੱਖ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਡੇਢ-ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ 68 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ 31 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਖੇਤੀ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਕੀਤੇ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਮੇਲਨ' ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਾ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸਨ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੂਰ ਵਿਚ ਸੂਰ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰੋ. ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਜੋ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲਾ

ਮਾਹਿਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਆਖ ਸਕੇ।

ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਜਿੰਨੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ

ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇਸ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਭਾਜਪਾ ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਲਾਹਾ ਵੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਖੇਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਪ੍ਰੋ. ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਡਾ. ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਦੋ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀਆਂ ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਤੇ ਡਾ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਹੀ ਨਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਨਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਫੂਲਕਾ ਬਦਲਣਗੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅ ਰ ਿ ਵ ਾ ਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ 26 ਮਹਾਂ ਤਵਪੂਰਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਵੀ

ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਮਿਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਕੱਢ ਕੇ ਸਰਗਰਮੀ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ. ਫੂਲਕਾ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਫਰ ਵੀ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਹੋਮ ਸਾਇੰਸ ਟੀਚਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਲੜੇ ਗਏ ਮੁਫਤ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਸ. ਫੂਲਕਾ ਫੂਲਕੀਆ ਰਿਆਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿੰਧੂ ਗੌੜ ਦੇ ਹਨ। ਸ. ਫੂਲਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਫੂਲਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ-ਗਿਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਟਿਕਟ ਦੇ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੂਠਾ ਕਰਾਰ

ਜਲੰਧਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਬਣੀ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਦਾਰਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਬਣੀ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਝੂਠੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਲਿਖਾਵੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੋ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ: ਬਾਦਲ

ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਭੇਜਣ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੀ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਗੰਢਤੁੱਪ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਜੇਲੂ ਕੱਟਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਅਜਿਹੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 19 ਮਹੀਨੇ ਜੇਲੂ ਕੱਟੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਕਿਥੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 17 ਸਾਲ ਜੇਲੂ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਜੇਲੂ ਨਹੀਂ ਗਏ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣੀ ਸੀ ਯਾਦਗਾਰ: ਕਾਂਗਰਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰ ਦੋਵਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਚ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਸੀਲ ਬੰਦ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਪਰਚੀ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਮਰੌਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ 1984 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਡੈਵਿਡ ਕੈਮਰੌਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਕੈਮਰੌਨ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਡਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਗੇ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸਿੱਖੋ ਟੈਲੀਗਰਾਫ' ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 100 ਨੂੰ ਟੱਪ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਂਜ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਪੈ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵੀ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਤ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੰਡਨ, ਬਰਮਿੰਘਮ ਤੇ ਵੈਸਟ ਮਿਡਲੈਂਡਜ਼ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਐਮ.ਪੀ. ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ

ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਐਮ.ਪੀ. ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੈਮਰੌਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਰੀ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇੜੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ

ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਜੈਰੇਮੀ ਹੋਅਵੁਡ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਹੀ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਿਰਪਾਨ ਨਾ ਉਤਾਰਨ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਵੀਨਸ: ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੀ ਗਈ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ (23 ਹਜ਼ਾਰ ਯੂਰੋ) ਯਾਨੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ 19 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਫੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਟਾਂਡਾ (ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵ 23 ਫਰਵਰੀ, 2013 ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਤਰਵੀਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਲਾਜ ਲਈ ਤਰਵੀਜੇ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੀ ਗਈ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਗਈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਇਟਾਲੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਰਵੀਜੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਇਜ਼ਾਜਤ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਭਾਵ 18 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਸ੍ਰੀ

ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਨੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜੁਰਮ ਮੰਨ ਕੇ ਇਟਾਲੀਅਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਐਕਟ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਬਾਸੇ ਜਾਸੇਪੇ ਰਾਹੀਂ ਕੇਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪੈਰਵੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਪਰ 22 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਤਰਵੀਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਉਕਤ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ 23 ਹਜ਼ਾਰ ਯੂਰੋ ਦੀ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਭਰ ਸਕਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਚਾਓ ਵਿਚ ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਹਿਰ ਵਕੀਲ ਅਗਰੋਨਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਟਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਟਲੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਦ ਸੀ।

ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਰ ਬਦਲੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ 'ਝਿੜਕ' ਮਗਰੋਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰੋਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਯਤਨ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਤਾ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

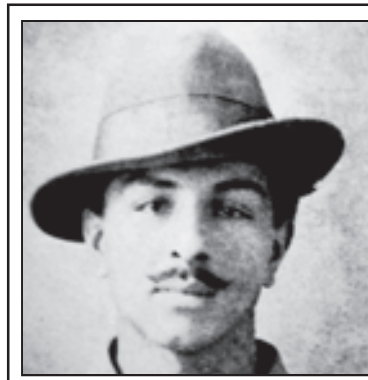
ਜਦੋਂ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲਟਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਰੀ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 3 ਮਈ, 2012 ਨੂੰ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਯਾਦਗਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸਰਵਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ

ਸੂਰਤ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡੇਵਿਡ ਹਾਰਡੀਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਦੱਸ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਵਾਰਵਿਕ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੇਵਿਡ ਹਾਰਡੀਮਾਨ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਡੇਵਿਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨਾਇਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ।

ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਰਡੀਮਾਨ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸੋਸ਼ਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ 24ਵੇਂ ਆਈ.ਪੀ. ਦੇਸਾਈ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਸਾਲ 1915-47 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 'ਅਹਿੰਸਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ' 'ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਹਾਰਡੀਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਹਿੰਸਾਤਮਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾਤਮਕ ਸਮੂਹ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਹਿੰਸਾਤਮਕ ਸਮੂਹਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ

ਹੈ ਪਰ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਿੰਸਕ ਸਮੂਹ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ, ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਰਗੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅੰਦੋਲਨ ਇਸ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਹਿੰਸਾਵਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਖਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਰਡੀਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮੂਹ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਆਰਮੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਹਾਰਡੀਮਾਨ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਵੀਰ ਨਰਮਾਦ ਦੱਖਣੀ ਗੁਜਰਾਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਉਨਮੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਜੰਮ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀਆਂ ਲਈ 'ਅਤਿਵਾਦੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049
ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਜਥੇਦਾਰ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਧੁੰਮਾ ਹੋਏ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ: ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋਤ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕਰਕੇ ਤਨਖਾਹ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛਿੱਤਿਆ ਵਿਵਾਦ ਹੁਣ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਹਿਤਾ ਜਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਥ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਗਿਆਨੀ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ,

ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਜਾਂ ਸੋਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਉਪਰ ਖੋਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਉਸੇ ਪੰਥਪ੍ਰਸਤ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਪਣਾਈ ਨੀਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਦੁਵਿਧਾ ਤੇ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਧੁੰਮਾ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ

ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਨੇ ਬਾਬਾ ਧੁੰਮਾ ਨੂੰ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ

ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਸੋਧ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸਾਰੂ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਥ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਵਾਛੜ

ਮੁਹਾਲੀ: ਤਖ਼ਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਸੰਬਰ 2013 ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋਤ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ 'ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਇਸ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜਾ, ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵਾਲੇ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਜੁਆਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਅਰਾਜਕਤਾ ਫੈਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਤੇ ਪੰਥ ਦੇਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋਤ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਦੇਗ ਨਾ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2012 ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋਤ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਖੁਦ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਮਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੇਗ ਚੁਕਵਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬਤੌਰ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਇਥੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਉਹ ਚੁੱਪ ਸਨ ਤੇ ਅੱਜ ਕਿਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋਤ ਮੇਲੇ ਦੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਬੀਤਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਯਾਦਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੈ।

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਜਿਠਿਆ ਜਾਵੇ: ਵੇਦਾਂਤੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ 2003 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਗਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕਰਕੇ ਤਨਖਾਹ ਲਾਈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੇਲੋੜਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 2003 ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਉਭਰੇ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 1999 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਵੀ ਲਈ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹ ਖੁਦ ਉਥੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖ਼ਤ ਸੱਚਖੰਡ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਠਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਵੀਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਜੈ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ 22 ਮੈਂਬਰੀ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਂਦੇੜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੱਡੀ ਵਾਲੇ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੰਗਾਈ (ਨਾਂਦੇੜ), ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ (ਨਾਂਦੇੜ), ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ (ਮੁੰਬਈ), ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ (ਨਾਂਦੇੜ), ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ (ਨਾਂਦੇੜ), ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੰਬਈ), ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (ਨਾਂਦੇੜ), ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਨਾਂਦੇੜ), ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਨਾਂਦੇੜ), ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹੈਦਰਾਬਾਦ), ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ (ਇੰਦੌਰ),

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ (ਮੁੰਬਈ), ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ (ਮੁੰਬਈ), ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂਦੇੜ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂਦੇੜ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨਾਂਦੇੜ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂਦੇੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉਪਰੰਤ ਸਥਾਨਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਇਸ

ਮੌਕੇ ਤਖ਼ਤ ਸੱਚਖੰਡ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਓ ਤੇ ਸ਼ਾਲ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੰਗਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਮੇਂ ਪੰਥਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੰਗਰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਐਸ.ਐਸ. ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇੰਜਨੀਅਰ ਤੇ

ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿਣ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪੰਥ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹਨ। ਢਾਡੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ. ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਤੁੜਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਤਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਅਰਚਨਾ ਅਰੋੜਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ 6 ਜਨਵਰੀ, 2014 ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਪਾਸੋਂ ਵਿਚਾਰ ਮੰਗੇ ਸਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨੇੜੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਬੀਹੇਵੀਅਰ ਐਂਡ ਅਲਾਈਡ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਵਿਖੇ 3 ਦਸੰਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਭੁੱਲਰ ਦਾ 2010 ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਲਰ ਕਿਸੇ ਸੁਆਲ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ

ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦੇਣਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬੀਬੀ ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

21 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬੀਬੀ

ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉਪਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਠ ਸਾਲ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ 1993 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ 9 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈਣ ਤੇ 25 ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ ਵੀ ਫੱਟਣ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਜਸਪਿੰਦਰ ਨਰੂਲਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਬਿਊਰੋ): ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਜਸਪਿੰਦਰ ਨਰੂਲਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕਾ ਜਸਪਿੰਦਰ ਨਰੂਲਾ 1999 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਗੀਤ 'ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਥਾ' ਲਈ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਪਿਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕਾ

ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਪਿੰਦਰ ਨਰੂਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਗੇ।

ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਲੰਗਰ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਨਿਗਰਾਨ ਵੀ ਲਗਾਏਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਲੰਗਰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਲਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਐਸ.ਐਸ. ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਾਸੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਧਜ ਸੇ ਕੋਈ ਮਕਤਲ ਮੇਂ ਗਿਆ, ਵੇ ਸ਼ਾਨ...

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬਾਰਾਂ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਝਗੜਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਦੇ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਠੀਕ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਸਾਡੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸੱਚਮੁਚ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਉਸੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਓਸੇ ਦਿਨ ਧਮੱਚਤ ਪਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਟੀਮ ਬਣ ਕੇ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਝਗੜੇ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਦੰਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਰਾਜਸੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਣਨਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੀ? ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੱਟ ਕੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵੇਂ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮਤੀ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਰਾਜਗੋਪਾਲ ਨਾਂ ਦੇ ਜਿਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦਾ ਪਾਉਡਰ (ਪੈਪਰ ਸਪਰੇਅ) ਛਿੜਕਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਉਤੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਹੀ ਨਾ ਕੱਢ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਸਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੂਹ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੜਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨਹੀਂ ਉਠੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਣਦਾ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਸਲੀ ਖੇਡ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਖੇਡੀ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਖੇਡੀ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਸ ਖੇਡ ਵਾਲਾ ਪਤੁੱਲ ਇੱਕ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪੁੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਰੋਕਣ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵੇਲੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਲੋਕ ਹੋਰ ਉਬਲ ਪੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮੂਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਇਹ ਕਦਮ ਇਸ ਲਈ ਚੁੱਕਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣ ਜੋਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਨ-ਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਖਾਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਸੀ ਦਾਅ ਉਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਲਾਈ ਅਤੇ ਛੱਡੀ ਹੈ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਦਾਅ ਉਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਫਰਕ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਜਿਸ ਧਜ ਸੇ ਕੋਈ ਮਕਤਲ ਮੇਂ ਗਿਆ, ਵੇ ਸ਼ਾਨ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਤੀ ਹੈ।'

ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 49 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕੀ ਕਮੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੱਖ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੰਤਲੀ ਘੜੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਪੁੰਜੀ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਬੁਰਜ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਭੇੜ ਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੇ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਬੋਤੂ-ਚਿਰੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੌਤ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਹੇੜੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਦੂਸਰਾ ਤੇ ਫਿਰ ਤੀਸਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਲਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੁਰਜਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਅਜਲਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਦ ਆਖਰ ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਾਰੂ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਕਦਮ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁੱਟੇ, ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪੁੱਟੇ, ਉਹ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਪੁੰਜੀਪਤੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਥੇ-ਪੱਤੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਕਦਮ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਧੌਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਨਾਲ ਟੰਗੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹੋ ਦੋ ਕਦਮ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਡੋਗਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ

ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਾਹਰਾ ਸੁਣਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ 'ਟਾਟਾ ਬਿਰਲਾ ਕੀ ਜਾਗੀਰ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਮਾਰਾ ਹੈ।' ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਪੁੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਖਰਲਾ ਪੁੰਜੀਪਤੀ ਇਸ ਵਕਤ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਭਾਰਤੀ ਸੇਠ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਬਿਰਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਜਣਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁਣ ਦੇ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਵਾਲੇ ਅਮੀਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਸਾਂ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਟਾਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡੋ, ਤੇਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ।

ਇਸ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਪੁੱਤਰ ਸੰਦੀਪ ਇੱਕ ਦਿਨ ਰੋਲ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਏ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਚਿਜ਼ਰਵ ਕੈਬਿਨ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪਏ ਮਿਲ ਗਏ। ਸੰਦੀਪ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਹਿ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਤੇ ਪਏ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਈ ਕਿ 'ਏਨੀ ਕੁ ਗੱਲ' ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ? ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਰਕਮ 'ਏਨੀ ਕੁ' ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡੋ, ਇਕੱਲੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਘਰਾਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਈ-ਕਈ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਚੋਣ ਚੰਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਚਰਚੇ ਸੁਣੀਓ ਹਨ।

ਹੁਣ ਇਸ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪੱਖ ਵੀ

ਵੇਖ ਲਈਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਹ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿਆਰ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਤੇਰਾਂ ਸੀਟਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਫਸਵਾਂ ਆਵਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜੇ ਪੰਜਾਹ-ਪੰਜਾਹ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੇਰਾਂ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮਸਾਂ ਤੇਰਾਂ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੁੰਜੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਲੱਖ ਉਨੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਕਸਾਰਾ ਲੱਗਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੜਿੱਕਾ ਹੁਣ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੜਿੱਕਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਗੈਸ ਘੱਟ ਕੱਚੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣੀ ਪਵੇ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਹਿੰਗੀ ਗੈਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਮੇਰੀ ਗੈਸ ਦਾ ਭਾਅ ਵਧਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਕੀਲ ਹੈ, ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਤੀਸਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਸੈਕਟਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸੈਕਟਰੀ ਉਹ ਅਫਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਵੇਲੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੈਗ ਵੱਲੋਂ ਹੋਈ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਆਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਇਸ ਤੋਂ ਤਤਪ ਉਠੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਵਾਲੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਉਹੋ ਮਾਮਲਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸੀਂ ਵੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਤੇ ਖੜਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧਨ-ਕੁਬੇਰ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਦੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲੇ ਅਸਤੀਫਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਉਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਮੰਤਰੀ ਵੀਰੱਪਾ ਮੋਇਲੀ ਹਿੱਕ ਠੋਕ ਕੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣੀਆਂ ਹੀ ਵਧਣੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪੁੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਰੋਕਣ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵੇਲੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਲੋਕ ਹੋਰ ਉਬਲ ਪੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮੂਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਇਹ ਕਦਮ ਇਸ ਲਈ ਚੁੱਕਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣ ਜੋਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਨ-ਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਖਾਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਸੀ ਦਾਅ ਉਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਲਾਈ ਅਤੇ ਛੱਡੀ ਹੈ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਦਾਅ ਉਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਫਰਕ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਜਿਸ ਧਜ ਸੇ ਕੋਈ ਮਕਤਲ ਮੇਂ ਗਿਆ, ਵੇ ਸ਼ਾਨ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਤੀ ਹੈ।' ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਤੇ ਸੁਫਨਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ,

ਹਮ ਕੇ ਮਾਲੂਮ ਹੈ ਜੰਨਤ ਕੀ ਹਕੀਕਤ ਲੇਕਿਨ, ਦਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਰਖਨੇ ਕੇ ਗਾਲਿਬ ਯੇ ਖਯਾਲ ਅੱਛਾ ਹੈ।

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM

\$25 ਵਿਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ) ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ, ਜਿੰਨੀ ਕਾਲ ਕਰੋਗੇ ਓਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋ।

24/7 Customer Service Available ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 1-888-652-6268
Same rate for lanline and mobile. 732-983-4332/4333

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਲਓ ਅਤੇ 50 ਮਿੰਟ ਮੁਫਤ ਲਓ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 22 ਫਰਵਰੀ 2014

‘ਆਪ’ ਦੀ ਸਿਦਕੀ ਸਿਆਸਤ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ ਹਫਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰਕਾਰ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਇਹ ਸਭ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਸੀ। ਖੁਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦੌੜ ਬਹੁਤੀ ਲੰਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 49 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਹ-ਦਸੇਰਾ ਵੀ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਚਰਚਾ ਛਿੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੱਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਜਦੋਂ ਵਤਨ ਪਰਤਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੁਰੇ ਸੁਫਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਖੜੋਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਭ ਰਹੇ ਉਸ ਢਾਂਚੇ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੀ ਚੋਟ ਮਾਰੀ ਜਿਹੜਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਘੀ ਦੱਬ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਸ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਜੁਲੇ ਹੋਏ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਆਸ ਤੱਕ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਤਾਂ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਵੀ ਸਭ ਦਾਅਵੇ ਝੂਠੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਬਣਾ ਲੈਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤਕੜਾ ਹਲੂਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਮੁੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਤੀਖਣ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਜਿੱਤ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੇ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜੋ ਕੋਈ ਬਦਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ‘ਆਪ’ ਇਕ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਛਾ ਗਈ। ‘ਆਪ’ ਦੀ ਇਸ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ‘ਆਪ’ ਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਲਈ ਵੀ ਪੂਰਾ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਹੀਂ, ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਹੀਂ; ਬਲਕਿ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਤਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਮਾਹਿਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਵਾਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਆਖਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ! ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰ ‘ਆਪ’ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ.) ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ‘ਆਪ’ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਝਾੜੂ (‘ਆਪ’ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ) ਫੇਰਿਆ ਕਿ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਇਹ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਵਰਤਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੱਕ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਉਹ ਡਗ ਸੀ ਜੋ ਨਗਾਰੇ ਉੱਤੇ ਚੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਬੜੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਣ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਣ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨਿੱਸਲ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਆਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉੱਜ ਵੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਬੰਗਾਲ ਵਾਲਾ ਤਜਰਬਾ ਆਖਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤੀ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਵੱਖਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਥਾਪਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੋ ਕਦਮ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਗਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਹੁਣ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਣ ਤੋਂ ਵੀ ਹਟ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਅੱਛਾ-ਖਾਸਾ ਹਿੱਸਾ ‘ਆਪ’ ਵੱਲ ਅਹੁਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ‘ਆਪ’ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫੱਟਾ ਟੰਗਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਈ। ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਾਜਕ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ‘ਆਪ’ ਨੇ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਿਜ਼ਾਮ ਉੱਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜਣ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਝੀਤ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਝੀਤ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਉਡਾਣ, ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ

ਮੈਂ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 22 ਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਂ ਜੋ ਮੈਲੇ ਹੋ ਗਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੇ ਫਲ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ 1996 ਤੋਂ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਗਾਉਣ ਦੇ ਸਾਡੇ ਯਤਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੱਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।

ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਵਰੀ 1999 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ

ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ

ਮਤਭੇਦ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੈਂ ਵੀ ਸਾਂ। ਇਹ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਟਾਰੀ ਅਤੇ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਕਿਲੋਮੀਟਰਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲੰਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਸਨ ਸਗੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਲਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਜੋ ਉਦੋਂ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ, ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਫੌਜੀ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵੱਲੋਂ ਬੜਾ ਦਲੇਰੀ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਦੇਸ਼ੰਡਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਸੀ। ਵਾਜਪਾਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਹੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਅਲੀ ਭੁੱਟੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਈ ਸੀ। ਭੁੱਟੋ ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਦੋਵਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੇਈਏ। ਆਖਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਤੰਗ ਹੋਣਾ ਪਵੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹੋਣ ਦੇਈਏ, ਫਿਰ ਇਕ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰੇਗੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।" ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਭੁੱਟੋ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸਾਂਝੀ ਦੀ ਰੇਖਾ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਆਮ ਵਰਗੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਰ ਚੀਜ਼

ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲਾਹੌਰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੁਲਝ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਵੱਲ ਪਰਤੀਏ। ਮੈਂ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 22 ਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਂ ਜੋ ਮੈਲੇ ਹੋ ਗਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ

ਬੱਸ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਪਈ। ਟਿਕਟ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾੜ ਲਿਆ। ਇਹ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ... ਪੂਰ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਪੀਲੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਜ ਰਹੇ ਬੈਂਡ ਉਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਤੁਹਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੇ ਫਲ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ 1996 ਤੋਂ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਗਾਉਣ ਦੇ ਸਾਡੇ ਯਤਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਦ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਾਸੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਇਕੱਲੀ ਬੱਸ ਵੱਲ ਵਧ ਗਏ। ਬੱਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜੇ ਨੱਚਦੇ-ਗਾਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਦਿਲਖਿੱਚਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਵਧੇਰੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠ ਰਹੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਵਾਜਪਾਈ ਅੱਗੇ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠੇ, ਬੱਸ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਪਈ। ਟਿਕਟ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾੜ ਲਿਆ। ਇਹ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ

ਸਹਾਇਕ ਨੇ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਸੀ ਜੋ ਨਿਯਮਿਤ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੂਰ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਪੀਲੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਜ ਰਹੇ ਬੈਂਡ ਉਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੂਡ ਸਹਿਜ ਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਦੋਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹਵਾ ਵਿਚ ਤੈਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਹਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਤਣਾਅ ਵੀ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਾਤਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰਹੇਗੀ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਇਹ ਬੜਾ ਹੌਸਲੇ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਹੈ', ਮੈਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠਾ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਮੁਸਕਰਾਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਕਿ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਦਮ ਕਿਉਂ ਉਠਾਇਆ? ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੀ ਰਾਇ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਆਖਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।' ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜੌਰੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। 'ਕੁਝ ਤੱਤ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਲੰਮੀ ਸੀ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗਾਰਡ ਆਫ ਆਨਰ ਹੋਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਗਾਰਦ ਉਸ ਪਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਗਾਰਡ ਆਫ ਆਨਰ ਅਜਿਹੀ ਰਵਾਇਤ ਹੈ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ 66 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੇਂਜਰ ਪੰਕਤੀ ਦਰ ਪੰਕਤੀ ਸਾਵਧਾਨ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਭਾਰੀ ਸੀ। ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਇਹ ਉਕਤਾਹਟ ਤੋੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਅਚਕਰਨ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਰਾਹਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ' ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਗਲੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਲਾਹੌਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਖਲੋਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਬੁਰਕੇ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੱਥ ਹਿਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਰੀ ਕਾਮਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਖੜੋਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਹਿਤ ਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਅਦਿਸ਼ ਤੱਤ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਬੱਸ ਖੁੰਝ ਗਈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਅਰਜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ!

ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸੀ 'ਅੰਨ-ਦਾਤੇ' ਹੁਣ ਪੋਹ ਰਿਹਾ 'ਆਟਾ ਤੇ ਦਾਲ' ਸਾਨੂੰ। ਖੂਨ ਡੋਲਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ, ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਰਹੀ ਏ ਭਾਲ ਸਾਨੂੰ। ਸਾਡੀ ਅਣਖ ਸਿਆਣਪ 'ਤੇ ਫੇਰ ਪੱਚਾ, ਫਾਹ ਲੈਂਦਾ ਏ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਜਾਲ ਸਾਨੂੰ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਗੱਪਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਸਾਡੇ, ਕੁਫਰ ਤੋਰਦਾ ਆਪਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ। ਚੰਦ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦੇਖ ਜਲਵਾ! ਗਫਲਤ-ਨੀਂਦ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਖਿਆਲ ਸਾਨੂੰ। ਕਰੀਏ ਅਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ, ਮਿਲੇ ਛੇਤੀ ਕੋਈ 'ਕੇਜਰੀਵਾਲ' ਸਾਨੂੰ!

ਹਿੰਦੂ ਫਾਸਿਸਟਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਈ ਪੈਂਗੁਇਨ

ਵੈਂਡੀ ਡੋਨੀਜਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਖਿਲਾਫ ਉਠੀ ਰੋਹ ਦੀ ਲਹਿਰ

ਡਾ. ਡੋਨੀਜਰ ਨੇ ਲਿੰਗ, ਕਾਮੁਕਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਉਤੇਜਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ, ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਲਦੀ ਸੀਖ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਇਕ-ਸਾਰ ਅਤੇ ਇਕ-ਸੁਰ ਰਵਾਇਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 'ਵਿਮੈਨ, ਐਂਡਰੋਜ਼ਾਇਨਜ਼ ਐਂਡ ਅਦਰ ਮਿਥੀਕਲ ਬੀਸਟਜ਼' (1980) ਵਿਚ ਡਾ. ਡੋਨੀਜਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਬਹੁ-ਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਡੋਨੀਜਰ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਸਿਆਹਫਾਮ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਟੂਅਰਟ ਹਾਲ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੈਂਗੁਇਨ ਬੁਕਸ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਵੈਂਡੀ ਡੋਨੀਜਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਹਿੰਦੂਜ਼: ਐਨ ਅਲਟਰਨੇਟਿਵ ਹਿਸਟਰੀ' (2009) ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਡੇਢ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੈਂਗੁਇਨ ਰੋਡੈਂਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਕਾਈ ਪੈਂਗੁਇਨ ਬੁਕਸ ਇੰਡੀਆ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਬਚਾਓ ਐਂਦੋਲਨ' ਦੇ ਆਗੂ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਬਤਰਾ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ

ਡਾ. ਡੋਨੀਜਰ ਨੇ ਲਿੰਗ, ਕਾਮੁਕਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਉਤੇਜਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ, ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇਕ ਬਲਦੀ ਸੀਖ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਇਕ-ਸਾਰ ਅਤੇ ਇਕ-ਸੁਰ ਰਵਾਇਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ

ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਬਹੁ-ਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਡੋਨੀਜਰ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਸਿਆਹਫਾਮ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਟੂਅਰਟ ਹਾਲ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀ ਹਾਲ ਦਾ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਪਹੁੰਚ ਸੀ।
ਡਾ. ਹਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਂਝੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਭਾਵ ਸਾਂਝੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ

ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਦੇ ਲੱਛਣ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਵਖਰੇਵੇਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਤਾ ਦੇ ਅੰਸ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਤਤਵੀ ਖੋਜ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਤੀਤ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਬਾਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਡਾ. ਹਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਪਛਾਣ, ਇਕੋ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਗੱਲ, ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਿੱਤੇ ਬਗੈਰ ਆਖਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਅਤੇ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ

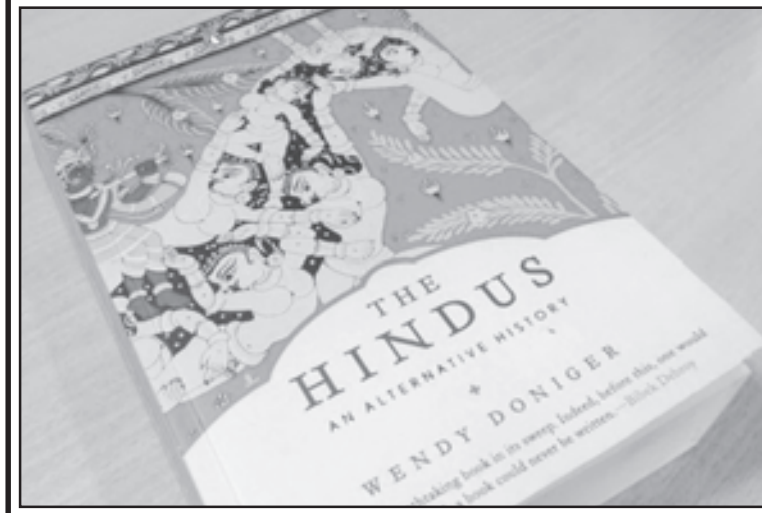
ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਫ਼ੇ ਮੇਟ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਂਗੁਇਨ ਦਾ ਇਹ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਹੀ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਹੀ ਐਂਨੀ ਹਿੰਸਾ ਸਿਰਫ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦੇਣ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦਾ ਸੁਆਲ ਵੀ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਨਵਾਦ ਦੀ ਵਡੇਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਘਰਾਂ, ਧਰਮ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਸਫ਼ਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਸ਼ਾਸਕੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁਲ ਹੈ।

ਰਤਨਾ ਕਪੂਰ

ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਮਤ ਦੇ ਬਹੁਵਾਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮੇਲੇ ਦੇ ਵਰਣਨਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 295 ਏ. ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਨੋਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਖਿਲਾਫ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ 2011 ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਰੋੜਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਮਤ ਦੀ ਪੇਤਲੀ, ਵਿਗਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਜੀਦਾ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਹੀਆਂ-ਕਹਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ ਹਿੰਦੂਮਤ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਦੀ ਔਰਤ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤਕ ਸੁੰਗੋੜ ਦੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੈਂਡੀ ਡੋਨੀਜਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤੀ ਰਾਜੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁੰਗੋੜ ਰਹੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਨਿਤਾਣੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਵੈਂਡੀ ਡੋਨੀਜਰ (ਸੱਜੇ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਹਿੰਦੂਜ਼: ਐਨ ਅਲਟਰਨੇਟਿਵ ਹਿਸਟਰੀ' ਦਾ ਟਾਈਟਲ।

'ਵਿਮੈਨ, ਐਂਡਰੋਜ਼ਾਇਨਜ਼ ਐਂਡ ਅਦਰ ਮਿਥੀਕਲ ਬੀਸਟਜ਼' (1980) ਵਿਚ ਡਾ. ਡੋਨੀਜਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਪਰਤਵੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਦਸਾਖਤਾ ਪਛਾਣਾਂ ਛੁਪੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਖਾਨਦਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਚਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਸਥੂਲ ਹੈ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਅਜਿਹਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਉਤਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਾਰਨਾ

ਅਨੁਭਵ ਬਾਰੇ ਚਿਰ-ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ।
ਪੁਰਾਤਨਪੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਜੇਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਹੁਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਵਾਦ ਨੂੰ ਨੱਧ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਲੱਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਹੀ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਰਹੇ। ਇਹ ਉਦਮ ਸਿਰਫ ਭੌਤਿਕ ਖਾਤਮੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ

ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ: ਇਸ ਰਾਜੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਡੇਰੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸੱਜੇਪੱਖੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਦਿ ਹਿੰਦੂਜ਼: ਐਨ ਅਲਟਰਨੇਟਿਵ ਹਿਸਟਰੀ' ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਗਤ ਲਈ ਇਕ ਝਟਕਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬਹੁ-ਭਾਤੇ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਵਾਦੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਿਰਤ ਉਪਰ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੱਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸੁਰ 'ਤੇ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਤੇ ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਤੇ ਜੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਝ

ਅਰਚਨਾ ਮਹਾਜਨ

ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਜੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ 10 ਦਸੰਬਰ 1948 ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਅਧੀਨ 16 ਦਸੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ

ਕੌਣ ਕਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ?

ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੰਤ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1993 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਸੰਨ 1950 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਭਾਗ 3 ਵਿਚ ਹਰ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ- ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ

ਅਧਿਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਚਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਕਈ ਸੋਧਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ 1993 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਅਧਿਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1984 ਤੋਂ 1994 ਤਕ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ। ਸਤਾਰਾਂ ਮਾਰਚ 1997 ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ 1993 ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ

ਗਈ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਹਿਕੀਕਾਤ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਜਰਿਮ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪਸਾਰ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ, ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜੁਲਮ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਹਨ।

ਗੱਲ ਨਾਲ ਏਕੇ ਦੇ ਤੁਰਨੀ ਏ...

ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਨਿੱਘੀ ਧੁੱਪ ਨੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਧੁੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਧੁੱਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ ਸਾਰੇ 'ਪੱਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ' ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਵਲ ਕਾਫ਼ੀ ਰੌਣਕ ਹੋ ਗਈ। ਚਾਹ ਪੀਣਿਆਂ ਦਾ ਪਰੀਤਾ ਤੇਜ਼ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗਿਉ ਲੰਘਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬਚਨਾ ਤਾਇਆ ਬੋਲਿਆ, "ਉਏ ਪਰੀਤਿਆ! ਕਿਵੇਂ ਬਿਨ-ਬਰੇਕਾਂ ਕੀਲੀ ਦੱਬੀ ਜਾਨਾਂ। ਆ ਜਾ, ਧੁੱਪ ਸੇਕ ਲੈ।"

"ਤਾਇਆ, ਵਿਹੜੇ ਚੱਲਿਆਂ ਝੋਟੇ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ। ਰਾਤ ਦਾ ਧਨੋਲੇ ਵਾਲੀ ਮੱਝ ਨੇ ਤਾਹਟ ਪਾਇਆ ਹੋਇਐ।" ਪਰੀਤਾ ਰੁਕਦਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਝੋਟਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਗੁਆਂਢ ਸੀ, ਉਥੇ ਗੇੜਾ ਕਢਾ ਲਿਆਉਂਦਾ।" ਤਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਤਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੋਟਾ ਨਸ਼ਈ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।" ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਮੂੰਹ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਝੋਟਾ ਨਸ਼ਈ! ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਸੁਣੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਨਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਏ ਨੇ।" ਮੱਲ ਬਾਬਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਬਾਬਾ! ਮੱਝ ਚੋਣ ਲਈ ਦੁੱਧ ਵਾਸਤੇ ਟੀਕੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਆ। ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀਆਂ ਅੱਗੇ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਕੁੱਕੜ ਨੂੰ ਭਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀਕੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਆ। ਹੋਰ ਸੁਣ ਲਓ... ਕੱਦੂ, ਬਤਾਉਂਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਟੀਕੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਣ।" ਪਾਖਰ ਕਾ ਦੀਪਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਾਈ! ਰੱਬਾ ਭਲੀ ਕਰੀ।" ਮੱਲ ਬਾਬੇ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਉਏ ਮੁੰਡਿਆ, ਆਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ? ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸੁਣਾ ਦੇ।" ਅਰਜੁਨ ਬਾਬਾ ਦੀਪੇ ਦੇ ਹੱਥ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

"ਬਾਬਾ ਜੀ! ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਆ ਹੁਣ। ਭੋਲਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਣ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਤਾਂ ਲੀਡਰ ਨੇ, ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਦੀਆਂ।" ਦੀਪਾ ਬਾਬੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਦੀਪਿਆ! ਜਦੋਂ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਤੀਵੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਭਾਅ ਸੁਣ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵੱਡ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਣ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਐਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਨਸ਼ੇ ਖਰੀਦੋ। ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਬੂਟੇ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵੇਚਦਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਭਾਅ ਅਤੇ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਕੁਝ ਖਰੀਦੋਗੇ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਧੌਂਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਫਿਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਧੌਂਕੇ ਨਾਲ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਆ?" ਅਕਾਲੀ ਰਾਮ ਸਿਉਂ ਬੋਲਿਆ।

"ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਕੇ ਪਾਉਂਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ, ਮੁਹੱਲੇ ਤੇ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਏਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੰਗਤਾ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੱਡ ਸਕਦਾ।" ਕਾਮਰੇਡ ਆਪਣੀ ਸੁਣਾ

ਗਿਆ।

"ਚਲੋ ਛੱਡੋ ਯਾਰ! ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗ ਨਾ ਫਸਾ ਲਿਓ। ਹੋਰ ਸੁਣਾਓ ਕੋਈ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਾਲੀ ਗੱਲ।" ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਤੋਰੀ।

"ਲੈ ਫਿਰ ਪਰੀਤਿਆ! ਸੁਣ ਲੈ ਜਦੋਂ ਆਹ ਦੀਪੇ ਦਾ ਬਾਪੂ ਅੱਡ ਹੋਇਆ... ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕਣਕ ਬੀਜੀ। ਕਣਕ ਨੂੰ ਸੁਸਰੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਣਕ ਪੂਰੀ ਹਰੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਦੀਪੇ ਦਾ ਬਾਪੂ ਕਹਿੰਦਾ, ਆਪਾਂ ਕਣਕ ਦੁਬਾਰਾ ਬੀਜ ਦਿੰਨੇ ਆਂ। ਅੱਗਿਉ ਦੀਪੇ ਦਾ ਦਾਦਾ ਬੋਲਿਆ, 'ਉਏ ਵੱਡਿਆ ਕਿਰਸਾਨਾ। ਜੇ ਮੁਰਦੇ ਨਾਲ ਮੁਰਦਾ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪੰਡਾ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗੇ, ਕਿ ਹੁਣ ਦੋ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੁਸਰੀ ਲੱਗੀ ਕਣਕ ਬੀਜ ਦਿੱਤੀ, ਮੁੜ ਉਹੀ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ। ਸੋਧਿਆ ਤੇ ਜਾਨਦਾਰ ਬੀਜ ਹੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੁੰਦਾ।' ਬਾਬਾ ਅਰਜੁਨ ਦੀਪੇ ਦੇ ਬਾਪੂ ਤੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਸੁਣਾ ਗਿਆ।

"ਪਰੀਤੋ ਤੇ ਤਾਏ ਦੀ ਸੁਣ ਲਓ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਸਾਲੇ ਦੀ ਮਕਾਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੱਥ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕਹਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਦਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਚੁੱਪ ਛਾਈ ਰਹੀ, ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਪਰੀਤੋ ਤੇ ਤਾਏ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੁੱਝਿਆ ਨਹੀਂ, ਬੋਲ ਪਿਆ, 'ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ, ਕੀ ਹੋਣਾ ਆ। ਰਾਤ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਸੇਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕਿੱਕਰ ਵੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ।' ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਹੈਰਾਨ! ਬਈ, ਆਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਲਿਆਏ ਆ ਨਾਲ। ਇੱਥੇ ਗੱਭਰੂ ਜਵਾਨ ਮਰਿਆ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਸੇਮ ਵਾਲੀ ਕਿੱਕਰ ਦਾ ਫਿਕਰ ਐ।" ਮੱਲ ਬਾਬੇ ਨੇ ਪਰੀਤੋ ਤੇ ਤਾਏ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਸੁਣਾਈ।

"ਬਾਬਾ ਜੀ! ਤੁਹਾਡਾ ਮਤਲਬ, ਜੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਗੱਲ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਕਰ ਲਵੇ। ਜੇ ਗੱਲ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਈ ਵੱਟ ਲਵੇ।" ਦੀਪਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਫਿਰ ਭਾਈ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੀਪੇ ਦੀ ਤਾਈ ਮਰ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਤਾਈ ਦੇ ਪੇਕੇ ਮਕਾਣ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਕੋਈ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਗਏ, ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ।" ਦੀਪੇ ਦਾ ਤਾਇਆ ਬੋਲਿਆ।

"ਤਾਇਆ, ਯਾਨਿ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਜਾਈਏ, ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੀਏ। ਬਹੁਤੀ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਵੀ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਵੇਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਰਨੇ ਰੂਪੀ ਮਕਾਣ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।" ਦੀਪਾ ਫਿਰ ਗੱਲ ਟਿਕਾਣੇ ਦੀ ਕਰਦਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਆਹ ਬਚਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਭਾਈ ਕੋਈ

ਸੀਰੀ ਨਾ ਲੱਭੇ। ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਤੜ ਸੁਭਾਅ

ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਅਗਾਂਹ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਬਚਨੇ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਈ ਘਰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਬਚਨੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਬਚਨੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਅੱਗਿਉ ਬੰਦਾ ਪੂਰਾ ਹੰਢਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ, ਸਰਦਾਰ! ਜੇ ਕੁਝ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾ... ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ, ਲੰਗੇ ਨੂੰ ਮੀਣਾ ਵੀਹ ਕੋਹ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲ ਗਿਆ।" ਮੱਲ ਬਾਬਾ ਆਪਣੀ ਛੱਡ ਗਿਆ।

"ਤਾਇਆ, ਫਿਰ ਉਹ ਸੀਰੀ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲਵਾ ਗਿਆ ਸੀ।" ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਬਚਨੇ ਤਾਏ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਪਰੀਤਿਆ! ਸੱਪ ਨਾਲ ਸੱਪ ਲੜੇ, ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਕੀਹਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ। ਇਕ ਸਾਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਨਰਮੀ ਲਿਆਈ। ਫਿਰ ਕੀ, ਖਰਬੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖਰਬੂਜਾ ਰੰਗ ਵਟਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਨਰਮ ਸੁਰਾਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਜੱਟ-ਸੀਰੀ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਜੁੱਟੀ ਪੈ ਗਈ। ਗੱਲ ਮੁਕਾ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਰਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਰਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ।" ਬਚਨਾ ਤਾਇਆ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਗਿਆ।

"ਤਾਇਆ, ਤੇਰੇ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸੀਰੀ ਬੜਾ ਮਹਾਨ ਬੰਦਾ ਲੱਗਿਆ... ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਲੀਡਰ ਤਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਲ ਵਿਚ ਰਲਣ ਲੱਗੇ ਇਕ ਮਿੱਟ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ। ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਇਕ ਦਲ ਵਿਚ 10-15 ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਦਲ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦੀ ਬੁਰਕੀ ਸੁੱਟੀ, ਉਸ ਅੱਗੇ ਪੂਛ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੇਟਰ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੱਗ ਦੇਖ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਬੂਤਰ ਨੇ ਰੰਗ ਬਦਲ ਕੇ ਛੱਤਰੀ ਵੀ ਬਦਲ ਲਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਖੁੱਡੇ ਵਿਚੋਂ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਭੰਡੀ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਉਥੇ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।" ਦੀਪਾ ਸੀਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਣਾ ਗਿਆ।

"ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ, ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਰੱਤਾ ਬੋਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੋਇਐ।" ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ।

"ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਕੋਟ ਪਾਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਵੱਲ।" ਬਾਬੇ ਕਾ ਜੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਨੀਂਦ ਵਿਚੋਂ ਉਠਿਆ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਨਿੱਘੀ ਜਿਹੀ ਧੁੱਪ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਅੱਖ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

"ਬਈ ਸੁਣਿਆ, ਉਹ ਮੋਟੇ ਡਾਲਰ ਬਣਾਉਂਦਾ।" ਮੱਲ ਬਾਬਾ ਐਨਕ ਉਤਾਰਦਾ

ਬੋਲਿਆ।

"ਮੋਟੇ ਡਾਲਰ ਬਣਦੇ ਕਰ ਕੇ ਤਾਂ ਕੋਠੀ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਿਆ। ਆਹ ਇਧਰਲੇ ਵਿਚਾਰੇ ਤਾਂ ਰੇਤਾ ਬਜਰੀ ਕਰ ਕੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਅਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਕਿਥੋਂ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਲਊ? ਜਿੰਨੇ ਦਾ ਸੀਮਿੰਟ ਲੱਗਦਾ, ਉਨੇ ਦਾ ਹੀ ਰੇਤਾ।" ਜੀਤਾ ਅੱਖ ਮਲਦਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਇਹ ਰੱਤਾ ਬੋਲਾ ਕਰਦਾ ਕੀ ਹੈ ਉਥੇ?" ਮੱਲ ਬਾਬਾ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ।

"ਬਾਬਾ, ਇਹ ਇੱਥੋਂ ਤਾਂ ਗਿਆ ਸੀ ਆਪਣੀ ਧੀ ਰਾਣੀ ਕੋਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ। ਧੀ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਪੱਪ 'ਤੇ ਗੈਸ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਊ। ਰੱਤਾ ਬੋਲਾ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜੁਗਾੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਪ 'ਤੇ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਸੌ ਡਾਲਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ, ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਚਾਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਰੱਤਾ ਬੋਲਾ ਵਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਬਾਕੀ ਗੱਲ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਟ ਦੀ; ਰੱਤੇ ਬੋਲੇ ਨੇ ਉਹ ਵੀ ਛੇਤੀ ਜੁਗਾੜ ਕਰ ਲਿਆ... ਡੇਢ ਕੁ ਮੀਲ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ। ਰੱਤੇ ਬੋਲੇ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਕੀਰੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਸਵੇਰਿਓਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਬੁੱਕ ਦੇਗ ਦਾ ਛਕ ਲੈਂਦਾ, ਫਿਰ ਸਵੇਰ ਦੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਲੜ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਦੋ ਪੈਗ ਪੀ ਕੇ ਸੌ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਨਾਲ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਬਾਬਾ ਤਤਕਾ ਕੱਟ ਦੇ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾ ਲਈਏ। ਅੱਗਿਉ ਘੁੰਨਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਬਈ ਸੇਰੇ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੋਗੀ ਬਣਾ ਲਓ। ਗੱਲ ਮਕਾਓ, ਰੱਤੇ ਬੋਲੇ ਦਾ ਇਕ ਡਾਲਰ ਦਾ ਵੀ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ। ਜਿੰਨੇ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਇੰਧਰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਭੋਜੀ ਜਾਂਦਾ। ਤਾਈਓ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਬਈ ਜੰਗੇ ਨੇ ਚੰਗਾ ਬਾਪੂ ਜੰਮਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੁੱਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ।" ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਰੱਤੇ ਬੋਲੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬੋਲ ਸੁਣਾਈ।

"ਪਰੀਤਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹੇ?" ਦੀਪਾ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਦੀਪੇ ਯਾਰ! ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੀ ਸਮਝਦੈ।" ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਪਰਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

"ਉਏ ਸੇਰੇ! ਰੱਤੇ ਬੋਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਬਾਬੇ ਵਾਂਗ ਬੰਦਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਆਉਂਦਾ। ਕਦੇ ਨਰਮੀ ਨਾਲ, ਕਦੇ ਗਰਮੀ ਨਾਲ। ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਹ ਕਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਆਪ ਭੁੱਖਾ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਪੁੱਤ ਭੁੱਖਾ ਮਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰੱਤਾ ਬੋਲਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਡਾਲਰ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਈ ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਵੀ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
 www.boparaisudhar.com

ਇੰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਰਕ ਇੰਨਾ ਕੁ ਹੈ ਕਿ ਰੱਤਾ ਬੋਲਾ ਲੰਗਰ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਗੋਲਕ ਵੱਲ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ।" ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਵੀ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ।

"ਮੁਨਸ਼ੀ! ਆਹ ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਕਿਹੜੈ?" ਪਰੀਤਾ ਅਣਜਾਣ ਜਿਹਾ ਬਣਦਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਪਰੀਤਿਆ, ਜਾਣ ਕੇ ਖਿਲਾਂ ਲੈਣੀਆਂ ਨੇ, ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਗਏ।" ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਪਰੀਤੋ ਵੱਲ ਗੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਬਾਬਾ! ਐਤਕੀ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਗੱਲ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 'ਤੇ ਜਾ ਪਈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਐਤਕੀ ਜਲੇਬੀਆਂ ਖੁਆ ਜਾਊਗਾ।" ਦੀਪਾ ਮੱਲ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ।

"ਦੀਪਿਆ! ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਜਿਉਂ ਲੈਣ ਦੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਜਲੇਬੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ, ਤਾਂ ਮੁੱਲਪੁਰੇ ਖੁਆ ਲਿਆਉਂਨਾ।" ਮੱਲ ਬਾਬਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਕਰ ਲੋ ਗੱਲ! ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਧਾ ਗਿਆ।" ਪਰੀਤਾ ਹੱਸਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ।

"ਉਏ ਬਾਬੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਐ ਕਿ ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪੰਜ ਪੁਰੀਆਂ ਕਰਨ ਮਗਰ ਪਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਬਾਬਾ ਚਾਰ ਸਾਲ ਵੀ ਨਾ ਵਧਾਵੇ?" ਦੀਪਾ ਫਿਰ ਬਾਬੇ ਵੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਗਿਆ।

"ਬਾਬਾ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਐ... ਐਤਕੀ ਵੇਟਾਂ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ-ਪੱਤਾ ਵੰਡਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਪੂਰਾ ਡੱਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹਨੇ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵੀ ਪਾਉਣੀ ਪਈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਹ ਤਿੰਨੇ ਬਾਬੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਗੇ।" ਪਰੀਤਾ ਪੂਰਾ ਖਿੜਦਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜੇ ਹੋਣਾ! ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਈ ਹੋ।" ਪਿੰਡਾਂ ਅਗਾਂਹ ਪੁੱਤਾਂ ਪਿਛਾਂਹ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ ਤੁਸੀਂ। ਬਾਬੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾ ਕਰਵਾਓ, ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਬਚਾ ਲਵੋ। ਅਸੀਂ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਵੀ ਦੇਖ ਲਿਆ, ਤੇ ਮੋਢੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਦੇਖ ਲਿਆ... ਲੋੜ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੀ, ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹੰਢਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਨਗੇ।" ਕਾਮਰੇਡ ਕਹਿ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਯਾਰ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਏ।

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਂਕਰ ਮਨੁੱਖੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਪਿਨਾਟੂਬੋ ਦਾ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ

ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਜੂਨ 1991 'ਚ ਮਾਊਂਟ ਪਿਨਾਟੂਬੋ 'ਚ ਹੋਇਆ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸਫੋਟ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਂਕਰ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ 'ਚ 2 ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਆਹ ਅਤੇ ਗੈਸਾਂ ਉਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ ਘਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਡਿੱਗਦੀ ਹੋਈ ਸੁਆਹ ਨੇ ਲਜ਼ੇਨ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਕੋਈ 42,000 ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਲੱਖ ਏਕੜ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਤ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੱਖ ਵਿਸਫੋਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਊਂਟ ਪਿਨਾਟੂਬੋ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਮਾਊਂਟ ਪਿਨਾਟੂਬੋ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਸਥਿਤ 22 ਜਵਾਲਾ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। 5,440 ਫੁੱਟ ਉਚਾ ਪਰਬਤ 1991 'ਚ ਫੁੱਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 4 ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਸੁਸਤ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਕੇਤ 2 ਅਪਰੈਲ 1991 ਨੂੰ ਆਇਆ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਤਗੁਤਾਹਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਜਵਾਲਾ ਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾੜਾਂ 'ਚੋਂ ਭਾਫ਼ ਤੇ ਸੁਆਹ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਨਨ ਮਨੀਲਾ ਸਥਿਤ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਵਾਲਕੋਨੋਲੋਜੀ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਰਬਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਵੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਫਟਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਇਕ ਨਿਗਰਾਨ ਚੌਕੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸਫੋਟ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟੇ ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਉਪਕਰਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ।

ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਤੋਂ ਜਵਾਲਾ ਮੁਖੀ ਮਾਹਿਰ ਆਪਣੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਪਿਨਾਟੂਬੋ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੇ ਰਿਸਾਅ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਜਵਾਲਾ ਮੁਖੀ ਤੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇਕ ਜਟਿਲ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮਾਊਂਟ ਪਿਨਾਟੂਬੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਟਿਆ ਸੀ। ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਭਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਲਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਠੀਕ ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ।

ਮਈ ਦੇ ਆਖਰ ਤਕ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਗੈਸ

'ਚ ਸਲਫਰ ਡਾਇਆਕਸਾਈਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 10 ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਅੰਦਰ ਮੈਗਮਾ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ। 8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

1991 ਵਿਚ ਫਟਿਆ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ

ਉਥੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਪਿਆ। 12 ਜੂਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਅੰਦਰ ਲੜੀਵਾਰ ਕਈ ਵਿਸਫੋਟ ਹੋਏ। ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਉਛਲ ਪਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਆਹ ਅਤੇ ਗੈਸਾਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨਾਲ 15 ਮੀਲ ਉਚਾ ਖੁੰਭ ਵਰਗਾ ਬੱਦਲ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਸੁਆਹ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਬੱਦਲ ਪਿਨਾਟੂਬੋ ਦੀਆਂ ਢਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀ ਘਾਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਦੌੜ ਪਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸੁਆਹ ਉਗਲ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਕਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖੇਤ ਤੇ ਘਰ ਮੋਟੀ ਸਲੇਟੀ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਢਕੇ ਗਏ।

15 ਜੂਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਦੋ ਦਿਨ ਤਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਦੋ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਪਿਨਾਟੂਬੋ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਲਦੀ ਸੁਆਹ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ 11 ਮੀਲ ਤਕ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਝੁਲਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਲ 19 ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਨੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਮਲਬੇ ਨੂੰ 25 ਮੀਲ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਬਿਖੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਨਾਸ਼ 'ਚ 'ਯੂਨਾ' ਨਾਂ

ਦਾ ਤੂਫਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੋ ਸੰਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਆ ਗਿਆ। ਮੋਹਲੇਧਾਰ ਮੀਂਹ ਤੇ ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਇਸ ਕਹਿਰ ਨੇ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਕੰਕਰੀਟ ਵਰਗੇ ਪਦਾਰਥ ਵਾਂਗ ਜੰਮ ਗਈ। ਗਿੱਲੀ ਸੁਆਹ ਦੇ ਭਾਰ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸਫੋਟ ਸਮੇਂ ਹੋਈਆਂ 300 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ।

ਇਸ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦਾ ਮਲਬਾ ਉਤਰੀ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਵਿਛ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਟਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ 500 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੋੜੇ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਇੰਨੀ ਹਾਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਤਾਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ 6,50,000 ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤ ਬਹਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ 10 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਆਇਆ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੋ ਨਾਉ। ਦੁਖੁ ਅੰਦੋਹ ਨਹੀ ਤਿਹਿ ਠਾਉ।

ਪੰਨ-ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ

ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ
61-01 Broadway, Woodside NY 11377

ਦਿਖੇ 11 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 23 ਫਰਵਰੀ 2014 ਤੱਕ

ਪੰਨ-ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ 637ਵੇਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਹੋਵਣ

ਰੱਬੀ ਰਾਹ ਨੂੰ ਭੁਲਕੇ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਿਤ ਦਿਹਾੜੇ ਭੁੱਲੀ ਭਟਕਦੀ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਰੱਬ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂ ਜੋਤ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਇਨਸਾਨੀ ਜਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਬਨਾਰਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਦੇ ਘਰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਕਲਸਾ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਟਕਦੀ ਲੋਕਾਈ ਕਿਵੇਂ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰ ਉੱਤੇ ਪਰਵਾਨ ਹੋਵੇ ਉਸ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਇਲਾਹੀ ਬੋਲ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਏ। ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ 16 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ 40 ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹਨ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਉੱਤੇ ਮਹਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 14 ਫਰਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ ਆਪ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਤਨ-ਮਨ-ਪਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚੜਦੀਕਲਾ ਵਿੱਚ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਜੀਓ,
ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰੁਕੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਣ ਲਈ ਬਿਲਡਿੰਗ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਉੱਤੇ ਲੰਗੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਵਾਇਲੇਂਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਪਰਮਿਟ ਰੋਕੇ ਸਨ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਆਓ ਸਾਰੇ ਰਲਕੇ ਹੁਣ ਇਹ ਰੁਕੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਨ-ਮਨ-ਪੰਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅੰਤਮ ਫੇਰਾਂ ਵੱਲ ਵਧਾਈਏ। ਸੋ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਆਓ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਵਿਰਾਸਤ ਵਾਂਗ ਕਾਇਮ ਕਰੀਏ।

- ਸਮਾਂ**
- 11 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 23 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ 7 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਣਗੇ
 - 13 ਫਰਵਰੀ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦਾ ਦੀਵਾਨ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ।
 - ਪੂਰੇ 12 ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਨ-ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉੱਪਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
 - 16 ਫਰਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ
 - 23 ਫਰਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਾਚਕ

- **ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ,** (ਕਥਾ ਵਾਚਕ) ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ
- **ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ,** ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ
- **ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ,** ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ
- **ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ,** ਮਿੱਠਾ ਟਿਵਾਣੇ ਵਾਲੇ
- **ਭਾਈ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੀ,** ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲੇ
- **ਥੀਥੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਪਾਰਸ ਜੀ,** ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,
2001 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ 11 ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ 11 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 11 ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। 13 ਫਰਵਰੀ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦਾ ਦੀਵਾਨ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ। ਪੂਰੇ 12 ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਨ-ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉੱਪਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗੀ। 11 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 23 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੰਗਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਤਫੇਰੀਆਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਰਾਗਾਂ 'ਚ ਉਚਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰ, ਕਥਾ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ। 23 ਫਰਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਣ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਸੱਜਣਗੇ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਦੀਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਲਦੇਵ ਝੱਲੀ BBC PUNJAB ਰੇਡੀਓ ਇਟਲੀ ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਅਟੁੱਟ ਵਰਤਣਗੇ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ
23 ਫਰਵਰੀ 2014, ਐਤਵਾਰ

ਦੂਸਰਾ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ
ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਲੋਂ 5 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਡੀਕਵਾਨ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸਮੂਹ ਟਰੱਸਟ ਕਮੇਟੀ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਗੁਰੂ ਘਰ 718-898-8150 ਫੈਕਸ : 718-898-0932

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ : ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ 347-538-8296, ਚੇਅਰਮੈਨ : ਨੰਦ ਲਾਲ 646-441-1520, ਕੈਸ਼ੀਅਰ : ਭੋਲਾ ਕਲੇਰ 917-405-1168,
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ : ਪਰਮਜੀਤ ਲਾਲ 917-854-8628, ਸਕੱਤਰ : ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਲੀ 646-201-0197

ਪੰਥ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ

ਫਿਲਮ 'ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ' ਤੇ 'ਹਮ ਦਿਲ ਦੇ ਚੁਕੇ ਸਨਮ' ਦੀ ਸਕਰਿਪਟ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਾਠਿਸ' ਵਿਚ ਆਜ਼ੀਦਾ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਮਰੀਕ ਗਿੱਲ

ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ-ਪਤਦਾਦੇ ਦੀ ਸੁਚਮਗਤੀ ਦਾ ਉਕਾ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉੱਜ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿਸਾਰਨ ਤੋਂ ਨਸ਼ੇ ਪਿਆਰਨ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸੀਰਤ ਵਰਗੀਆਂ ਉਹ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਚੰਗੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਅਫਸਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

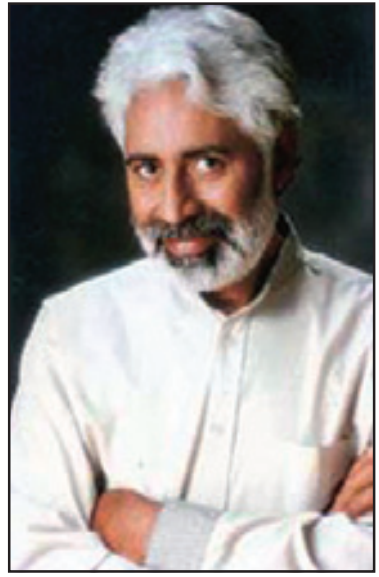

'ਕਿਰਪਾਨ' ਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਨਿਤਰਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਇਕ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਕੋਹਿਨੂਰ ਹੀਰੇ ਵਰਗੀ ਮੁਲਵਾਨ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਅਣਖ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਘੜੀ ਗਈ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਹੈ। ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਥਾਪਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹੀਓਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੰਭਾਲੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਾਇਕ ਬੀਰੂ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਇਹ ਸਬੱਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਘਾਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੈਸਮੀਨ ਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੀਰੂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਅਰਜਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਤਦਾਦਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸੁਹਬਤ ਵਿਚ ਬੀਰੂ ਨਸ਼ਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਦਾ, ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਖੁੱਸੀ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋਈ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ (ਕੁਲਭੂਸ਼ਣ ਖਰਬੰਦਾ) ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਰਤਮਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮੱਤ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਦਰ-ਮਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੂਬੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸਾਫ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਨਾਚ ਗਾਣੇ ਵੀ ਸਾਫ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਵੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੂਬੀ ਇਹ ਕਿ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ। ਅਨੰਦਪੁਰ

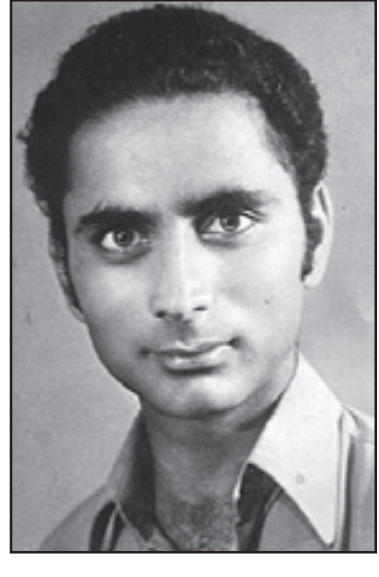
ਅਮਰੀਕ ਗਿੱਲ

ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚੋਂ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੀ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਸੁਨੀਤਾ ਧੀਰ ਤੇ ਪਰਮੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨਾਟਕਕਾਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਮਲਿਕਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਮੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਣਾ ਵੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਜੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਬੋੜਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦਾ ਰੋਲ

ਹੋਰ ਨਿਖਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਫਿਲਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਈ।

ਕਵੀ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਘਾਹ: ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੰਗੀਤਾ ਗੁਪਤਾ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਪਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਾਟਕੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵੇਖਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ। 'ਮੈਂ ਘਾਹ ਹਾਂ'

ਪਾਸ਼

ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਧੁਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਵੀ ਦੀ ਸੁਖਸੀਮਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੁੱਚੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ।

ਮੈਂ ਘਾਹ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਮਰਾਂਗਾ ਨਹੀਂ, ਬੰਬ ਸਿੱਟ ਦਿਓ ਭਾਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਦਿਆਲੇ 'ਤੇ। ਬਣਾ ਦਿਓ ਹਰ ਹੋਸਟਲ ਮਲਬੇ ਦਾ ਢੇਰ, ਸੁਹਾਗਾ ਫੇਰ ਦਿਓ ਬੋਸਕ ਸਾਡੀਆਂ ਝੁੰਗੀਆਂ 'ਤੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰੋਗੇ-ਮੈਂ ਘਾਹ ਹਾਂ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਢਕ ਲਵਾਂਗਾ ਹਰ ਢੇਰ 'ਤੇ ਉਗ ਆਵਾਂਗਾ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਮੈਂ ਮਰਾਂਗਾ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਢੇਰ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਵੀ ਦੇ ਸੱਚ ਉੱਤੇ ਮੁਹਰ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਤੇ ਘਾਹ ਵਾਂਗ ਉਗ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਗਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੇ ਰੂਪਕ ਤੇ ਚਿੰਨ ਬੜੇ ਜਾਨਦਾਰ ਹਨ। ਹੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਲਿਖਣਾ 'ਹੱਥ ਨਿਰੇ ਜੋਤਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਗਿੱਚੀਆਂ ਮਰੋਤਨ ਲਈ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ' ਇਸੇ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਆਕਾਸ਼ ਵਲ ਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ,

ਪੁਲਸ ਦੀ ਕੁੱਟ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਸਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ। ਸੰਗੀਤਾ ਖੁਦ ਵੀ ਜਾਨਦਾਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਘਾਹ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁੜ ਉਗਣਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀ 'ਖੱਬਲ' ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਬੱਲ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ। ਵਿਰਕ, ਪਾਸ਼ ਤੇ ਸੰਗੀਤਾ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ!

ਅੰਤਿਕਾ: (ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੀਰ) ਪਿਆਰ ਦੀ ਆਦਤ ਵਧ ਕੇ ਘਟਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਵਧਦਾ ਕੁਝ ਚਿਰ ਘਟ ਕੇ। ਬਿਰਧ ਹੋ ਗਿਆ ਯੁਵਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਿਰਧਾ ਦੀ ਇਕ ਰਾਤ ਹੀ ਕੱਟ ਕੇ।

ਸੋਲਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਖਫਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸੋਲਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਘਰੇਲੂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ (ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਓ.) ਕੋਲ ਕੇਸ ਪਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਿਆਉਣ ਯੋਗ ਉਰਜਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਚਾਓਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੋਲਰ ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਘਰੇਲੂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸੌਰ ਉਰਜਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ

ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਓ. ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਲਰ ਸੈੱਲਾਂ ਤੇ ਸੋਲਰ ਪੈਨਲਾਂ ਲਈ ਘਰੇਲੂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਉਪਰਾਲੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੋਲਰ ਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਫੇਜ਼ ਦੋ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਓ. ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੌਰ ਉਰਜਾ ਡਿਵੈਲਪਰਾਂ

ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿਆਇਤਾਂ ਤੇ ਲਾਭ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਲਈ ਲੰਮ ਮਿਆਦੀ ਦਰਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਉਪਜ ਦੇ ਸੋਲਰ ਸੈੱਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਲਰ ਮਾਡਿਊਲਜ਼ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਉਪਰ ਹੰਗਾਮੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਆਦਿ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਚੀਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਣੇ ਸੋਲਰ ਪੈਨਲਾਂ ਦੀ ਡਿੱਪਿੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਮਰਸ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਖੇਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਖਾੜਕੂ ਭੂਤਨਾ ਤੇ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ 26 ਨੂੰ

ਮਾਨਸਾ: ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੀਲੀ ਕਤਲ ਕਾਂਡ 'ਚ ਖਾੜਕੂ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਤਨਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ 26 ਫਰਵਰੀ 'ਤੇ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਗਮਦੂਰ ਸਿੰਘ ਝੰਡੂਕੇ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਧਰਮੂ, ਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਸਮਾਉਂ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਇਥੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 26 ਫਰਵਰੀ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕੇਸ ਬਹਿਸ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਕਰ ਕੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਕਤਲ ਕਾਂਡ 'ਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਆਲਮਪੁਰ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ 3 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵੀ 26 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਵੇਚਣ/ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ ਕਰਨ ਗਿੱਲ

Ph: (734) 612-9984

Either Buying or Selling a Home in Michigan "Always Go with the Winner"

COLDWELL BANKER

44644 Ann Arbor Road Plymouth, MI 48170
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334

Blu-ray DVD

All Work In Digital
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year

Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ORIGINAL MOVIES
BJ
718-441-6516

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਕਬੀਰ ਸੇਵਾ ਕਓ ਦੋਏ ਭਲੇ ਏਕ ਸੰਤ ਏਕ ਰਾਮ॥
ਰਾਮ ਜੋ ਦਾਤਾ ਮੁਕਤ ਕਾ ਸੰਤ ਜਪਾਵੈ ਨਾਮ॥

ਜਨਮ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮ

ਸ੍ਰੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪੁਰਬ 28 ਫਰਵਰੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੋ ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਫਲੌਸਿੰਗ (38-17 Parson Blvd, Flushing NY 11354) ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮਹਾਨ

ਕੀਰਤਨੀਏ, ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 28 ਫਰਵਰੀ 2014

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 10 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ

ਐਤਵਾਰ 2 ਮਾਰਚ 2014

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 10 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ

ਸ੍ਰੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਮੌਜ ਦਿਲ ਦਰਵੇਸ਼, ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਪੁਰਸ਼ ਐਸੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਹਾਪੁਰਖ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ 7 ਫਗਣ 1862 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਬਲੋਵਾਲ (ਜਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ) ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਣਾ (ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਾਧੂ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਚੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਅਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਤੀਰਥ ਰਚੇ ਉਥੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਬਲੋਵਾਲ, ਮੰਨਣਹਾਣਾ, ਰਹਿਪਾ, ਤਿੰਗੜਾਂ, ਗੁਣਾਚੌਰ, ਗੋਸਲਾਂ, ਸੁਜੋਂ ਅਤੇ ਮਜਾਰਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਜੋੜ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਕ੍ਰਿਤ ਭਗਵਾਨ ਬਿਲਾਸ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਮੌਜ ਦਿਲ ਫੱਕਰ ਫਕੀਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਕਓ ਹਰਿ ਸਮਾਨਿ ਨਹੀਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਜਪਦੇ ਜਪਦੇ ਆਪ ਉਸ ਰਾਜੇ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਲਗੇ। ਆਉ, ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਆਪਾਂ ਇਸ ਪਰਿਪੂਰਣ ਆਤਮਾ ਦੇ ਜਨਮ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ਇੱਕਤਰ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲਈਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰੀਏ ਜੀ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ
ਫੋਨ 718-359-9520 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ।

ਕਿਸਤ 7

ਸ਼ਹੀਦਾਨਿ-ਵਫ਼ਾ

ਅੱਲ੍ਹਾ ਯਾਰ ਖ਼ਾਂ ਜੋਗੀ

ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਬਾਰੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਯਾਰ ਖ਼ਾਂ ਜੋਗੀ ਨੇ ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ 1913 ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਨਜ਼ਮ 'ਸ਼ਹੀਦਾਨਿ ਵਫ਼ਾ' ਲਿਖੀ ਸੀ। 37 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਉਰਦੂ ਨਜ਼ਮ ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਦਿਲ ਕੰਬਾਊ ਘਟਨਾ ਦੀ ਝਾਕੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਜ਼ਮ ਦੇ 110 ਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਬੰਦ ਦੇ 6-6 ਮਿਸਰੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਇਹ ਨਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮਰਸੀਏ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਖ਼ੂਬ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਰਸੀਏ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੁਣਾ ਤੇ ਬੀਰ ਰਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਭੁਤ, ਰੌਦਰ ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਰਸਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 1915 ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ 'ਗੰਜਿ-ਸ਼ਹੀਦਾਂ' ਨਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਨਜ਼ਮ ਵੀ ਲਿਖੀ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਅੱਲ੍ਹਾ ਯਾਰ ਖ਼ਾਂ ਜੋਗੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਰਚਨਾ 'ਸ਼ਹੀਦਾਨਿ-ਵਫ਼ਾ' ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਲਕਿੱਸਾ ਜਬ ਸਵੇਰ ਕੋ ਜਾਗੀਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਾਂ

61

ਅਲਕਿੱਸਾ ਜਬ ਸਵੇਰ ਕੋ ਜਾਗੀਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਾਂ।
ਰੱਖੇ ਹੁਏ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਕਾ ਪਾਯਾ ਨਾ ਕੁਛ ਨਿਸ਼ਾਂ।
ਗੰਗੂ ਸੇ ਬੋਲੀਂ ਲੇਤਾ ਹੈ ਕਯੋਂ ਸਬਰ-ਏ-ਬੇਕਸਾਂ।
ਜ਼ਰ ਲੇ ਗਯਾ ਉਠਾ ਕੇ ਤੂ ਐ ਜ਼ਿਸਤ-ਰੂ ਕਹਾਂ।
ਬਿਹਤਰ ਬਾ ਮਾਂਗ ਲੇਤਾ ਤੂ ਹਮ ਸੇ ਤਮਾਮ ਮਾਲ।
ਲੇਕਿਨ ਹੁਆ ਚੁਰਾਨੇ ਸੇ ਤੁਝ ਪਰ ਹਰਾਮ ਮਾਲ।
(ਅਲਕਿੱਸਾ=ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਬੇਕਸਾਂ=ਬੇਸਹਾਰਾ, ਜ਼ਿਸਤ-ਰੂ=ਕਾਲ-ਮੁੰਹਾਂ)

62

ਜਿਸ ਘਰ ਕਾ ਤੂ ਗੁਲਾਮ ਬਾ ਉਸ ਸੇ ਦਗਾ ਕੀਯਾ।
ਲਾ ਕਰ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਕਾਮ ਯਿਹ ਕਯਾ ਬੇਵਫ਼ਾ ਕੀਯਾ।
ਜ਼ਰ ਕੇ ਲੀਏ ਸਵਾਲ ਨਾ ਕਯੋਂ ਬਰਮਲਾ ਕੀਯਾ।
ਹਮ ਸੇ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਜੇ ਭੀ ਹੈ ਮਾਂਗਾ ਅਤਾ ਕੀਯਾ।
ਮਾਤਾ ਹੂੰ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀ ਤੁਝੋਂ ਕਯਾ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਥੀ।
ਤੇਰੀ ਤਰਹ ਤੋਂ ਮੁਝਕੋ ਜ਼ਰਾ ਹਿਰਸ-ਏ-ਜ਼ਰ ਨਾ ਥੀ।
(ਬਰਮਲਾ=ਸਪਸ਼ਟ, ਅਤਾ=ਬਖ਼ਸ਼ਣਾ, ਹਿਰਸ-ਏ-ਜ਼ਰ=ਧਨ ਦਾ ਲੋਭ)

63

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਨਾਮ ਪਿ ਕੁਲ ਮਾਲ-ਓ-ਜ਼ਰ ਭੀ ਦੂੰ।
ਖ਼ਿਲਕਤ ਕੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਕੋ ਲੁਟਾ ਅਪਨਾ ਘਰ ਭੀ ਦੂੰ।
ਗਰਦਨ ਪਤੀ ਕੀ ਦੇ ਹੀ ਚੁਕੀ ਅਪਨਾ ਸਰ ਭੀ ਦੂੰ।
ਖ਼ੁਸ਼ਨੂਦੀ-ਏ-ਅਕਾਲ ਕੋ ਲਖਤ-ਏ-ਜਿਗਰ ਭੀ ਦੂੰ।
ਇਕਰਾਰ ਕਰ ਲੇ ਅਪਨੀ ਖ਼ਤਾ ਤੂ ਅਗਰ ਅਭੀ।
ਹਮ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਂਗੇ ਸੌਕ ਸੇ ਮਾਲ-ਓ-ਜ਼ਰ ਅਭੀ।
(ਖ਼ਿਲਕਤ=ਲੋਕ, ਖ਼ੁਸ਼ਨੂਦੀ=ਖ਼ੁਸ਼ੀ)

64

ਉਪਦੇਸ਼ ਮਾਤ ਗੁਜਰੀ ਕਾ ਸੁਨਕਰ ਵੁਹ ਬੇ-ਹਯਾ।
ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਨੇ ਕੀ ਜਗਰ ਚਿੰਲਾਨੇ ਲਗ ਗਯਾ।
ਬਕਤਾ ਬਾ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਸੇ ਦੇਖੋ ਗਜ਼ਬ ਹੈ ਕਯਾ।
ਤੁਮ ਕੋ ਪਨਾਹ ਦੇਨੇ ਕੀ ਕਯਾ ਥੀ ਯਹੀ ਜਜ਼ਾ।
ਫ਼ਿਰਤੇ ਹੋ ਜਾਂ ਛੁਪਾਏ ਹੁਏ ਖ਼ੁਦ ਨਵਾਬ ਸੇ।
ਕਹਤੇ ਹੋ ਮੁਝ ਕੋ ਚੋਰ ਯਿਹ ਫ਼ਿਰ ਕਿਸ ਹਿਸਾਬ ਸੇ।
(ਜਜ਼ਾ=ਬਦਲਾ)

65

ਚੁਪ ਚਾਪ ਘਰ ਸੇ ਚਲ ਦੀਯਾ ਫ਼ਿਰ ਵੁਹ ਨਮਕ ਹਰਾਮ।
ਪਹੁੰਚਾ ਵੁਹ ਇਸ ਜਗਰ ਪਿ ਮੋਰਿੰਡਾ ਬਾ ਜਿਸ ਕਾ ਨਾਮ।
ਮੁਖ਼ਬਿਰ ਵਹਾਂ ਨਵਾਬ ਕੋ ਰਖਤੇ ਥੇ ਕੁਛ ਕਯਾਮ।
ਖ਼ੁਫ਼ੀਯਾ ਕੁਛ ਉਨ ਸੇ ਕਰਨੇ ਲਗਾ ਬਦਸਯਰ ਕਲਾਮ।
ਮਤਲਬ ਬਾ ਜਿਸ ਕਾ, ਘਰ ਮਿਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਲਾਲ ਹੈ।
ਜਿਨ ਕੇ ਪਕਤਨੇ ਕੇ ਸਭੀ ਖ਼ਾਹਾਂ ਕਮਾਲ ਹੈ।
(ਬਦਸਯਰ=ਬੁਰੀ ਨੀਤ ਵਾਲਾ, ਖ਼ਾਹਾਂ=ਚਾਹਵਾਨ)

66

ਰਾਜੋਂ ਸੇ ਔਰ ਨਵਾਬ ਸੇ ਦਿਲਵਾਓ ਗਰ ਇਨਾਮ।
ਆਕਾ ਕੀ ਮਾਂ ਕੋ, ਬੇਟੋਂ ਕੋ ਪਕਤਾਉਂ ਲਾਕਲਾਮ।
ਪਾ ਕੇ ਸਿਲਾ ਬਜੀਦ ਸੇ ਤੁਮ ਭੀ ਹੋ ਸ਼ਾਦ-ਕਾਮ।
ਮੁਝ ਕੋ ਭੀ ਖ਼ਿਲਅਤੋਂ ਸੇ ਕਰੇ ਫ਼ਾਇਜ਼ੁਲਮਰਾਮ।
ਅਲਕਿੱਸਾ ਲੇ ਕੇ ਸਾਬ ਵੁਹ ਜਾਸੂਸ ਆ ਗਯਾ।
ਪਕਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੋਂ ਕੋ ਮਨਹੂਸ ਆ ਗਯਾ।
(ਲਾਕਲਾਮ=ਬੇਸ਼ਕ, ਸ਼ਾਦ-ਕਾਮ=ਮੁਰਾਦ ਪਾ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ, ਫ਼ਾਇਜ਼ੁਲਮਰਾਮ=ਮੁਰਾਦ ਪਾ ਕੇ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਣਾ)

67

ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲੀਏ।
ਕਾਬੂ ਬ-ਜਬਰ ਬੇਕਸ-ਓ-ਬੇਯਾਰ ਕਰ ਲੀਏ।
ਕਬਜ਼ੇ ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਦੋ ਦੁਰ-ਏ-ਸ਼ਾਹਵਾਰ ਕਰ ਲੀਏ।
ਸਰਹਿੰਦ ਸਾਬ ਚਲਨੇ ਕੋ ਤੈਯਾਰ ਕਰ ਲੀਏ।
ਪੀਨਸ ਥੀ, ਪਾਲਕੀ ਥੀ ਨਾ ਹੋਦਾ ਅਮਾਰੀ ਥੀ।
ਬਦਬਖ਼ਤ ਲਾਏ ਬੈਲ ਕੀ ਗਾੜੀ ਸਵਾਰੀ ਥੀ।
(ਬ-ਜਬਰ=ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਬੇਕਸ-ਓ-ਬੇਯਾਰ=ਬੇਸਹਾਰਾ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸਤ, ਦੁਰ-ਏ-ਸ਼ਾਹਵਾਰ=ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਮੋਤੀ, ਹੋਦਾ ਅਮਾਰੀ=ਉਠ ਦਾ ਹੋਦਾ)

68

ਸਰਹਿੰਦ ਜਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਜ਼ਾਰ ਇਜ਼ਤਿਰਾਬ ਸੇ।
ਦੋ-ਚਾਰ, ਹਾਇ! ਜਬ ਹੁਏ ਜ਼ਾਲਿਮ ਨਵਾਬ ਸੇ।
ਕਮਬਖ਼ਤ ਦੇਖਤੇ ਹੀ ਯਿਹ ਬੋਲਾ ਇਤਾਬ ਸੇ।
ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਇਨ ਕੋ ਕੈਦ ਮੇਂ ਰਖੋ ਅਜ਼ਾਬ ਸੇ।
ਗੁੰਬਦ ਬਾ ਜਿਸ ਮਕਾਂ ਮੇਂ ਮੁਕੱਯਦ ਹੁਜ਼ੂਰ ਥੇ।
ਦੋ ਚਾਂਦ ਇਕ ਬੁਰਜ ਮੇਂ ਰਖਤੇ ਜ਼ਹੂਰ ਥੇ।
(ਇਜ਼ਤਿਰਾਬ=ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਇਤਾਬ=ਗੁੱਸਾ, ਮੁਕੱਯਦ=ਕੈਦੀ)

69

ਕੈਦ-ਏ-ਬਲਾ ਮੇਂ ਤੀਸਰਾ ਦਿਨ ਬਾ ਜਨਾਬ ਕੋ।
ਬੇ-ਆਬ ਕਰ ਚੁਕੀ ਥੀ ਅਤਸ਼ ਹਰ ਗੁਲਾਬ ਕੋ।
ਤਰਸੇ ਹੁਏ ਥੇ ਚਿਜ਼ਕ ਕੋ ਜੀ ਔਰ ਖ਼ਾਬ ਕੋ।
ਇਸ ਰੋਜ਼ ਸੁੱਚਾਨੰਦ ਯਿਹ ਬੋਲਾ ਨਵਾਬ ਕੋ।
ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਕਲਗੀਧਰ ਕੇ ਪਿਸਰ ਇੰਤਿਕਾਮ ਲੋ।
ਮਾਸੂਮ ਇਨ੍ਹੋਂ ਸਮਝ ਕੇ ਦਯਾ ਸੇ ਨਾ ਕਾਮ ਲੋ।

70

ਬੋਲਾ ਵੁਹ ਸੁੱਚਾਨੰਦ ਸੇ ਲੇ ਆ ਉਨ੍ਹੇ ਸ਼ਿਤਾਬ।
ਚਰਕੋਂ ਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਜਿਗਰ ਹੈ ਮਿਰਾ ਕਬਾਬ।
ਗੋਬਿੰਦ ਨੇ ਗੰਵਾ ਦੀਯਾ ਸਬ ਮੇਰਾ ਰੁਅਬ ਦਾਬ।
ਰਾਜੇ ਕੇ ਸਾਬ ਮੇਰੀ ਭੀ ਮੱਟੀ ਹੁਈ ਖ਼ਰਾਬ।
ਦੁਸ਼ਮਨ ਕੇ ਬੱਚੇ ਕਤਲ ਕਰੂੰਗਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮੈਂ।
ਕਹਨੇ ਪਿ ਤੇਰੇ ਆਜ ਚਲੂੰਗਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮੈਂ।
(ਸ਼ਿਤਾਬ=ਛੋਟੀ, ਚਰਕ=ਝਾਂਸਾ) (ਚਲਦਾ)

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖ਼ੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਛੋਟੇ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 2 ਮਾਰਚ 2014 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-105

ਇਸ ਬਾਬੇ ਨੇ 'ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ' ਦਾ ਰਾਹ ਪਛਾਣਿਆ।
ਤਾਂਹੀਓਂ ਇਸ ਉਮਰੇ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਉਤਮ ਜਾਣਿਆ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-103

ਖੇਸ ਲਪੇਟੀਂ ਬੈਠਾ ਦਾਤਾ,
ਗੱਡਾ ਹੱਕੀ ਜਾਵੇ।
ਸਾਵੇ ਬੱਗੇ 'ਤੇ ਝੁੱਲ ਦੇ ਕੇ,
ਜੀਵਨ ਚਾਲ ਚਲਾਵੇ।
ਖਿੜੇ ਖੇਤ ਵੀ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਵਣ,
ਮਿਹਨਤ ਰਾਸ ਨਾ ਆਵੇ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਲੀਆਂ ਕਣਕਾਂ
ਸਰੂਵਾਂ ਗਲ ਗਲ ਹੋਈਆਂ।
ਮਾਰ ਕੇ ਬੁੱਕਲ ਮੋਟੇ ਕੰਬਲ ਦੀ
ਪਾ ਕੇ ਬਲਦਾਂ 'ਤੇ ਝੁੱਲ।
ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵਾ ਹੋਇਆ
ਫਟਕੜੀ ਹੋਈ ਜਿਉਂ ਫੁੱਲ।
ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
ਮੌਸਮ ਦੀ ਮੰਗਦਾ ਖੈਰ।
ਗੱਡੇ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਹੱਕਦਾ
ਨਾ ਰੱਖੇ ਕਿਸੇ ਸੰਗ ਵੈਰ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪਰੀ
ਫੋਨ: 408-912-3438

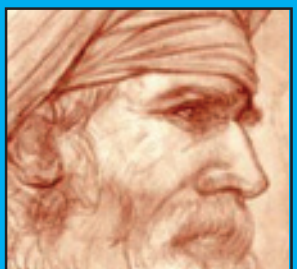
ਮਾਰ ਕੇ ਬੁੱਕਲ ਫਿਕਰਾਂ ਵਾਲੀ,
ਰਾਹੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾਵੇ।
ਪੈਂਡਾ ਲੱਗੇ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇਗਾ,
ਪਰ ਨਿੱਤ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇ।
ਬਾਲ ਸਕੂਲੇ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਪੜ੍ਹਦੇ,
ਖੇਤਾਂ ਜੋਗੇ ਰਹਿ ਗਏ।
ਬਰਛੇ ਗੁਰਬਤ ਵਾਲੇ ਲੋਕੋ,
ਸੀਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਲਹਿ ਗਏ।
ਫਿਰ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਉਠਦਾ,

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ।
ਭਾਵੇਂ ਭੁੱਖਾ ਭਾਵੇਂ ਰੱਜਿਆ,
ਜਾ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਵਤਦਾ।
ਇਸ ਦਾ ਦੇਣ ਦੇਉਗਾ ਕਿਹਤਾ,
ਨਾ ਦੇਵੀ ਨਾ ਦੂਤ।
ਆਪੇ ਬੀਜੀ ਆਪੇ ਵੱਢੀ,
ਆਪੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੂਤ।
-ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਲਪੀਟਸ

ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਓ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ,
ਮਿਹਨਤ ਤੇਰੀ ਕਿੰਨੀ ਮਹਾਨ।
ਗਰਮੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਵੇ ਸਰਦੀ,
ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਜਾਨ।
ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਪਾਵੇਂ,
ਸੂਲੀ ਟੰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਜਾਨ।
ਅੰਨਦਾਤਾ ਜੱਗ ਦਾ ਅਖਵਾਵੇਂ,
ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੇਣ ਧਿਆਨ?
-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 226-345-7126

ਸਰੋਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਲੰਦੇ ਖੇਤ ਕੋਲੋਂ
ਲੰਘਦੇ ਜੱਟ ਦੀ ਟੌਹਰ ਨਿਆਰੀ।
ਚਿੱਟੇ ਜੋੜ ਕੇ ਬਲਦ ਜੱਟ ਨੇ
ਕਰ ਲਈ ਕੰਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ।
ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਦੀ ਗਰਮੀ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਪੋਹ ਮਾਘ ਦੀ ਠੰਢ।
ਕਦੀ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਹਲ ਮਿਲਦੀ
ਸਿਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਫਿਕਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪੰਡ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਉ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 718-690-8403

ਕਿਹਤੇ ਜਮਾਨਿਆਂ ਦੀ ਛੋਟੇ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।
ਸਾਡੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।
ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਕਾਪੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।
ਬੈਠੇ ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ ਪਰ ਨੇੜੇ ਜਾਪੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।
ਦਿਲ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ ਕਦੇ ਹੁੰਦਾ ਏ ਨਿਰਾਸ਼ ਭਾਈ।
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਡੋਰੀ ਨਾਲ ਬੱਝ ਗਈ ਆਸ ਭਾਈ।
ਆਸ ਕਦੇ ਮੁੱਕਦੀ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਨਾ ਝੇੜੇ ਬਈ।
ਭਰ ਦੋ ਖੇੜੇ ਹਾਏ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਹਤੇ ਬਈ!
-ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਸੈਂਪਲਾ, ਐਲ ਏ

ਅਦੁੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ

ਹਕੀਮ ਅੱਲ੍ਹਾ ਯਾਰ ਖ਼ਾਂ ਜੋਗੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂ ਗਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋ ਮਿਸਾਲੀ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਸ਼ਹੀਦਾਨਿ-ਵਫ਼ਾ' ਅਤੇ 'ਗੰਜਿ-ਸ਼ਹੀਦਾਂ' ਲਿਖੀਆਂ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਮੋਦੀ ਦਾ 'ਬਾਈਕਾਟ'

ਭਾਰਤ-ਇਟਲੀ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ

ਗਾਂਧੀਨਗਰ: ਅਮਰੀਕੀ ਸਫੀਰ ਨੈਨਸੀ ਪਾਵੇਲ ਨੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ ਅਤਿੱਕੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਪਾਵੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫੀਰ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਡਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਵੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਰਮਾਇਆ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵਧੀਆ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਫੀਰ ਰਹੀ ਦੇਵਿਯਾਨੀ ਖੋਬਰਗੜੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ,

ਜਿਸ 'ਤੇ ਨੈਨਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਉੱਝ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਟਕਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੈਨਸੀ ਬਾਵੇਲ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਹਈ

ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਜੇਨ ਸੇਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਅਮਰੀਕੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫੀਰ ਨੈਨਸੀ ਪਾਵੇਲ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਉਪ-ਤਰਜਮਾਨ ਮੈਰੀ ਹਰਫ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

ਰੋਮ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਇਤਾਲਵੀ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਰੋਮ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਦੁਵੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਤਾਲਵੀ ਖ਼ਬਰ ਏਜੰਸੀ 'ਅਨਸਾ' ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਕੱਤਰ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿ ਬਿਹਤਰ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦੁਵੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਝਿਆ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਟਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਐਂਟੀ ਪਾਇਰੋਸੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਵਤਨ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਹਰ ਹਿਲਾ ਵਰਤਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਸੀ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੁਧ ਡਟਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ

ਕਾਬੁਲ: ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭਜਾ ਦੇਣ ਜਿਵੇਂ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭਜਾਇਆ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਵਾਪਸੀ ਦੀ 25ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਨਾਟੋ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀ ਤੈਅ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਭਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕਾਰੀ ਯੂਸਫ ਅਹਮਦੀ ਨੇ ਈ-ਮੇਲ ਕੀਤੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਰੂਸ ਨੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਹਾਲਾਤ ਦਾ

ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਯੋਧੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ। ਅਖ਼ਤੀ ਜਨੇਵਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਸੋਵੀਅਤ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਕਾਫਲੇ ਨੇ 15 ਫਰਵਰੀ 1989 ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਬਿਲ 'ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਮੋਹਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਹੰਗਾਮੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ 29ਵਾਂ ਸੂਬਾ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਦਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਖੱਪ ਪਈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਪਰ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਝ ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਹੋਈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਉਤੇ ਦੋਗਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਕੁਮਾਰ ਰੈਡੀ ਜੋ ਸੂਬਾ ਤੋੜਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ, ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੁਨਰਗਠਨ ਬਿੱਲ 2014 ਜੋ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ 38 ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 90 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਸ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰੀ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਤੇ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਦਨ ਦੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਉਠਾਉਣੀ ਪਈ। ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜੈਪਾਲ ਰੈਡੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਰੋਕਣ 'ਤੇ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਰੋਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਵੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਗਨਮੋਹਨ ਰੈਡੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਕਾਰਨ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਬਿਲ ਬਾਰੇ ਦੋਹਰਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸੋਧਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਸਿਹਰਾ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ (ਸੁਸ਼ਮਾ) ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਬਿਲ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ।

ਇਤਾਲਵੀ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਤਣਾਅ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਇਤਾਲਵੀ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਇਤਾਲਵੀ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਕੈਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 24 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਇਟਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਆਪਣੇ ਸਫੀਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਰੋਮ ਸੱਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਟਲੀ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਭਾਰਤੀ ਸਫੀਰ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਇਤਾਲਵੀ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਜੀ.ਈ. ਵਾਹਨਟੀ ਨੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੱਕ ਇਟਲੀ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਧਰ, ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਆਪਣੇ ਸਫੀਰ ਡੈਨੀਅਲ ਮੈਨਚਿਨੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਇਟਲੀ ਸੱਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਚਿ ਮਾਉਰੋ ਨੇ ਦੂਤ ਸੱਦਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਵੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਕਾਰ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਝਟਕਾ

ਮੈਲਬਰਨ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰ ਸਨਅਤ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਫੋਰਡ ਤੇ ਹੇਲਡਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਟੋਇਟਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ 2017 ਤੋਂ ਮੈਲਬਰਨ ਨੇੜਲੇ ਅਲਟੋਨਾ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ 4,000 ਨੌਕਰੀਆਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਦਕਿ ਉਤਪਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ 44,000 ਤੋਂ ਉਪਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਦੀ ਸਨਅਤ ਵੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਉਤਪਾਦ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਤੇ ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਾਊਥ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸੂਬੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ।

ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ 140ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਬੰਮੂ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 180 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 140ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 158ਵੇਂ ਤੇ ਚੀਨ 175ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। 2014 ਦੇ ਆਲਮੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ 'ਰਿਪੋਰਟਜ਼ ਵਿਦਾਉਟ ਬਾਰਡਰ' ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 2013 ਦੌਰਾਨ ਅੱਠ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲਹਿਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਕੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਰਾਜਕੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਖਿੱਤਾ ਇਸ ਤੋਂ ਅਫ਼ੂਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕਸਮੀਰ ਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਮਿਆਦੀ ਰੋਗ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧਮਕੀਆਂ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਕਸੂਰਵਾਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪਰਾਧੀ ਗਰੁੱਪ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਕਸਰ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਫਿਨਲੈਂਡ ਅੱਠਵੇਂ

'ਤੇ ਚਲੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੀਨ 175ਵੇਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 158ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਰੁੱਪ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤਾਲਿਬਾਨ, ਜਹਾਦੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਰੁੱਪਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਰੋਂ ਫੌਜੀ ਤੰਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਨਿਤਾਣੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮੀਖਿਅਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਫੌਜੀ ਤੰਤਰ ਨੂੰ 'ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਾਜ' ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 2014 ਦੇ ਇਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਦਵੰਧ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਿਸ ਆਧਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਰਾਜ ਹੋਣ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਫਤਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਹਟ ਕੇ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜਪਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਸੱਤ ਖਿਲਾਫ ਪਰਚਾ ਦਰਜ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਖਾਣਾ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਪੁਲਿਸ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜਾਅਲੀ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰਨਾਮਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਨੂਰਮਹਿਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਾਸੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਬਿਲ ਦਿਓਲ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਾਲ ਵਾਸੀ ਬਰਮਿੰਗਮ (ਯੂ.ਕੇ) ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਫਲਾਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ 18 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜਾਅਲੀ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰਨਾਮਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਭੀਮਸੈਨ ਤੇ ਫਗਵਾੜਾ ਵਾਸੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਇਕ ਫਰਜ਼ੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜਾਅਲੀ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰਨਾਮਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਮਾਨਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਵਾਸੀ ਭੋਡੇ ਸਮਰਾਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪਟਵਾਰੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਠਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ 1.16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਸ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਵਿਚੋਂ 45 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਵੀ ਲੈ ਲਈ। ਬਿਲ ਦਿਓਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੀਮ ਸੈਨ ਵਾਸੀ ਫਲਾਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸੁਖਚੈਨ ਨਗਰ ਫਗਵਾੜਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਠਲ ਪਿੰਡ ਸਸੌਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੰਦਾ (ਗਵਾਹ) ਵਾਸੀ ਹਰੀਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ, ਜਾਅਲੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਫਗਵਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਭੋਡੇ ਸਮਰਾਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਜਲੰਧਰ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਲ ਸੈਂਟਰ ਕਰਮੀ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਉਦੈ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਜਿਊਰੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਬਰਮਿੰਘਮ ਕ੍ਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਸਟਿਸ ਕੈਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਊਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੀ ਹਮਲਾ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ।
27 ਸਾਲਾ ਤੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ 1990ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਨਸੀ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਸਮਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਤੂਰ ਨਾਲ

ਜਿਨਸੀ ਵਧੀਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਲਿੰਕ ਰਾਹੀਂ ਬਰਮਿੰਗਮ ਕ੍ਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ

ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਤੂਰ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਬਾਲਪਨ ਵਿਚ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾਕਾਰ ਗੌਰਡਨ ਐਸਪਿਡਿਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਤੂਰ ਦੇ ਬੈਰਿਸਟਰ ਫਰਾਂਸਿਸ ਲਾਇਰਡ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ।
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਚੇਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ (ਤੂਰ) ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਤੂਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਆਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਲੈਸਟਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਬਾਂਹ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਨੱਕ 'ਤੇ ਵੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਹਤਿਆਰੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ

ਮੈਲਬਰਨ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਗੱਡੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਬਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਵੈਸਟ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਂਟਰੀ ਐਡਵਰਡ ਫੋਗਾਰਟੀ (24) ਨੂੰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸੀਨ ਡਨਕਨ ਬੈਰੇਟ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਾਦਸੇ ਸਮੇਂ ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਵਿਚ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। ਬੈਰੇਟ (36) ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (28) ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਹੋਟਲ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੋਗਾਰਟੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟੈਕਸੀ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਟੈਕਸੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੈਰੇਟ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਜਸਟਿਸ ਮਾਈਕਲ ਕੋਰਬੁਆਏ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਫੋਗਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਪੂਰੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਖਤਰਾ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਢਾਂਚਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਿਰਤ ਮੰਡੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਆਵਾਸ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਫਿਰ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਆਵਾਸ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ ਅਲੈਗਜ਼ਾਂਦਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲਾਨ-2014 ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਆਵਾਸ ਢਾਂਚਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੈ।
ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਆਵਾਸ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਆਈ.ਆਈ.ਪੀ) ਤੇ ਉੱਦਮੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਆਈ.ਆਈ.ਪੀ) ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਆਵਾਸੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ ਦੁਜੀਆਂ ਆਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਟੈਕਸ ਵੀ ਘੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਇਥੇ ਵੱਸਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਆਵਾਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਪਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਜੋ ਅੱਠ ਲੱਖ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਲੋਨ (ਨਿਵੇਸ਼) ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (2010 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਚਾਰ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਸੀ), ਵਿਚ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਢੇਰ

ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਛੇ ਸਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਲੱਗਣਗੇ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਆਵਾਸੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ, ਇਕ ਸਕਿਲਡ ਵਰਕਰ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੇ ਨੈਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਗੇਮ ਸ਼ੋਅ ਜਿੱਤ ਕੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ ਕਰੋੜਪਤੀ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸਿੱਖ ਰੂਪ ਸਿੰਘ (54) ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਗੇਮ ਸ਼ੋਅ ਜਿੱਤ ਕੇ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੈਨਲ ਫੋਰ ਦੇ ਸ਼ੋਅ 'ਡੀਲ ਓਰ ਨੋ ਡੀਲ' ਦਾ ਜੈਕਪਾਟ ਵਾਈ ਲੱਖ ਪੌਂਡ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ ਦੇ ਇਹ ਇਨਾਮ ਤਕਰੀਬਨ ਵਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਰੂਪ ਸਿੰਘ 7ਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ। ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨੇ ਇਕ ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਨਾਮੀ ਰਕਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਤੋਹਫੇ ਖਰੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਤੱਟੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨਗੇ।

ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਛੇ ਸਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਲੱਗਣਗੇ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਆਵਾਸੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ, ਇਕ ਸਕਿਲਡ ਵਰਕਰ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੇ ਨੈਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਨਕਲੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਜੋੜਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਮੈਲਬਰਨ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਕਲੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੇਤਨ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਮਾਸਰੂ ਤੇ ਦਿਵਿਆ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੌੜਾ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਬ੍ਰਿਜਬਨ ਵਿਚ ਉਕਸਲੇ ਘਰ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜਿਆ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਜਬਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਸਰੂ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ 'ਕੂਰੀਅਰ ਮੇਲ' ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਤਾਂ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ।
ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਵਕੀਲ ਏਮੀ ਐਸਬੋਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਚ 2011 ਤੋਂ ਮਾਰਚ 2012 ਤੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਵਿਆਹਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ

ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲੇ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜੋੜੇ ਖਿਲਾਫ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਲੂਕ ਤੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਔਖੇ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਨਾਇਜੀਰੀਆ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੇ 3100 ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ (65.8) ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਜਪਾਨ (64.5 ਫੀਸਦ), ਨਾਇਜੀਰੀਆ (62.8 ਫੀਸਦ) ਤੇ ਭਾਰਤ (62 ਫੀਸਦ) ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।
'ਦਿ ਇੰਡਿਪੈਂਡੈਂਟ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਨਾਇਜੀਰੀਆ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ 40 ਫੀਸਦ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਰਜੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਤੇ 74 ਫੀਸਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੌਮੀ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾ ਲੈਣੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ

ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ 7.9 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ 2,39,000 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 1,97,000 ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਯੂ.ਸੀ.ਏ.ਐਸ) ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅਫਸਰ ਡੇਨੀਅਲ ਸਟੀਵਨਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੈਰਭਾਵੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਵਾਸ ਬਿੱਲ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਅੜਿੱਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਛਿੱਤਰ ਦੀ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ

ਨਿਰੁਕਤੀ ਜਾਂ ਨਿਰੁਕਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਰੂਪ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਨੇਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੁਮਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ‘ਛਿੱਤਰ’ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਧਾਤੂ ਬਾਰੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਹੋਰ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। -ਲੇਖਕ

ਜੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਬੱਜਰ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਸੂਟਿੰਗ-ਬੂਟਿੰਗ ਬੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਵੇ, “ਛਿੱਤਰ ਲਾਵਾਂਗਾ ਤੇਰੇ!” ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੱਟ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ, “ਲਾ ਕੇ ਦਿਖਾਲ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਛਿੱਤਰ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।” ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੂਟ ਦੀ ਨੋਕ ਦਿਖਾਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਬੂਟ ਛਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਂ, ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਖੜਕ-ਮੱਸਿਆ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਟਾਂ, ਚੱਪਲਾਂ, ਸੈਂਡਲਾਂ ਜਾਂ ਪੈਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਛਿੱਤਰ ਫੇਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਉਥੇ ਜੋਤਾਂ ਤੇ ਵਧੀਆ ਜੋਤਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸ਼ੁਅਰੈਕ ਵਿਚ ਘਿਸਿਆਰੇ ਛਿੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਕਿਥੇ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਛਿੱਤਰ-ਪਰੋੜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਫਿਟ-ਲਾਹਣੀਆਂ ਦਾ ‘ਸੋ ਛਿੱਤਰ ਪੈਣ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦੇ’ ਗਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਛਿੱਤਰ ਦਿਖਾਲੇ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਈਆਂ ‘ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਭੋਅ ਭੋਅ ਕੇ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਨੂਆਂ, ਪਖੰਡੀ ਸਾਧਾਂ, ਚਰੋਟਿਆਂ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਕਸਰ ਹੀ ਛਿੱਤਰ-ਪੌਲਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਘੋਰ ਬੇਸ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਛਿੱਤਰੋਲ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜਲਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਛਿੱਤਰ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਗੰਢੇ ਵੀ ਪਰ ਮੁੜ ਦੰਡ ਦੇ ਭਾਗੀ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੋਣ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ, ‘ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਛਿੱਤਰ’ ਵਾਕੰਸ਼। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਝਗੜੇ ਆਦਿ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਵਾਧਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਟੁੱਟੇ ਛਿੱਤਰ ਵਾਂਗ ਵਧੀ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਵਾਕੰਸ਼ ਤੋਂ ਟੁੱਟਾ ਸ਼ਬਦ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਛਿੱਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਟੁੱਟੀ ਜਾਂ ਛੇਕਾਂ ਵਾਲੀ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਅਰਥਵਾਂ ਬਣ

ਨਿੱਬਿਆਈ, ਘਸਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਛੇਕੋ-ਛੇਕ ਕਰਕੇ ਕੋਠੜੀ ‘ਚ ਸਿੱਟ-ਪਸਿੱਟੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਕੋਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਜੇ ਪਹਿਨਣਯੋਗ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭੁਗਤ ਸਵਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੁਭਦੀਆਂ ਤੇ ਖੁਭਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜ਼ਾਰ ਜ਼ਾਰ ਹੋ ਕੇ ਛਿੱਤਰ ਹੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਲਾ ਕੌਣ ਅਜਿਹਾ ਘਾਟੇਵੰਦ ਸੌਦਾ ਕਰੇਗਾ?

ਪਹਿਲੇ ਦੇ। ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਲੜਾਈ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀਨੁਮਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ‘ਘਾਤਕ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਅਣਉਪਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਭਿੜੰਤ ਦੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ’ ਹੈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚਲੋ, ਟੁੱਟੇ ਛਿੱਤਰ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਦਾ ਕੀ ਵਧਾਉਣਾ, ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਨਾਸ਼ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ। ਕੁਝ ਨਿਰੁਕਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਛਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਧਾਤੂ ‘ਛਿਦ’ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਟਣਾ, ਪਾਤਨਾ, ਲਾਪਰਨਾ, ਛੇਕ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਛਿੱਤਰ ਨੂੰ ਟੁੱਟੀ, ਛੇਕਾਂ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸ ਧਾਤੂ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਛਿੱਤਰ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਸਬੂਤ ਜੁੱਤੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਸੀ। ਛਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤ ਰੂਪ ‘ਛਿੱਤਰੂ’ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ‘ਛਿਦ’ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਛੇਕਣਾ, ਕੱਜਣਾ, ਲਪੇਟਣਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਆਦਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਛਿੱਤਰ ਜਾਂ ਜੁੱਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਚਮੜੇ ਆਦਿ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਲਿਬਾਸ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਢਕਦਾ ਹੈ, ਲਪੇਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕਰਤਾਈ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਛਿੱਤਰ ਦੀ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਦੇਖੋ, ਬੰਦੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਇਹ ਬੰਦੇ ਦਾ ਮਾਤੂ ਪੋਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਜੁੱਤੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੀ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਜੁੱਤੀ ਹੀ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਟੁੱਟੇ ਛਿੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਕੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਹਣਤ ਪਾਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਮਾਰੇ ਤੇ ਮਾਰੇ ਵੀ ਉਹ ਜੁੱਤੀ ਜੋ ਨਖਿਧ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਪਾ ਘਾ ਕੇ ਹੰਢਾਈ, ਚਿੱਬਿਆਈ,

ਜਿਸ ਤਨ ਲਾਗੇ ਸੇ ਤਨ ਜਾਣੇ ਦੇ ਮਹਾਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਛਿੱਤਰ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਕੌੜ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਅਤਨ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਚੱਕ ਲਈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਸਾਡੇ ਤਰਸਭਾਵੀ ਸਮਾਜ ਨੇ ਸਰਮੋਂ-ਕੁਸਰਮੀਂ ਸ਼ਬਦ ਯੁਗਮ ਘੜ ਲਿਆ, ਛਿੱਤਰੋ-ਛਿੱਤਰੀ ਅਰਥਾਤ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਜੁੱਤੀਆ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ

ਪੈਰ, ‘ਛਿਦ’ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕਈ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਢਕਣ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ

ਹੈ, ਚਾਦਰ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਛਾਦਨ ਅਤੇ ਛਾਦਿ ਸ਼ਬਦ ਵਸਤਰ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੱਤ, ਛੱਤਣਾ, ਛਤੜਾ, ਛੰਨ, ਛੱਪਰ, ਛਤੀਰੀ, ਛੱਤਾ, ਛਤਰੀ, ਛੱਤਰਪਤੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ‘ਛਿਦ’ ਧਾਤੂ ਦੇ ਢਕਣ, ਕੱਜਣ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਫਿਰ ਕਦੇ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ।

ਬੋਲ ਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਛਿੱਤਰ-ਕੁੰਡੀ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਿਟਕਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਤਰਖਾਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਘੜਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਛਿੱਤਰ ਮੱਲ, ਛਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸੁਖਾਂ-ਲੱਧੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਈਰਥਾਲੂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਾਂ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਮੰਤਵ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੱਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਘਰ ਦੇ ਬਨੋਰੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਛਿੱਤਰ ਟੰਗ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਛਿੱਤਰ ਸੁੰਘਾਉਣ ਨਾਲ ਮਿਰਗੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਹਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਧੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਛਿੱਤਰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਿਰਗੀ ਤਾਂ ਕੀ ਮਿਰਗ ਵੀ ਦੌਰੇ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰੇਗਾ। ਮਿਰਗ ਕੋਈ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੀਠ ਜਾਨਵਰ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਾਠੀਆਂ ਵੀ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਲਾਠੀ-ਚਾਰਜ, ਡੰਡਾ-ਚਾਰਜ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਛਿੱਤਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਅਸੀਂ ਨਾਲ ‘ਚਾਰਜ’ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਧੌਂਸਕਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁੱਕਿਆ ‘ਪਰੋਡ’। ਲਾਠੀ-ਚਾਰਜ ਅੱਧਾ-ਧੁੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਛਿੱਤਰ ਪਰੋਡ-ਆਰਾਮ ਨਾਲ, ਗਿਣ ਗਿਣ ਕੇ, ਪਰੋਡ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਏਕ ਦੇ।

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਲੋਂ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ‘ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਦਰੀ ਜੁਬਾਨ ਦਿਨ’ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਇਹ ਤਾਂ ਟੌਹਰ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ

ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਮਾਂ ਸਾਡੀ, ਦਿਲੋਂ ਰੱਜ ਕੇ ਇਹ ਨੂੰ ਪਿਆਰਦੇ ਹਾਂ। ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਕੇ ਸਦਾ ਰੱਖੀਏ, ਉਨਤੀ ਏਸ ਦੀ ਸਦਾ ਚਿਤਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖੀਏ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਗੱਲਾਂ, ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨਾ ਦਿਲੋਂ ਵਿਸਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਾਣ ਏਸ ਨੂੰ ਆਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਆਪਣੀ, ਸੁਹਜ ਏਸ ਦਾ ਸਦਾ ਸੁਆਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ‘ਚ ਗੀਤ ਗਾਏ, ਇਹ ਉਹ ਨੂਰ ਹੈ ਰੱਬੀ ਰਬਾਬੀਆਂ ਦਾ। ਫਿਰਕੇ ਇਕ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨਾ ਇਹ ਯਾਰੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਟੌਹਰ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ।

ਉਠੋ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਵੀਰੋ, ਉਚੀ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਕਰੀਏ। ਆਪ ਸਿੱਖੀਏ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਦਈਏ, ਸੇਵਾ ਏਸ ਦੀ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਕਰੀਏ। ਬਣੀ ਰਹੇ ਪਟਰਾਣੀ ਏਹ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਗੋਲੀ ਜਾਣ ਨਾ ਕਦੇ ਅਪਮਾਨ ਕਰੀਏ। ਇਹਨੂੰ ਲੱਗੇ ਨਾ ਜੱਗ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਭੈੜੀ, ਏਸ ਗੱਲ ਤੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ। ਸਾਂਭ ਰੱਖਿਆ ਇਹਨੇ ਨਾਯਾਬ ਕਿੱਸਾ, ਜਾਨਾਂ ਸਖਤ ਤੇ ਰੂਹਾਂ ਗੁਲਾਬੀਆਂ ਦਾ। ਨਹੀਉਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਰੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਟੌਹਰ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ।

ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਸਾਡਾ ਅਨਮੋਲ ਵਿਰਸਾ, ਜਜ਼ਬੇ ਅਸਾਂ ਦੇ ਏਸ ‘ਚੋਂ ਬੋਲਦੇ ਨੇ। ਕਵੀ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰ ਇਸ ‘ਚ, ਭੇਦ ਗੂੜ੍ਹ ਗਿਆਨ ਦਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਇੱਕੋ ਧਾਰ ਹੈ ਪੰਜਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ, ਜਾਚਕ ਏਸ ‘ਚੋਂ ਮੋਤੀ ਫਰੋਲਦੇ ਨੇ। ਸਾਰੇ ਆਖਦੇ ਨੇ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ ਇਸ ਨੂੰ, ਹੀਰੋ ਬੋਲੀ ਦੇ ਇਸ ‘ਚੋਂ ਟੋਲਦੇ ਨੇ। ਹਰ ਅੱਖਰ ‘ਚੋਂ ਏਸ ਦੇ ਦਿਲ ਧੜਕੇ, ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲ ਦਲੇਰ ਪੰਜ-ਆਬੀਆਂ ਦਾ। ਗੱਲ ਕਰੋ ਨਾ ਹੱਦਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਦੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਟੌਹਰ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ।

ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਧਰਾਂ ਵਲਵਲੇ ਸੌਕ ਸਾਡਾ, ਇਹ ਹੈ ਸੁਹਜ ਸੁਆਦ ਤੇ ਰੂਹ ਸਾਡੀ। ਹਰ ਸਾਹ ‘ਚ ਵਸੀ ਹੈ ਧੂਹ ਇਸ ਦੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਧੂਹਾਂ ਦੀ ਧੂਹ ਹੈ ਧੂਹ ਸਾਡੀ। ਸਾਂਝੇ ਆਸ਼ਿਕਾਂ ਸਾਂਝਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਂਝੀ, ਇਹ ਹੈ ਜੱਦੀ ਵਸੀਵਾਂ ਤੇ ਜੂਹ ਸਾਡੀ। ਇਹ ਹੈ ਆਨ ਤੇ ਜਾਨ ਜ਼ਮੀਰ ਸਾਡੀ, ਏਹ ਹੈ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬਹੁਰ ਸਾਡੀ। ਉਨਤੀ ਇਹਦੀ ‘ਚ ਪਾਉਣ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਜੋ, ਫਸਤਾ ਵਢ੍ਹਾਂਗੇ ਸਭ ਖਰਾਬੀਆਂ ਦਾ। ਇੱਕੋ ਦੁੱਕੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨਾ ਇਹ ਯਾਰੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਟੌਹਰ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ।
**-ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲੀ, ਵੈਨਕੂਵਰ
ਫੋਨ: 604-502-7151**

ਅਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਾਰੀ
ਜਦ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਚਿੱਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਕੁੰਦਨ ਵਰਗੀ ਦੇਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦ ਸਾਥੀ ਸਾਹਾਂ ਦਾ, ਪੰਧ ਲੰਮੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਦ ਬਿਖੜੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ।

ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਚਮਕ ਰਹੀ ਨਾ ਚਿਹਰੇ ਲਾਲੀ ਸੀ, ਰੀਝਾਂ-ਭਰੀ ਪਟਾਰੀ ਸਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਖਾਲੀ ਸੀ।

ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਵੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾ ਭਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਸੀਸਾ ਵੀ ਹੁਣ ਉਸ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਜਦ ਰੋਜ਼ੀ ਖਾਤਿਰ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤੱਕ ਕੇ ਮੈਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਠਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਕਲੀਆਂ ਝੰਬੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖੁਬਰਾਂ ਜਦ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਕੋਲੋਂ ਰਹਿੰਦੀ ਡਰਦੀ ਸੀ।

ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿੱਕਲੀ ਸੀ, ਬਾਧ ਬਰਾਬਰ ਸਹੁਰਾ ਪਾ ਗਿਆ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਛਿੱਕਲੀ ਸੀ।

ਮਮਤਾ ਮਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਖਾਤਿਰ ਜੀਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਏ, ਅਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਾਰੀ ਏਦਾਂ ਜੂਨ ਹੰਢਾਉਂਦੀ ਏ।
**-ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
ਫੋਨ: 501-502-0551**

ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੁੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ
ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸੀਤਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਦੁਆਵਾਂ, ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੈਥੋਂ ਯਾਰਾ ਤੁੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ।

ਤੈਂ ਜੋ ਕਰੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੋਈ ਨਾ। ਜੋ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਸੁਗੰਧਾਂ ਦੇਵੇ ਫੁੱਲ ਕੋਈ ਨਾ। ਵਸੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਤੂੰ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਦਿਖਾਵਾਂ। ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੈਥੋਂ ਯਾਰਾ ਤੁੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ।

ਏਸ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਚ ਦੱਸ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾ ਸਾਡਾ ਕੀ। ਤੈਨੂੰ ਵੇਖ ਵੇਖ ਸੱਜਣਾ ਓਏ ਅਸੀਂ ਰਹੇ ਜੀਆ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਆ ਹੱਜ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰਾ ਪਰਛਾਵਾਂ। ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੈਥੋਂ ਯਾਰਾ ਤੁੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ।

ਚੀਮਨੇ ਦਿਆ ਹੈ ਏਹੋ ਕੋਈ ਸੰਜੋਗਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ। ਰਾਜ ਪਿਆਰ ਤੇਰਾ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ। ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀਂ ਮਾਣ ਉਹ ਵੀ, ਤੇਰਾ ਜੋ ਕਹਾਵਾਂ। ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੈਥੋਂ ਯਾਰਾ ਤੁੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ।
**-ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਟੈਫਟ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।**

ਗਜ਼ਲ
ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹਾਸਲ ਇਮਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠੇ। ਗੱਦੀ ਬਚਾਈ ਲੜ-ਭਿੜ, ਦੀਵਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠੇ।

ਮੰਦਰ ਵੀ ਨਾ ਬਣਿਆ, ਮਸਜਿਦ ਵੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਲੜ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠੇ।

ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਨਾਪ ਲੀਤਾ, ਸੱਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤਰ ਲਏ, ਕੁੱਲ ਕਾਇਨਾਤ ਜਿੱਤੀ, ਇਨਸਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠੇ।

ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਘਾਟਾ, ਅਸੀਂ ਨਨਕਾਣਾ ‘ਗਿੱਲ’, ਓਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠੇ।
-ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ

ਮੇਰੇ ਵਤਨ ਦੀਆਂ ਕੀ ਬਾਤਾਂ
ਏਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਵੰਡੀ ਚਿੱਟ ਕੋਰੀ, ਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ।

ਪਈਆਂ ਮੁਧੀਆਂ ਮਧਾਣੀਆਂ ਤੇ ਚਾਟੀਆਂ, ਤੇ ਚੌਕੇ ਵਿਚ ਭੰਗ ਭੁੱਜਦੀ।

ਵਜ਼ੀਰਾਂ! ਸਾਂਭ ਲੈ ਛੱਪੜੀਆਂ ਤੇ ਟੋਭੇ, ਸੱਤਾ ਦਾ ਅਚਾਰ ਨਾ ਪਵੇ।

ਮੇਰੀ ਨੀਅਤ ਨਾ ਦਰੋਗਿਆ ਸੀ ਮਾੜੀ, ਅੱਖ ਵਿਚ ਕੱਖ ਪੈ ਗਿਆ।

ਨਾਰੀਤਵ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਕਰਦੇ, ਗੋਲੀਆਂ ਨਾ ਫੁੱਲਚਿੜੀਆਂ।

ਮਿੱਟਾਂ ‘ਚ ਮੁਜਾਹਰਾ ਹੋ ਜੂ, ਸੋਚ ਕੇ ਬੁਲਾਈ ‘ਆਮ’ ਨੂੰ।

ਲੁਕੀ ਬਿਜਲੀ ਕਮਲਿਓ ਪਛਾਣੋਂ, ‘ਆਪ’ ਦਿਆਂ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚ।
-ਕੁਲਬੀਰ ਪੱਡਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੋਹ-ਮਮਤਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਐਸਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੱਖਰਾ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਵਿਚਲੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਮਮਤਾ ਤੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਥੋਂ ਜਾਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ? ਕੇਵਲ ਇਹ ਅੱਖਰ ਅਰਥਾਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਨਾਲ ਝਗੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ (ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?)

ਸਭ ਕੇ ਆਖੈ ਆਪਣਾ ਜਿਸੁ ਨਾਹੀ ਸੋ ਚੁਣਿ ਕਢੀਐ॥ ਕੀਤਾ ਆਪੇ ਆਪਣਾ ਆਪੇ ਹੀ ਲੇਖਾ ਸੰਢੀਐ॥ ਜਾ ਰਹਣਾ ਨਾਹੀ ਐਤੁ ਜਗਿ ਤਾ ਕਾਇਤੁ ਗਾਰਬਿ ਹੰਢੀਐ॥ ਮੰਦਾ ਕਿਸੇ ਨ ਆਖੀਐ ਪਤਿ ਅਖਰੁ ਏਹੋ ਬੁਝੀਐ॥ ਮੂਰਖੇ ਨਾਲਿ ਨ ਲੁਝੀਐ॥੧੯॥

(ਪੰਨਾ ੪੨੩)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਮ, ਭਾਈਚਾਰਕ-ਸਾਂਝ ਵਾਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਤੱਤ ਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਕੌੜਾ ਜਾਂ ਫਿੱਕਾ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿੱਕਾ ਜਾਂ ਕੌੜਾ ਬੋਲਣਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਧਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਲੱਛਣ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣਾ ਹਲੀਮੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਤੇਰਵੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਮਿਠਤੁ ਨੀਵੀ ਨਾਨਕਾ ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆ ਤਤੁ' ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਫਿੱਕਾ ਅਰਥਾਤ ਕੌੜਾ ਬੋਲਣ ਨੂੰ 'ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਕੌੜਾ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਵੀ ਉਸ ਰੁੱਖੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੁੱਖ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰੁੱਖੇ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਰੁੱਖੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਵੀ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਰੁੱਖੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਹੀ ਆਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਸਿਆਣਾ ਮਨੁੱਖ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਅਪਨਾਉਂਦਾ ਹੈ)। ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ,

ਨਾਨਕ ਫਿਕੈ ਬੋਲਿਐ ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ॥ ਫਿਕੈ ਫਿਕਾ ਸਦੀਐ ਫਿਕੈ ਫਿਕੀ ਸੋਇ॥ ਫਿਕਾ ਦਰਗਹ ਸਟੀਐ ਮੁਹਿ ਬੁਕਾ ਫਿਕੈ ਪਾਇ॥ ਫਿਕਾ ਮੂਰਖੁ ਆਖੀਐ ਪਾਣਾ ਲੈਰੈ ਸਜਾਇ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੪੨੩)

ਸਭ ਕੇ ਆਖੈ ਆਪਣਾ ਜਿਸੁ ਨਾਹੀ ਸੋ ਚੁਣਿ ਕਢੀਐ

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਮਿੱਠਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੋਟ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਵਰਤਾਰਾ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਗਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਮਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਝੂਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਢਾਂਗ ਰਚਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਝੂਠੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ; ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਅਠਾਹਠ ਤੀਰਥਾਂ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲੈਣ ਪਰ ਇਸ ਬਾਹਰੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਕਪਟ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਧੋਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੱਟ ਹੈ ਭਾਵ ਕੋਮਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਗੁੱਦਤ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਬਾਹਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਖੁਰਦਰਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇਕ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਚੰਗੇ ਹੋਣਾ, ਸਾਫ-ਦਿਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਅਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਕਦੇ ਹੱਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਰੋਂਦੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਚੁੱਪ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਰਮਾਤਮ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੱਚੇ ਮਾਲਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ-ਸਫਰ ਤਹਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਨਾਮ-ਦਾਤ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਲੇਖਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਉਸ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਮੰਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜੇ ਗਏ ਤਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਸਹਿੰਦੇ ਹਨ,

ਅੰਦਰਹੁ ਝੂਠੇ ਪੈਜ ਬਾਹਰਿ ਦੁਨੀਆ ਅੰਦਰਿ ਫੈਲੁ॥ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਜੇ ਨਾਵਹਿ ਉਤਰੈ ਨਾਹੀ ਮੈਲੁ॥ (ਪੰਨਾ ੪੨੩)

ਅਗਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਉਦਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ-ਰੋਂ ਪਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ ਹੋਣਾ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਦੇਖ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਜੀਵ ਜੋ ਇਸ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਨਮਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੰਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣ ਹਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਆਪ ਉਦਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ,

ਆਪੇ ਹੀ ਕਰਣਾ ਕੀਓ ਕਲ ਆਪੇ ਹੀ ਤੈ ਧਾਰੀਐ॥ ਦੇਖਹਿ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ ਧਰਿ ਕਚੀ ਪਕੀ ਸਾਰੀਐ॥ ਜੋ ਆਇਆ ਸੋ ਚਲਸੀ ਸਭੁ ਕੋਈ ਆਈ ਵਾਰੀਐ॥ ਜਿਸ ਕੇ ਜੀਅ ਪਰਾਣ ਹਰਿ ਕਿਉ ਸਾਹਿਬੁ ਮਨਹੁ ਵਿਸਾਰੀਐ॥

ਆਪਣ ਹਥੀ ਆਪਣਾ ਆਪੇ ਹੀ ਕਾਜੁ ਸਵਾਰੀਐ॥੨੦॥

(ਪੰਨਾ ੪੨੩-੨੪)

ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਦੂਸਰੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਆਸਕੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾ ਲਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੱਚਾ ਆਸ਼ਕ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਮਾਇਆਵੀ ਮੋਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਉਹ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰੇ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਅਰਥਾਤ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹੇ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਵੀ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਾਂ ਆਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਗਿਣਤੀਆਂ ਗਿਣ ਗਿਣ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ,

ਏਹ ਕਿਨੇਹੀ ਆਸਕੀ ਦੂਜੈ ਲਗੈ ਜਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਆਸਕੁ ਕਾਢੀਐ ਸਦ ਹੀ ਰਹੈ ਸਮਾਇ॥ ਚੰਗੈ ਚੰਗਾ ਕਰਿ ਮੰਨੈ ਮੰਦੈ ਮੰਦਾ ਹੋਇ॥ ਆਸਕੁ ਏਹੁ ਨ ਆਖੀਐ ਜਿ ਲੇਖੈ ਵਰਤੈ ਸੋਇ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੪੨੪)

ਮਨ ਵਿਚ ਦਵੈਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਤਾਂ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਖੁੰਝਿਆ ਹੋਇਆ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ-ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਝੂਠੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਮਾਲਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਰਨੀ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਵੀ ਨਿਵਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ

ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ,

ਸਲਾਮੁ ਜਬਾਬੁ ਦੋਵੈ ਕਰੇ ਮੁੰਦਹੁ ਘੁਥਾ ਜਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਦੋਵੈ ਕੂਤੀਆ ਬਾਇ ਨ ਕਾਈ ਪਾਈ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੪੨੪)

ਅਗਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਿਆਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆਂ ਸੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਆਪ ਹੀ ਭੋਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਆਪ ਹੀ ਭੋਗਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫਲ ਵੀ ਮਾੜਾ ਭੋਗਣਾ ਪਵੇ। ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਚੰਗੀ ਵਿਚਾਰ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਉਦਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾ ਟੁੱਟੇ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ ਔਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ,

ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਸੋ ਸਾਹਿਬੁ ਸਦਾ ਸਮੁਲੀਐ॥ ਜਿਤੁ ਕੀਤਾ ਪਾਈਐ ਆਪਣਾ ਸਾ ਘਾਲ ਬੁਰੀ ਕਿਉ ਘਾਲੀਐ॥ ਮੰਦਾ ਮੂਲਿ ਨ ਕੀਚਈ ਦੇ ਲੰਮੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀਐ॥ ਜਿਉ ਸਾਹਿਬੁ ਨਾਲਿ ਨ ਹਾਰੀਐ ਤੇਵੇਹਾ ਪਾਸਾ ਢਾਲੀਐ॥ ਕਿਛੁ ਲਾਹੇ ਉਪਰਿ ਘਾਲੀਐ॥੨੧॥

(ਪੰਨਾ ੪੨੪)

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਵੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾ-ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਕੜ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਕੜ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ

ਕਰੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਅਜਿਹੇ ਨੌਕਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਜਿਹਾ ਨੌਕਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਮਿਟਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਆਪ ਮਿਟਾ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਦਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਉਹ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਆਪ ਗੁਆ ਕੇ ਹੀ ਮਾਲਕ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਕਬੂਲ ਹੋ ਸਕੀਦਾ ਹੈ,

ਚਾਕਰੁ ਲਗੈ ਚਾਕਰੀ ਨਾਲੇ ਗਾਰਬੁ ਵਾਦੁ॥ ਗਲਾ ਕਰੇ ਘਟੇਰੀਆ ਖਸਮ ਨ ਪਾਏ ਸਾਦੁ॥ ਆਪੁ ਗਵਾਇ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਤਾ ਕਿਛੁ ਪਾਏ ਮਾਨੁ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਸ ਨੋ ਲਗਾ ਤਿਸੁ ਮਿਲੈ ਲਗਾ ਸੋ ਪਰਵਾਨੁ॥੧॥

(ਪੰਨਾ ੪੨੪)

ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਰਕ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਰਜ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਕਰਮ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੇ ਬੀਜੀਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਤੇ ਫਲ ਦੀ ਆਸ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਕਰੀਏ, ਇਹ ਤਰਕ-ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਬਾਹਰ ਦਿੱਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨੀਯਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਰਾਦ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਫਲ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਮਨੁੱਖ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੰਗੇ ਜਾਂ ਭਾਲੇ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਬੀਜਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਫਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਜੋ ਜੀਇ ਹੋਇ ਸੁ ਉਗਵੈ ਮੁਹਿ ਕਾ ਕਹਿਆ ਵਾਉ॥ ਬੀਜੇ ਬਿਖੁ ਮੰਗੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੇਖਹੁ ਏਹੁ ਨਿਆਉ॥੨॥ (ਪੰਨਾ ੪੨੪)

ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਚਰਨੀ ਲਾਇਆ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਚਰਨੀ ਲਾਇਆ॥ ਗੁਰਿ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਪਾਇਆ॥ ਜਹ ਜਾਈਐ ਤਹਾ ਸੁਹੇਲੇ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਮੇਲੇ॥੧॥ ਗੁਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਸਦਾ ਸੁਭਾਈ॥ ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਸਗਲੇ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਜੀਅ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਾਰਾਇਣ ਪ੍ਰਾਣ ਅਧਾਰਾ॥ ਹਮ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਰੇਨਾਰਾ॥ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ਕਰਿ ਲੀਨੇ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ ਜਸੁ ਦੀਨੇ॥੨॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਸਦ ਜੀਅ ਸੰਗਿ ਰਖਵਾਲਾ॥ ਗੁਰਿ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈਐ॥ ਬਹੁਤਿ ਨ ਜੋਨੀ ਪਾਈਐ॥੩॥ ਜਿਸੁ ਦੇਵੈ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਗੁਰਿ ਰਸੁ ਤਿਨ ਹੀ ਜਾਤਾ॥ ਜਮਕੰਕਰੁ ਨੋਤਿ ਨ ਆਇਆ॥ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਸਰਣੀ ਪਾਇਆ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋਤ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਜੀਵ ਨੇ ਉਹ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਲੱਭ ਲਿਆ ਜੋ ਸਦਾ ਹੀ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਹ ਜਾਈਐ ਤਹਾ ਸੁਹੇਲੇ, ਹੇ ਭਾਈ! ਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੀਏ ਤਾਂ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਾਈਏ, ਉਥੇ ਸੁਖੀ ਰਹਿ ਸਕੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੁ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਜੀਵ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਸਦਾ ਸੁਭਾਈ॥ ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਸਗਲੇ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਜੀਅ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ! ਹਰੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਦਾ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰੋ; ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਸਗਲੇ ਫਲ ਪਾਵਹੁ, ਜੋ ਜੀਵ ਉਸ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਦੇ ਗੀਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਮਨ ਚਾਹੇ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣੀ ਜੀਅ-ਜਾਨ ਨਾਲ ਵੱਸਦਾ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਜਾਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਰਾਇਣ ਪ੍ਰਾਣ ਅਧਾਰਾ॥ ਹਮ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਰੇਨਾਰਾ॥ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ਕਰਿ ਲੀਨੇ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ ਜਸੁ ਦੀਨੇ॥੨॥ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ! ਉਹ ਨਾਰਾਇਣ ਜੋ ਇਸ ਜਗਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਸੁਆਮੀ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ; ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਯੁਤ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ਕਰਿ ਲੀਨੇ, ਹੇ ਭਾਈ! ਸੰਤ ਜਨ ਤਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸੇ ਹੋਏ ਜੀਵ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਉਦੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਹਰੀ ਜਸ ਨਾਲ ਜੋਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਸਦ ਜੀਅ ਸੰਗਿ ਰਖਵਾਲਾ॥ ਗੁਰਿ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈਐ॥

ਬਹੁਤਿ ਨ ਜੋਨੀ ਪਾਈਐ॥੩॥ ਗੁਰਦੇਵ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ- ਹੇ ਭਾਈ! ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ, ਭਾਵ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵ ਫਿਰ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਉਹ ਜਗਤ ਦਾ ਸੁਆਮੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਪ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸੁ ਦੇਵੈ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਗੁਰਿ ਰਸੁ ਤਿਨ ਹੀ ਜਾਤਾ॥ ਜਮਕੰਕਰੁ ਨੋਤਿ ਨ ਆਇਆ॥ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਸਰਣੀ ਪਾਇਆ॥੪॥ ਸਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਜਿਸੁ ਦੇਵੈ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ, ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਮਿਹਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪ ਇਹ ਦਾਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਗੁਰਿ ਰਸੁ ਤਿਨ ਹੀ ਜਾਤਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਜੀਵ ਨੇ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਰਸ ਸੁਆਦ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ- ਹੇ ਨਾਨਕ ਜੋ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਸੁੱਖ ਤੇ ਅੰਨਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਜਮ ਦਾ ਦੂਤ ਵੀ ਉਸ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਦੇ ਕਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਫੋਨ: 916-687-3536

ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ

ਚੇਤਾ ਤੇ ਚਰਚਾ

ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਦਾ ਰਚਨਾਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਮੇਰੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀ, ਉਹ ਸੀ ਜਾਤਪਾਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਚਿਤਾਰਨੀ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਤਪਾਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸੱਚ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਜੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੀੜੇ-ਨਿਰਾਦਰੇ ਹਿੰਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਵੀ ਇਹਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਵਰਤਾਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-1165736868
bhullarg@gmail.com

ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਛੂਤਛਾਤ ਓਨੀ ਭਿਆਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੀ, ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਇਹਨੂੰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਛ ਹੋਰ ਕਹਿਣਾ ਵਾਜਬ ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਸਮਾਜ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਪਕੜ-ਜਕੜ ਏਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕੋ ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ, ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਸਿੱਖ ਜਿਹੇ ਕਥਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਫੜ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਘਟਨਾ ਅਜਿਹੀ ਵਾਪਰੀ ਜੋ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਵੀ ਅਲੋਕਾਰ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਪਰ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲ ਮਹੱਤਵ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸਮਾਜਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੋਝੀ ਆਈ ਤੋਂ ਸਮਝ ਆਇਆ। ਬਾਪੂ ਜੀ ਆਖਦੇ, ਇਹ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਲੇਖਕ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ

ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਜਿਹੀਆਂ ਸੋਝੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਤੋਂ ਉਚੇ ਉਠ ਸਕੇ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ, ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਹਿਮ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਦਿਲਚਸਪ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਉਹ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਉਂ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਨ। ਉਹ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਛੋਟੇ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਮਰ ਵੀ ਲੰਮੀ ਭੋਗੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਤੇ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਹੋਏ। ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਵਾਸਤਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਆਏ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਇਆ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ 'ਕਸਤੂਰੀ ਵਾਲਾ ਮਿਰਗ' ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ-ਦੁੱਕਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਰਲਾ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਭਾਵ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕੀਆਂ-ਪਕਾਈਆਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਸਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਤਾਇਆ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਹੀ ਸਨ।

ਉਹ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਣਾ ਕਾਫੀ ਨਿਵੇਕਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਫ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਛ ਕੁਛ ਲੰਮੇ ਕਮੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਫ਼ੈਦ ਪੋਠੋਹਾਰੀ ਸਲਵਾਰ ਪਹਿਨਦੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਉਹ ਖੂਬਸੂਰਤ ਖੁੰਡੀ ਰਖਦੇ ਜੋ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਆਦਤ ਜਾਂ ਸੂਕੀਨੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਰੱਬੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਚੰਗੇ ਵੱਡੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸਨੇਹ ਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਵਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਖਮ ਜਿਹੀ ਉਰਦੂਨੁਮਾ ਬੋਲਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰ

ਵਰਤੋਂ-ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਸੁਚੱਜ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਥਾਂ ਅਜੀਬ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ" ਤੇ ਦੂਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਚਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ ਹੋਇਆ

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ

ਹੈ!" ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਜ਼ਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੀ ਤਾਇਆ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਂ, ਦੁੱਧ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਰਤੱਖ ਵਾਪਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪੂਰੀ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਂਗ ਜਦੋਂ ਤਾਇਆ ਜੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਠਹਿਰੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਵਰਜਨਾਂ ਤੋੜਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ। ਉਹ ਨਿਝੱਕ ਬੋਲੇ, ਹਾਂ ਬੇਟਾ, ਮੈਂ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਵੀ ਖਾਧਾ ਤੇ ਸੀਰੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਦੁੱਧ ਵੀ ਪੀਤਾ। ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੂਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈਆਂ।

ਗਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਇਸ ਲੇਖ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਦੁੱਧ

ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਤਾਇਆ ਜੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵੱਡੇ ਪਾਤਰ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਇਹ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਤਾਇਆ ਜੀ ਨੇ ਦੁਹਰਾਈ। ਸਾਡੀ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਮਜ਼੍ਹਬੀਆਂ ਤੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਫਿਰਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਨੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਸਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਲਿਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ-ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖਲੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਖਦਾ, "ਓ ਬਈ, ਫਲਾਣੇ ਨੂੰ ਭੇਜੀ।"

ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਇਆ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਸੀਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਨਾ ਆਇਆ। ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਗਏ ਅਤੇ ਰੀੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁਛਦੇ-ਪੁਛਾਉਂਦੇ ਸੀਰੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਸੀਰੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਕਾਰਨ ਕੁਛ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੀ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰੀ ਸੀਰਨ ਦਾ, ਅਚਾਨਕ ਆ ਬਣੀ ਇਸ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ, ਘਬਰਾਉਣਾ ਤੇ ਹੜਬੜਾਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜ ਕੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁ ਗਿੱਠਾਂ ਦੂਰ ਧਰਤੀ ਛੂਹ ਕੇ ਪੈਰੀਂ-ਪੈਣਾ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਕਦੇ ਉਹ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਵੇ, ਕਦੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਕਦੇ ਮੰਜੇ ਵੱਲ ਅਹੁਲੇ, ਫੇਰ ਝਿਜਕ ਜਾਵੇ। ਉਹਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ, ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਹੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਹੇ! ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਕੰਧ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਮੰਜਾ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਕੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਬਿਰਾਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਬੋਲੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਘਰ ਆਖ ਕੇ ਦੇਖਦੀ ਆਂ ਜੇ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਦੁੱਧ ਲਿਆਉਣਾ ਮੰਨ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਛਤੜੇ ਹੇਠ ਗਾਂ ਖਲੋਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲੇ, ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਐ ਕਿ ਚਾਰ ਧਾਰਾਂ ਦੁੱਧ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਐ? ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਦੁੱਧ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਕਿਉਂ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ! ਉਹਨੇ ਸੰਗਤੀ-ਝਿਜਕਦੀ ਨੇ ਦੁੱਧ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਇਆ ਇੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁੱਧ ਛਕ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਸੌ ਸੌ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੋਲੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਵੇ, ਕਹੀਂ ਇਹੋ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਵੇ।

ਘੜੀਆਂ-ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੇ ਭਝੁਕੇ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭੇ ਤੋਂ ਖੇਤ ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੈਚ-ਖੜਪੈਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਰਸੀਆਂ-ਮੰਜੇ ਰਖਵਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਆਏ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਬੋਲੇ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰੀ ਅਨਰਥ ਕਰ ਦਿੱਤਾ! ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੁਛ ਪਲ ਚੁੱਪ ਰਹੇ, ਫੇਰ ਨਾਪੋ-ਤੋਲੇ ਸੁਝਦਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਸ਼ਾਈ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੇ, "ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੈ, ਆਪ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ!" ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਜਿਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ! ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਿਖਾਈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਉਹਦੇ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ। ਉਹੋ ਇਸਤਰੀ ਲਿਆਉ, ਉਹੋ ਗਊ ਲਿਆਉ, ਉਹੋ ਬਰਤਨ ਲਿਆਉ; ਮੈਂ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਹੱਥ, ਗਊ ਦੇ ਥਣ ਤੇ ਬਰਤਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁੱਧ ਪੀ ਲਵਾਂਗਾ!"

ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਉਦਾਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਮਜ਼੍ਹਬੀਆਂ-ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਰਵਈਆ ਅਜਿਹਾ ਢਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਚਾਚਾ-ਤਾਇਆ ਆਖਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਸੋਚ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾ ਨੇ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਲਿਆਈ। ਮਨ ਦੀ ਇਹੋ ਮਿੱਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੇ ਪੱਕੀਆਂ ਜੜਾਂ ਫੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾਤਪਾਤ, ਧਰਮ, ਇਲਾਕੇ, ਆਦਿ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਸਮਝ ਸਕਿਆ!

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਸਫਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ,

ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਘਣਛਾਂਵਾਂ ਬੂਟਾ
ਮੈਨੂੰ ਜਗ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਏ।
ਲੈ ਕੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਛਾਂ ਉਧਾਰੀ
ਰੱਬ ਨੇ ਸਵਰਗ ਬਣਾਏ।

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਧਾਰਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪਰ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਗੱਲ ਨਾ ਸਹਾਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਔਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਠੋਰ ਪੈਂਡਿਆਂ 'ਤੇ ਚਲਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਗ਼ਲਤ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 559-259-4844

ਸ. ਰਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਇਲਪੁਰ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਚੱਕ ਨੰ. 268 ਰੱਖ ਬਰਾਚ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਪੰਜ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੀਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜੋ ਤਿੰਨ ਹਿੰਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਦੂਜਾ

ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਜਗੀਰਾਂ ਤੇ ਅਹੁਦੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੀਸਰਾ ਹਿੰਸਾ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਕ ਹਿੰਸਾ ਸੀ, ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਡਾਰੂ ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਦੂਜਾ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਸੀ ਸ. ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਪ ਸੀ ਜੈਲਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਸਨ-ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤਸੱਦਦ ਸਹਿੰਦਾ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਹੁਕਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੂੰ 1907 ਵਿਚ ਛੱਡ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜੇ। ਸਿਹਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 17 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਡਲਹੌਜੀ ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੇ ਲੜਕੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਅਮਰ ਕੌਰ, ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਸਨ।

ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਸਨ-ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਝੋਲੀ-ਚੁੱਕ ਸੀ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਆਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਲਾਇਲਪੁਰ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ

ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਸਨ। ਵੱਡਾ ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਾਲ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ। ਮਾਲ ਅਫ਼ਸਰੀ ਛੱਡ ਫ਼ਕੀਰ ਹੋ ਗਿਆ। 1947 ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਦੂਸਰਾ ਸੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋ ਮੁਸਲਮ ਲੀਗ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਅਬਦੁਲ ਗੁਫ਼ਾਰ ਖਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਤੇ ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਲੜਕਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕੇ ਹਯਾਤ ਬਣਿਆ। ਵਿਆਹ ਵੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਨੋ-ਸੌਂਕਤ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਦਾਜ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ, ਕੁੜੀ ਸੁਖੀ ਵਸੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪ੍ਰਸਤ ਟੋਡੀਆਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਹਯਾਤੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ।

ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਅੜੀਅਲ, ਲਾਲਚਣ ਤੇ ਲਾਉਣ-ਬੁਝਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾਹਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਤ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਜੀਣਾ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦੇਖ ਸ਼ਰੀਕੇ 'ਚ ਲਗਦੀ ਨਾਨਣ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, 'ਚਾਚੀ ਤੂੰ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਏਨਾਂ ਤੰਗ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਹਦਾ ਸਾਹ ਸੁਕਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।' ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ। ਕਹਿੰਦੀ, "ਨੀ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੀ ਚੁੱਕ ਐ। ਤੂੰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਕੋਲ ਕਰਦੀ ਐ। ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕੁੜੀ ਤੇਰਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦੀ।" ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਨਾਨਣ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਅਮਰ ਕੌਰ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੀ ਭੂਆ ਲਗਦੀ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਅਮਰ ਕੌਰ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਬੇਟੇ ਕਮਲ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਮੇਰੀ ਭੂਆ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਛੋਟੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸਾਂਭੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੋ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭੂਆ ਅਮਰ ਕੌਰ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਾਹਦੀ ਭਰਦੀ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਯਾਨਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਕੇ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਗਹਿਣਾ-ਗੱਟਾ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਤਰਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੇ ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਨੌਕੇ ਨੌਕ ਭਰ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਔਰਤ ਜਾਗ ਪਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਧਾਰੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਠਣਾ-ਬੈਠਣਾ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ (ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਦਮਪੁਰ ਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਵੀ ਬਣਿਆ)। ਇਕ ਆਰਜੀ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕਰੀਹਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੱਤ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ 1951-52 ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕੱਚਾ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ

ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ 1953 ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹ ਭਧਾਣਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਮੇਰਾ ਦਾਦਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹਰਗੁਰਨਾਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ। ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ 13 ਖੇਤ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ 1959 ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਕਰੀਹਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮ ਚੁਰਾਸੀ, ਖਿਨੋੜਾ, ਛੱਤੋਵਾਲੀ, ਆਦਮਪੁਰ, ਲਿਸਤੀਵਾਲਾ, ਅਲਾਵਲਪੁਰ ਅਤੇ ਮਹਿਮਦਪੁਰ ਵਿਚ ਬੋੜੇ-ਬੋੜੇ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲ ਭੋਗਪੁਰ, ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਦਮਪੁਰ ਅਤੇ ਅਲਾਵਲਪੁਰ ਦੀ ਰਾਈਸ ਮਿੱਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਮਝਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇਲੀਕੇ, ਹੈਡ ਮਾਸਟਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਰਮਿਲਾ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ (ਚੀਫ਼ ਐਡੀਟਰ, ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ) ਨੇ ਘਰ ਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ।

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੀ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ। 2 ਦਸੰਬਰ 2000 ਦਾ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹ ਮਨਹੂਸ ਦਿਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ,
ਚਿੱਠੀ ਨਾ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ਼,
ਜਾਨੇ ਵੇ ਕੋਨ ਸਾ ਦੇਸ਼,
ਜਹਾਂ ਤੁਮ ਚਲੇ ਗਏ।

ਆਵਾਗਵਣ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੁਪਨਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਤਰੇ-2 ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ

ਚਰਚਾ-ਦਰ-ਚਰਚਾ

ਰੂਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਲਿਓਨ ਤ੍ਰਾਤਸਕੀ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਛਾਪੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੇ ਇਕ ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਉਤੇ ਬੜੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਅੰਗ-ਬਾਣ ਚਲਾਏ ਸਨ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨੇ ਲੰਮਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਚੱਲੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਭੇੜਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਚੱਲੀਆਂ ਅਹਿਮ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣੀ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਸੇਧਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

**ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ (ਕੈਨੇਡਾ)
ਫੋਨ: 647-982-6091**

ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ੈਲ ਫੂਕੋ ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਆਇਤੁਲਾ ਖੋਮੀਨੀ ਨਾਲ ਘੰਟਿਆਂ ਲੰਮੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੁਹਰਤ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਇਨਸਾਨੀ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਮੁਦੱਈ ਆਇਤੁਲਾ ਖੋਮੀਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੂਕੋ ਨੂੰ ਰੈਡੀਕਲ ਇਸਲਾਮ ਰਾਹੀਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਨਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖੋਮੀਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੂਰਬੀ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਹੋਰ ਜਲਵੇ ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਹ ਜਪਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਬੋਧੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਰਹੱਸਮਈ ਕਲਾਤਮਿਕ ਆਭਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਧੜਕਣ ਰੁਕ ਗਈ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਅਗਲੇਰੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਨਵਾਂ ਚਿੰਤਨ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਹੁਣ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚੋਂ ਜਨਮੇਗਾ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੂਰਬ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਫੂਕੋ ਨੂੰ ਇਰਾਨ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਰੂਹਾਨੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਿਆਨਕ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਸੀ।

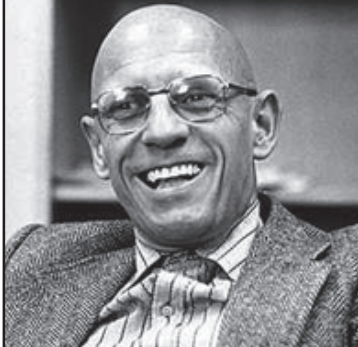
ਮਿਸ਼ੈਲ ਫੂਕੋ ਚੁੱਕਿ ਨੀਤਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਪੈਰੋਕਾਰ ਜਾਰਜ ਬੜਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਤੇ ਗਲਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਸੋ, ਇਰਾਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਮਸੀਹਾਈ ਏਜੰਡੇ 'ਚੋਂ ਮੁਕਤੀ ਭਾਲਣ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕਰਨੀ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਡਾਕਟਰ ਬਜ਼ਾਰਗਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਣਸਰਦੀ ਨੂੰ ਬਾਨੀ ਸਦਰ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਦੋ-ਢਾਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ-ਪਸੰਦ ਅਨਸਰਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਾਨੀ ਸਦਰ ਤਾਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਈਅਦ ਕੁਤਬਜ਼ਾਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਚੌਕ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਫਾਂਸੀ ਉਪਰ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਭੁਗਤੀ ਹੀ ਭੁਗਤੀ, ਸਾਧਾਰਨ ਇਰਾਨੀ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਜ਼ਰ ਨਫ਼ੀਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਗਲਵੇ ਹੱਥ ਫੂਕੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦੈਰਿਦਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਮਾਰਟਿਨ ਹਾਈਡੇਗਰ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣ ਲਵੋ। ਹਾਈਡੇਗਰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨੰਗਾ ਚਿੱਟਾ ਸਮਰਥਕ ਸੀ। ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੋ, ਇਹ ਸੱਜਣ ਤਮਾਸ਼ੇ ਕਿੱਦਾਂ-ਕਿੱਦਾਂ ਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਈਡੇਗਰ ਯੂਰਪੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ 'ਪਤਨ' ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ ਦੇ ਕਰੀਟੀਕ ਤੱਕ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਬੜੇ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈਡੇਗਰ, ਹੈਰਾਕਲਾਈਟਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਛਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਚਿੰਤਕ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੋਭਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਆਸਰੇ

ਉਹ ਸਿਰੇ ਦੀ ਬੇ-ਸਿਰਪੈਰ ਗੱਪ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮ ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਪਤਨ 'ਓਸਵਾਲਡ ਸਪੈਂਗਲਰ ਦੇ ਡੈਕਲਾਈਨ ਆਫ ਦਿ ਵੈਸਟ' ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਤੱਕ ਆਉਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ-ਅਖੇ, ਇਹ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਪਲੈਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਗਰਕ ਅਫਲਾਤੂਨ ਹੀ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਆਭਾ ਮੰਡਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਦੈਵੀ ਲੋਕ ਉਦੋਂ ਹੀ, ਮੁੜ ਕਦੀ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਾ ਪਰਤਣ ਲਈ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਉਡਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਮਾਰਟਿਨ ਹਾਈਡੇਗਰ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਇਕਪਾਸ ਤਰਕ ਦੀ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲੀਨਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 1928 ਵਿਚ 'ਬੀਇੰਗ ਐਂਡ ਟਾਈਮ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਲੀ ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ। ਜਲਦੀ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਲ 1933 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਨਾਜ਼ੀ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਚੋਣਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਰੀਪੇਅਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਈਆ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਚਿੰਤਕ ਜ਼ਰਾ ਵੇਖੋ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰੈਕਟਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ ਚਿੰਤਕ ਪੂਰਨ ਬੇਹਯਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ

ਜੈਸਪਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਵਕਤ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੈਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੈਸਪਰਸ ਨਾਸਤਿਕ ਹੋਂਦਵਾਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫਰਮਾਨ ਬਾਰੇ ਹਾਈਡੇਗਰ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਜਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈਡੇਗਰ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ

ਮਿਸ਼ੈਲ ਫੂਕੋ

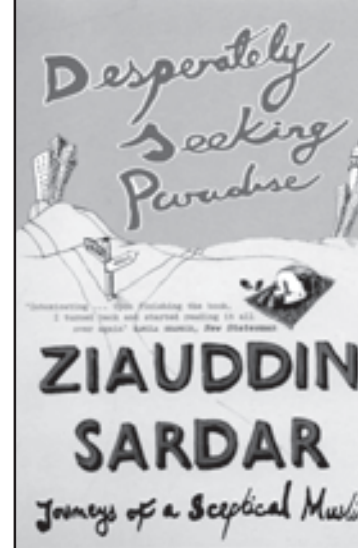
ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਫੂਹਰ (ਹਿਟਲਰ) ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਲੰਬਾਈ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਹਾਈਡੇਗਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀ ਛੇਕ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਤਸੀਹਾ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਈਡੇਗਰ ਆਪਣੀ ਉਸ ਬੇਹਯਾਈ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਲਟਾ ਸਾਲ 1976 'ਚ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਹੀ ਪਲੈਟੋ ਅਤੇ ਅਰਸਤੂ ਵੱਲੋਂ ਖਰਾਬੇ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਏ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਰੀਪੇਅਰ ਕਰਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹੋ ਕੰਜਰਖਾਨਾ ਫੂਕੋ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਰਹਿਨੁਮਾ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਚਿੰਤਕ ਜਾਰਜ ਬੜਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਜਰਬੇ ਦੀਆਂ ਅੰਤਮ ਸਿਖਰਾਂ ਫੂਹ ਕੇ ਜਿਉਣ ਦੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਣਮੁੱਖੀ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਬੇਹੂਦਗੀ ਨੂੰ ਤਰਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ 3-4 ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਕਲਚਰਲ ਓਰਿਜਿਨਜ਼ ਆਫ ਫਾਸਿਜ਼ਮ ਇਨ ਜਰਮਨੀ' 'ਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਵੇਰਵੇ ਹਨ। ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ 'ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੂਜੀ' ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਆਭਾ-ਮੰਡਲ ਯੂਰਪ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ।

ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ 'ਨਵੀਂ ਸਭਿਅਤਾ' ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਜਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਖੁੱਭਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬਕ ਕੇ ਦੜ ਗਏ ਸਨ। ਬੜਾਈ ਨੇ 1939 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨੀਤਸ਼ੇ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖਰਾ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਬੜਾਈ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਬੜਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਰਜ ਬੜਾਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਸੋਮੇ ਨੀਤਸ਼ੇ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲ ਖੱਪਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਚੌਕਸ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਨਾਜ਼ੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖੱਪੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਰਾਜਕ ਚਿੰਤਨ ਅੰਦਰ ਬੜੀ ਮੌਜ ਨਾਲ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹੁਣ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮਿਸ਼ੈਲ ਫੂਕੋ ਵੱਲ ਪਰਤੀਏ। ਫੂਕੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਸੱਜਣ ਪਲੈਟੋ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਛਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਚਿੰਤਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਹਾਈਡੇਗਰ ਜਾਂ ਜਾਰਜ ਬੜਾਈ ਵਰਗੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਖ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਿੱਖਿਆ? ਇਹੀ ਕੰਮ ਫੂਕੋ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੀ.ਐਸ. ਇਲੀਅਟ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਅਜ਼ਰਾ ਪਾਉਡ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੋਲਿਨੀ ਵਰਗੇ ਚਬਲ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਤਾਲਵੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਤੇ ਨਰੋਈ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਰੋਮ ਦੇ ਰੋਡੀਓ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੈ ਨਾ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ! ਮੈਨੂੰ ਇਕਦਮ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਰਜ ਬੜਾਈ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜ਼ਰਾ ਪਾਉਡ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸਾਇਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। 'ਟਰਾਂਸ-ਕਲਚਰਲ ਪੋਇਟਿਕਸ: ਏ ਕੰਪੈਰੇਟਿਵ ਸਟੱਡੀ ਆਫ ਅਜ਼ਰਾ ਪਾਉਡ' ਜ ਕੈਟੇ ਐਂਡ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ'ਜ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ' ਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਅਜ਼ਰਾ ਪਾਉਡ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬੜਾ ਹੀ ਵਿਚਿੱਤਰ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਅੱਥਰੇ ਸੱਜਣ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਘੜਨ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ 20ਵੀਂ ਸਦੀ

ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੱਬਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਫਤਵੇ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਦਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਧਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਚਿੰਤਕ ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 19ਵੀਂ ਤੋ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ

ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਡਾਢਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪੱਛਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਵਿਉਂਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਇਤਕਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬੇਹੱਦ ਅਮੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਤੁਰਕੀ, ਅਰਬ ਜਗਤ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਭੂਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। 'ਜ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ' ਵਾਲੇ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ੀਦੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਪਰ ਆਇਤੁਲਾ ਖੋਮੀਨੀ ਦੇ ਫਤਵੇ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਰਸ਼ੀਦੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਸ਼ਕਤ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਅਖੀਰ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁੱਕਾਂ ਨਾਲ ਵੜੋ ਕਦੋਂ ਪੱਕਦੇ ਹਨ ਭਲਾ? ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤਲਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਜਦੋਂ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮੌਹ-ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਕਥਾ ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਡੈਸਪੈਰੇਟਲੀ ਸੀਕਿੰਗ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼: ਜਰਨੀ ਆਫ ਏ ਸਕੈਪਟੀਕਲ ਮੁਸਲਿਮ' ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਰੌਚਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਡਾਇਲੈਕਟਿਕ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਹੁਤ ਪੀਡਾ ਹੈ। ਪੱਛਮ ਨੇ ਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਹੁ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਐਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ ਨੇ ਭੱਠਾ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਮਾਡਰਨਿਟੀ ਨੇ ਭੱਠਾ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ... ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਢਕਵੰਜ ਬਬੇਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੱਜਣ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਆਟੋਮਾਨ ਦੀ ਸਲਤਨਤ 13ਵੀਂ-14ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਉਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਡਰਨਿਟੀ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਫਟਕਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਉਥੇ ਐਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੂਜ਼ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਗਰਕਿਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਆਖਰ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ? ਮੱਧਯੁਗ ਦੇ ਚੀਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਰੂਸ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਮਾਡਰਨਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਹੜਾ ਐਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ ਚਿੰਤਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ? ਅਜਿਹੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪੱਛਮ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਵਖਰੇਵੇਂ ਨਜ਼ਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨਵਾਦ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਚਿੰਤਕ ਕੀ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ? ਰੂਸੋ ਅਤੇ ਵਾਲਟੇਅਰ ਵਰਗੇ ਮੋਢੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਜੋ ਜਮੀਨ-ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ? ਕੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਚੱਕਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਤੋਂ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਇੰਗਲੈਂਡ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਤਨ ਬਾਰੇ ਗਰਟਰੂਡ ਹਿਮਲਫਾਰਥ ਨੇ 2004 ਵਿਚ 'ਦਿ ਰੋਡਜ਼ ਟੂ ਮਾਡਰਨਿਟੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਰ ਬੜੀ ਹੀ ਮੁੱਲਵਾਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਜਣ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਧਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਰਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਹੋਰਵੇ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨਮੂਨਾ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨੌਟ ਤੋਂ 'ਟੱਚਡ ਆਫ ਵੰਡਰ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਲਾ ਲੇਖ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗੂ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਾਲ ਡੁਮੇਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਪਾਦਤ ਪੁਸਤਕ 'ਟੱਚਡ' ਵਿਚਲੇ 'ਟੱਚਡ ਆਫ ਵੰਡਰ' ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਵਿਸਮਾਦ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀ ਹਸਤੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਚੂਲ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਡ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਲਾ ਆਦਮੀ ਦੀ ਇਸੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਪਰਤੋਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਤਾਂ ਵਿਸਮਾਦੀ ਬਿਰਹਾ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਰਹਾ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

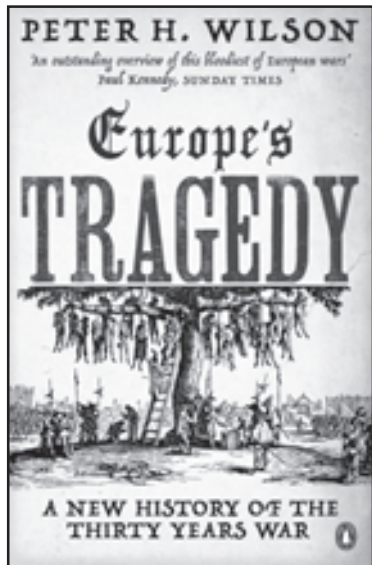
ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਰਦਾਰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਹੋਰਵੇ ਦੀ ਜਕੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮ-ਪੱਛਮ ਵਾਲੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਏ 'ਪੋਸਟ ਮਾਡਰਨਿਜ਼ਮ ਐਂਡ ਦਿ ਅਦਰ: ਨਿਊ ਇੰਪੀਰੀਅਲਿਜ਼ਮ ਆਫ ਦਾ ਵੈਸਟਰਨ ਕਲਚਰ' ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿੱਲੀ ਫਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਖਰ, ਚਿੰਤਕ ਚਿੰਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੂਰਬੀ, ਪੱਛਮੀ, ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਿਰੇ ਦਾ ਕੁਚੱਜਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮ ਦਾ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕ ਚਿੰਤਨ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗੈਰ-ਪੱਛਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਹਾਮ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਆਤ ਹੇਠ ਮਹਿਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬੇਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਮਾਤਰ ਹੈ। ਇੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜਭਲੀਆਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਮਿਸ਼ੈਲ ਫੂਕੇ ਅਤੇ ਯਾਕ ਦੈਰਿਦਾ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਭਾਲਣ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਤਾਂ ਰੋਇਆ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਰਦਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਅਕੀਦਤ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਜੇਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧੰਨ ਹੈ। ਮਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ) ਅਤੇ ਪਾਲੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਜਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖਣ, ਤਬੀਅਤ ਠੰਢੀ-ਠਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਰਵੇ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਖਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਹਰ ਚਿੰਤਕ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਟੋਰਾਂਟੋ ਰਹਿੰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਚਿੰਤਕ ਤਾਰਿਕ ਫਤਹਿ ਦੀ 'ਚੇਜਿੰਗ ਏ ਮੀਰਾਜ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪੈਰੀਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਇਸਲਾਮੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਅਮਲੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਕਮਾਲ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੇਪਰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਵਰਗੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਢਾਡੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਸਿੱਧਾਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਪਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟਿਆਲੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਥੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਆ ਕੇ ਅਕਸਰ ਫੋਨ ਉਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਏ ਘੱਟੋ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਉਸ ਵੱਲੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਬਰਸਾਏ ਅਗਨਬਾਣ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ 10 ਜਾਂ 15 ਕੁ

ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ, ਪ੍ਰੋ. ਅਰਵਿੰਦਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਕਾਇਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਅਜੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਨੇ 40-50 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਤਕਤਾ ਹਮਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਮਜੀਤ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਨਾਲ ਹੀਗਲੀਅਨ ਦਰਸ਼ਨ ਪੱਛਮੀ ਐਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅੰਦਰ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਲਹਿਰ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸੀਮਤ ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਲੰਮੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਢਿਲੋਂ ਦਾ ਲੇਖ ਨੈੱਟ ਉਪਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਦਸ਼ਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਰਵਿੰਦਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਨੇ 'ਰਿਲੀਜਨ ਐਂਡ ਸਪੈਕਟਰਜ਼ ਆਫ ਦੀ ਵੈਸਟ' ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਾਤਰ ਹੈ ਪਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦਾ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਮੰਡੇਰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਨ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਟਿਨ ਹਾਈਡੇਗਰ, ਦੈਰਿਦਾ, ਯੱਕ ਲਾਕਾਂ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੈਲ ਫੂਕੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੈਰਿਦਾ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਦੇ ਲੇਖ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਪੂਰਨ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਿਲੋਂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 30-40 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਡਾ. ਹਿੰਦੂ ਮੈਕਲੋਡ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਪਰ ਬੇਸਿਰ-ਪੈਰ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਅਰੰਭੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹੋ ਪੱਛਮ-ਪੱਛਮ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਸ਼ੇਰੀਲੀ ਫਤਵੇਬਾਜ਼ੀ! ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਬਘਿਆੜ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਇਹ ਸੱਜਣ 'ਬਘਿਆੜ ਆਇਆ, ਬਘਿਆੜ ਆਇਆ' ਕੂਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੰਡੇਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਰੀਟਿਕ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ

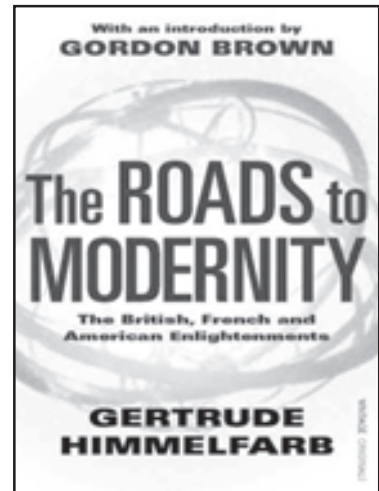
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਮੰਡੇਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈਡੇਗਰ, ਦੈਰਿਦਾ ਜਾਂ ਯੱਕ ਲਾਕਾਂ ਆਦਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਰਗ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਸਤਿਕ ਸਨ। ਉਹ ਰੱਬ ਜਾਂ ਰੱਬ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਸਨ। ਹਾਈਡੇਗਰ ਬੀਇੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਛਪੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਉਸ ਦਾ ਚਿੰਤਨ 'ਬੀਇੰਗ' ਦੇ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ ਪਰ ਹਾਈਡੇਗਰ ਦੀ 'ਬੀਇੰਗ' ਦਾ ਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਗਾ-ਦੇਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਕੰਨਸੈਪਚੂਅਲ ਟੂਲ-ਬਾਕਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਮਰਮ ਨੂੰ ਭੇਦਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੱਜਣ ਨੇ ਅਰਵਿੰਦਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਵਿਰੁਧ ਖੰਡਾ ਖਿੱਚਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੀਰ ਮੈਨੂ ਕੋਲੋਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੈਕਲੋਡ, ਹਰਜੋਤ ਉਬਰਾਏ, ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰੋ. ਅਰਵਿੰਦਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਨੂੰ ਬੀਡੀ ਜੋੜ ਕੇ ਜੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਦਾਨੇ ਚਿੰਤਕ ਹਨ, ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸ਼ੇਰੀਲੀ ਜਾਂ ਉਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦਾ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਵੀ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅਵਤਰਨ ਦੇ ਰੈਸ਼ਨੇਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਉਪਰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਦੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਬਾਅਦ 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਜੋ ਮਜ਼ਮੂਨ ਲਿਖਿਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਬਦ ਤਾਂ ਕੀ, ਕਾਮਾ ਬਿੰਦੀ ਵੀ ਫਾਲਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਬਿਆਨੀ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧੁਰ ਰੂਹ ਅੰਦਰ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਨਹੀਂ; ਬਲਕਿ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਬੜੀ ਹੀ ਧੀਮੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਦਾ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੰਡੇਰ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਭਾਊ, ਮੇਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਢਿਲੋਂ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ...

ਸੋ, ਪ੍ਰੋ. ਮੰਡੇਰ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਕੀ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਅਸਹਿਮਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਨੁਕਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਤਿਅੰਤ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੇ ਕਦੀ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਨਾਲ ਹੋਈ ਤਾਜ਼ਾ ਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਤੋਂ 15-20 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਉਤਨੀ ਹੀ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਵੱਲ ਪਰਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਹੀਗਲ ਅਤੇ ਐਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਕੱਚ ਮਾਰਨ' ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਗਿਆਨਵਾਦੀ ਚਿੰਤਨਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਰਥਿਕ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੱਛਮ ਦੇ ਮੱਧਕਾਲ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਰਮ ਦੀ ਸਮਝ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

15ਵੀਂ ਜਾਂ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਵਾਲਟੇਅਰ ਜਾਂ ਰੂਸੋ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਚਿੰਤਕ ਜਾਂ

ਚਿੰਤਨ ਬਾਰੇ ਤਸੱਵਰ ਤੱਕ ਵੀ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗੱਲ ਕੋਈ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਗਲੇ ਕੁਫਰ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਕੇ ਫਾਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਟੰਗ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਨੁਰਗਰਦੀ ਮੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਹਨੁਰਗਰਦੀ ਦਾ ਮੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੀਟਰ ਐਚ. ਵਿਲੀਅਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਯੋਰਪਸ ਟਰੈਜਡੀ: ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਬਰਟੀ ਯੀਅਰਜ਼ ਵਾਰ' ਪੜ੍ਹੋ। ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 1618 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1648 ਤੱਕ ਸਪੇਨ, ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡੈਨਮਾਰਕ, ਸਵੀਡਨ, ਪੋਲੈਂਡ ਤੇ ਰੂਸ ਤੱਕ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਰ ਝੱਲ ਕੀ ਕੁੱਦਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ 30 ਸਾਲ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਡੱਕਰੇ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਥੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਡੱਕਰੇ ਕਰ-ਕਰ ਯੂਰਪ ਦੀ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਜਦੋਂ ਹਾਰ-ਹੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੱਲ ਕੰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ 'ਤੇ ਰੋਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੱਧਯੁਗ ਵਿਚ ਰੂਹਾਨੀ ਆਭਾ ਮੰਡਲ ਕਾਇਮ ਸੀ। ਪਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਜੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਸਾਥ ਸਾਲ 1750 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਐਨਲਾਈਟਨਮੈਂਟ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਡਗਾ ਵੱਜਣ ਪਿੱਛੋਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਯੂਰਪ 'ਚ 15ਵੀਂ, 16ਵੀਂ ਤੇ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਬੇਸਿਰ-ਪੈਰ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਪਰੀਆਂ-ਦੋਵੇਂ ਉਥੇ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਹਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ?

ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਨਾਲ ਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਗੈਬਰੀਲ ਦੀ 'ਲਵ ਐਂਡ ਕੈਪੀਟਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਲੀ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਬਰਟ ਫਿਸਕ ਦੀ 'ਗਰੇਟ ਵਾਰ ਫਾਰ ਸਿਵਲਾਈਜੇਸ਼ਨ' ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰਕਾਂ ਹੱਥੋਂ 16 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਇਸਾਈਆਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ 10ਵਾਂ ਕਾਡ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਮਯਾਬੀ 'ਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਵੀ, ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਸੰਦੇਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ 10ਵਾਂ ਕਾਡ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਚੈਪਟਰ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਨੇ 10ਵਾਂ ਚੈਪਟਰ ਕਿੰਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਚਾ ਤੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕਿੰਨ ਕੀਤਾ? ਉਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਅਜੇ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਕਿ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਚਿੰਤਕ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਫੂਕ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਤ ਬਦ ਹੈ, ਇਹ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਸੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਸੰਨ 1916 ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਦੀਪ ਦੀ ਉਸ ਅਲੋਕਾਰ

ਪੜ੍ਹਤ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸੁੰਨ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸਾਂ।

ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਭਲਾ ਹੈ ਕੀ? ਆਟੋਮਾਨ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਯੋਗ ਟਰਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਨਕਲਾਬ 1908 ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1914 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਤੁਰਕੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਾਰ ਨਿਕੋਲਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਯੋਗ ਟਰਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਇਸਾਈ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਖਤਰਾ ਸੀ ਕਿ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਆਟੋਮਾਨ ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਰੂਸੀਆਂ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਨੋਕਲਪਿਤ ਖਤਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਇਹ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਇਸਾਈ ਵਸੋਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ 16 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਇਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਬਰਟ ਫਿਸਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਕਾਡ ਵਿਚ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਥਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਚੈਪਟਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਲਈ ਮਨਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਬੜੀ ਮਨਹੂਸ ਘਟਨਾ ਸਨ, ਕੋਈ ਰੌਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੁਸੀਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜਾਨ ਕਦੀ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਰਗੀ ਕੁਲਹਿਣੀ ਘਟਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਜੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰੇ ਦੀ ਬਦਨਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਇਤਨਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਕਿ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗੇ ਰਾਖਸ਼ ਪਿਛਲੇ 30 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਦੁਬਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਲਵੋ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਕਮਾਲ ਅਤਾ ਤੁਰਕ ਪਾਸ਼ਾ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਜਗਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ ਸ਼ਾਸਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਪਾਸ਼ਾ ਸਾਲ 1922 ਵਿਚ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 1938 ਵਿਚ ਉਹ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਰ ਗਿਆ। 15 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰੇ 70 ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪਾਸੇ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਬਾਨ ਤੱਕ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਨਹੂਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਜਹੰਨਮ ਰਸੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਮਰ ਭਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਕਮਾਲ ਪਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 70 ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਆ ਕੇ ਟੋਨਰ ਆਕਮ ਨਾਂ ਦੇ ਚਿੰਤਕ ਨੇ 'ਏ ਸ਼ੇਮਫੁੱਲ ਐਕਟ: ਦਿ ਆਰਮੀਨੀਅਨ ਜੈਨੋਸਾਈਡ ਐਂਡ ਕ੍ਰੋਸੋਸਚਨ ਆਫ ਤੁਰਕਿਸ਼ ਰਿਸਪਾਂਸੇਬਿਲਟੀ' (2007) ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗਰੇਟ ਵਾਰ ਫਾਰ ਸਿਵਲਾਈਜੇਸ਼ਨ' ਦੇ 10ਵੇਂ ਕਾਡ ਦੇ 8-10 ਪੰਨੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੱਲ ਯਾਰ, ਇਸ ਗੁਨਾਹ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਪਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵੀ ਹੱਥ ਹੈਗਾ ਸੀ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਕਮ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਛਪਣ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ, 2008 ਵਿਚ ਗਾਈਲਜ਼ ਮਿਲਟਨ ਦੁਆਰਾ 'ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਲੌਸਟ: ਸਮਿਰਨਾ 1922' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਹਰ ਬਾ-ਜ਼ਮੀਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਮ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੁਪਨੇਸਾਜ਼ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਾ ਕੋਈ ਏਜੰਡਾ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਬਾਇਸ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਅਰਮੇਨੀਆ ਵਿਚ ਹੋਈ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਰੰਗ

ਕਿਸਤ ਤੀਜੀ

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ...

ਜਰਮਨਾਂ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਕਾਰਨ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕ ਅਤਿਅੰਤ ਔਕੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਸ ਮੁਸਾਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰੋਇਨ ਤੋਂ ਹਾਵਰੇ ਲਈ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਜਰਮਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਲਤ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਣ। ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਫਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸਫਰ ਲੰਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਹਾਲੇ-ਬੇਹਾਲ ਹਨ। ਇਹ ਨੌਂ ਮੁਸਾਫਿਰ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਵੇਸਵਾ ਮੁਟਿਆਰ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਲੈ ਕੇ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਥਾਂ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਫਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ... ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਅੱਗੇ...

ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਟਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਵੇਲੇ ਉਠਦੇ ਹੀ ਖਾਣ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘੋੜਾ-ਗੱਡੀ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖੜੋਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਬਰਫ ਦਾ ਉਚਾ ਵੇਰ ਉਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਘੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਗੱਡੀਵਾਨ ਦਾ ਅਜੇ ਕੋਈ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ

ਮੂਲ ਲੇਖਕ: ਮੋਪਾਸਾਂ
ਤਰਜਮਾ: ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ

ਇਧਰ-ਉਧਰ ਫਿਰ ਕੇ ਗੱਡੀਵਾਨ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਕਿਤੇ ਨਾ ਦਿਸਿਆ। ਸਾਰੇ ਬੜੇ ਕਾਹਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਅੱਗੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਸਫਰ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਟ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਹਾਵਰੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਫਿਰ ਉਨੀ ਦਿੱਕਤ ਆਵੇਗੀ, ਇਸੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਗਲੀਆਂ-ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਹੋਏ ਗੱਡੀਵਾਨ ਨੂੰ ਢੂੰਡਣ ਲੱਗੇ।

ਅਖੀਰ ਉਹ ਇਕ ਚੌਕ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਗਿਰਜਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨੀਵੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਸਨ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜਰਮਨ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਿਪਾਹੀ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸਿਆ, ਉਹ ਆਲੂ ਛਿੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਦੂਜਾ, ਨਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਝਾੜੂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ 'ਤੇ ਝੁਟੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਿਸਟ-ਪੁਸਟ ਪੇਂਡੂ ਤੀਵੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਸਮਝਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬੁਢੜੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵੀ ਮਾਂਜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਊਂਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਅਸਚਰਜ ਹੋਇਆ। ਉਹਨੇ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੁੱਢੇ ਪੇਂਡੂ ਅਹਿਲਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਲੋਕ ਬੜੇ ਈ ਭਲੇ-ਮਾਣਸ ਨੇ। ਜਰਮਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਐਵੇਂ ਭੰਡਦੇ ਨੇ। ਵੇਖੋ ਖਾਂ, ਕਿਵੇਂ ਫਰਮਾਬਰਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਕੋਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਫੌਜੀ ਨੇ? ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਲੜਾਈ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨੇ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਰੱਤੀ ਭਰ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਵਿਚਾਰੇ ਸਾਡਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜਦੇ ਨੇ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਲ ਲਾ ਕੇ ਕੰਮ ਰਹੇ ਨੇ ਜਿਕਣ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ।"

ਕਾਰਨੂਟੇਡ, ਮਾਲਕਾਂ ਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖ ਕੇ ਖਿੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿੱਖੜ ਕੇ ਮੁੜ ਹੋਟਲ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਣ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਦੇ

ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ

ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਮੋਪਾਸਾਂ (5 ਅਗਸਤ 1850-6 ਜੁਲਾਈ 1893) ਦੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ 'ਬੂਲ ਦਿ ਸੂਫ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਈ ਨਾਂਵਾਂ, 'ਬਾਲ ਆਫ ਫੈਟ', 'ਬਟਰਬਾਲ', 'ਡੰਪਲਿੰਗ' ਹੇਠ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੋਪਾਸਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪਰੈਲ 1880 ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਿਸਟ ਸਵਰਗੀ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ' ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਮੋਪਾਸਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰੀਸ ਨਹੀਂ। ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਉਚ-ਨੀਚ, ਅਮੀਰੀ-ਗਰੀਬੀ ਭੁਲਾ ਕੇ ਬੰਦਾ ਸਿਰਫ ਇਨਸਾਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਸ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅੰਬਰ ਜਿੱਡਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਮੋਪਾਸਾਂ ਵਰਗਾ ਲੇਖਕ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਹਲਾਈ ਵਗਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੇਸ਼ ਹੈ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਿਸਤ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਲੋਸ਼ੀਓ ਨੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉ ਆਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।" ਕੈਰੇ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਰਮਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਸਾਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।" ਪਰ ਉਹ ਗੱਡੀਵਾਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਤੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੀਰ ਲੱਭਦਿਆਂ-ਲੱਭਦਿਆਂ ਉਹ ਇਕ ਹੋਰ ਹੋਟਲ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਥੇ ਉਹ ਅਫਸਰ ਦੇ ਚਪੜਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਊਂਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਉਂ ਭਈ ਭਲਿਆ ਮਾਣਸ! ਤੈਨੂੰ ਅੱਠ ਵਜੇ ਗੱਡੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ?" ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਜਨਾਬ! ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਤੁਸਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ, ਤੇ ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਜੋੜਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ।" "ਕਿਹਾਤਾ ਹੁਕਮ?" "ਕਿ ਗੱਡੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਜੋੜੀ ਜਾਏ।" "ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ?" "ਜਰਮਨ ਅਫਸਰ ਨੇ ਜਨਾਬ।" "ਪਰ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ?" "ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਉਸੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰ ਲਓ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਹਾਕਮ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦਾ।"

"ਉਹਨੇ ਆਪ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ?" "ਨਹੀਂ ਜਨਾਬ! ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ।" "ਕਦੋਂ?" "ਰਾਤੀ... ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੌਣ ਲੱਗਾ ਸਾਂ।" ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਦੁਖੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਆਏ। ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਫਲੇਮਬੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨੌਕਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਮ ਕਾਰਨ ਉਹ ਦਸ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਉਠਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਛੁੱਟ ਹੋਟਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੋਂ। ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਏ।

ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਫਸਰ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨੀ ਖਾਲੀ ਜੀ ਦਾ ਵਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਫੌਜੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਫਲੇਮਬੀ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਲਈ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅੱਜ ਦਾ ਸਫਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਭ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਲੇਟੇ। ਕਾਰਨੂਟੇਡ ਰਸੋਈ ਦੀ ਅੰਗੀਠੀ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਗ ਤੋਜੀ ਨਾਲ ਬਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਤਰਪਾਈ ਉਤੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਹ ਪਾਈਪ ਦੇ ਸੂਟੇ ਲਾਉਂਦਾ ਵਿਚ ਵਿਚ, ਗਲਾਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਘੁੱਟ ਭਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਉਤੇ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਝੰਗ ਜੀਭ ਨਾਲ ਚੱਟੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਲੋਸ਼ੀਓ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਤੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੌਦਾ-ਪੱਤਾ ਜੋੜਨ ਲੱਗਾ। ਕਾਊਂਟ ਤੇ ਮਿੱਲ ਮਾਲਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ

ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਭਵਿਖ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਊਂਟ ਕਹਿੰਦਾ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੁਧਾਰ 'ਅਰਲੀਅਨ' ਰਾਜਵੰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, "ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਅਗੰਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਕਟ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦ ਵਿਦੇਸੀ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਬੋਝਾ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਡੋਬਣ ਲਈ ਰੱਬ 'ਜੋਨ ਆਫ ਆਰਕ' ਜਾਂ ਨਪੋਲੀਅਨ ਬੋਨਾਪਾਰਟ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਸੂਰਬੀਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇ ਕਦੀ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਇਤਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਹੋ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ?" ਕਾਰਨੂਟੇਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਉਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਪਾਈਪ ਦਾ ਖੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਧੂੰਆਂ ਸਾਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਘੜੀ ਨੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਦਸ ਵਜਾਏ, ਫਲੇਮਬੀ ਉਥੇ ਆ ਗਯਾ ਹੋਇਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਬਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਤੇ ਉਸ ਉਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਲੇਮਬੀ ਨੇ ਕੁਝ ਤੈਸ ਵਿਚ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, "ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ

ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਾਫੀ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਫਸਰ ਦਾ ਅਰਦਲੀ ਆ ਪਹੁੰਚਾ। ਦੋਵੇਂ ਸੱਜਣ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਉਠ ਕੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਏ, ਤੇ ਤੀਜਾ ਲੋਸ਼ੀਓ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ। ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਕਾਰਨੂਟੇਡ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਘਮੰਡ ਨਾਲ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਰਮਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਤਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜਦ ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕਾਰਨੂਟੇਡ ਫਿਰ ਉਸੇ ਅੰਗੀਠੀ ਲਾਗੇ ਛੱਟੀ ਹੋਈ ਤਿਰਪਾਈ ਅੱਗੇ ਜਾ ਬੈਠਾ, ਤੇ ਹੋਟਲ ਦੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੋਤਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਤਿੰਨੇ ਆਦਮੀ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਪਰਲੀ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸੇ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ 'ਤੇ ਪਈ ਜਿਹੜਾ ਬੜੀ ਔਠ ਨਾਲ ਲੱਤਾਂ ਫੈਲਾਈ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਚੀਨੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਲੰਮਾ ਹੁੱਕਾ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਚੋਗਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਈਸ ਦੇ ਉਜੜੇ ਹੋਏ

ਮਾਰਗਰੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਹੀ ਅੜੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਕੁਝ ਠੰਢਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ, "ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ?... ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰਾਤੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰੱਖਣਾ।" ਇਹ ਵਾਕ ਮਾਰਗਰੇਟ ਨੇ ਇਤਨੇ ਕੜਕ ਕੇ ਕਹੇ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕਮਰਾ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ... ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਉੜਕ ਦੀ ਹੱਦ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਕਾਰਨੂਟੇਡ ਨੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਟਕਾਅ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਕਮੀਨੇ ਜਰਮਨ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਭੜਕ ਉਠੇ।

ਜਾ ਸਕਦੇ। ਬੱਸ ਕਿ ਹੋਰ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣਾ ਜੇ?" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਕਾਊਂਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਕਾਰਡ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਉਸੇ ਕਾਰਡ ਉਤੇ ਕੈਰੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕੋਈ ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਜਰਮਨ ਅਫਸਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ ਇਕ ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰੋਟੀ ਵੇਲੇ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਮੇਜ਼ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜ ਬੈਠੇ। ਤੀਵੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸੁਸਤ ਘਬਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਗਰੇਟ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮਕਾਨ ਵਿਚੋਂ ਚੁਰਾ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਫਸਰ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਿਲਿਆ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲਿਆ; ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜੋਤਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਭਾ ਪਾਸਾ ਮੌਤ ਕੇ ਟੁੱਟੀ-ਭੱਜੀ ਫਰੈਂਚ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ?"

ਕਾਊਂਟ ਨੇ ਡਰਦਿਆਂ-ਡਰਦਿਆਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, "ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਸਫਰ ਦੀ

ਆਗਿਆ ਮੰਗਣ ਆਏ ਹਾਂ।" "ਨਹੀਂ।" ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਕਾਊਂਟ ਨੇ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?" "ਹਾਂ! ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ।"

ਕਾਊਂਟ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਜ਼ਰਾ ਤਗੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਦਿਵਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਾਵਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਹਦਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਅਸਾਂ ਐਸਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਖਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।"

"ਬਹਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।" ਅਫਸਰ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ, "ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਬੱਸ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।"

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਝੁਕ ਨੇ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ।

ਦੁਪਹਿਰ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਕੱਟੀ। ਅਫਸਰ ਦੀ ਇਸ ਬੇਰੁਖੀ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਡਾਇਨਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਵਾਲ ਦੀ ਖੱਲ ਉਤਾਰੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ, "ਮਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ... ਕਿਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਗਬਨ ਕੀਤਾ... ਮਤੇ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ... ਕੀ ਪਤਾ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਰ ਕੇ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਈਏ।"

ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹ ਅਖੀਰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਥੈਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਤਕ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਕੋਈ ਐਸਾ ਬਹਾਨਾ ਢੂੰਡਣ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਮੀਰੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣ। ਲੋਸ਼ੀਓ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੇਨ ਉਤਾਰ ਕੇ ਜੇਬ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਈ। ਕੈਰੇ ਨੇ ਝਟਪਟ ਆਪਣਾ ਸਿਲਕੀ ਸੂਟ ਉਤਾਰ ਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਓਵਰਕੋਟ ਪਾ ਲਿਆ। ਕਾਊਂਟ ਦੀ ਉਂਗਲ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਲਾਹ ਕੇ ਕਾਊਂਟੈਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਜਿਉ-ਜਿਉਂ ਰਾਤ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਡਰ ਵਧਦਾ ਹੀ ਗਿਆ।

ਰਾਤੀਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਫਲੇਮਬੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ, ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਬੜੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਜਰਮਨ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮਿਸ ਮਾਰਗਰੇਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ।"

ਮਾਰਗਰੇਟ ਮੁਰਦੇ ਵਾਂਗ ਪੀਲੀ ਪੈ ਗਈ, ਪਰ ਝੱਟ ਹੀ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਅੱਗ-ਬਗੋਲਾ ਹੋ ਗਈ, ਤੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, "ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਓ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਬੁੱਕਣ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਜਾਓ, ਬੱਸ ਹੋਰ ਮੈਥੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛਣਾ।"

ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੁੜ-ਬੁੜਾਉਂਦਾ ਤੇ ਖੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਟਲ ਵਾਲਾ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰਗਰੇਟ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਤੇ ਉਸ ਉਤੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਮਾਰਗਰੇਟ ਨੇ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਫਟਕਾਰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਜਾਗ ਉਠੀ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਿਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਮਾਰਗਰੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਦੱਸਣ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

‘ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ’ ਦਾ ਚਾਨਣ

ਯਾਦ-ਝਰੋਖਾ

ਸਾਹਿਤ ਸੱਚ ਦਾ ਮੁਹਾਰਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਦਾ ਅਕਸ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਵਿਹੁਣੇ ਲੋਕ ਸੁਹਜ ਸੁਆਦ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਤੇ ਸੁਹਜ ਸੁਆਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਤਰੰਗੀ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਉਤੇ ਪੀਘ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੋਚੋ, ਜੇ ਸਾਡੀ

ਪਰਸ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 469-335-2263

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿੰਨੀ ਕਠੋਰਤਾ, ਆਗਿਆਨ, ਧੋਖਾਝੜੀ, ਬੇਮੁਖਤਾ, ਨਫਰਤ ਤੇ ਆਪਾ-ਧਾਪੀ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਜਾਵੇ। ਸਾਹਿਤ ਸਦਕਾ ਹੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਕਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਖੂਬਸੂਰਤ ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀ ਵੀ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਦੇ ਹਾਂ।

1971-72 ਵਿਚ ਉਨ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਪਾਉਣ ਦੀ ਬੜੀ ਦਿੱਕਤ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਲਾਓ, ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਤਾਬ ਛਪਦੀ। ਕਈਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਘਰੇ ਪਈਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਿਉਕ ਦੇ ਜਬਾੜਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਆਦਿਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ’ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਚੇਤਨ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਘਰ ਸੀ। ਉਥੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਝੜੀ ਲੱਗਦੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰੁਦਾ। ਉਸ ਮੀਂਹ ਦੀ ਫੁਹਾਰ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਵਿਚ ਜੇ ਪਹਿਲਾ ਫੁੱਲ ਖਿੜਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ‘ਅਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ’। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ 12-14

ਜੋਬਨ ‘ਤੇ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਘਰ ਇਹ ਲੇਖਕ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ। ਸ਼ਾਮੀਂ ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਰਵੀਂ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ। ਚੇਤਨ ਵੀ ਕਈਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬੁਲ-ਬੁਲੇ ਉਠਦੇ ਸਨ, ‘ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕਦ ਆਵੇਗੀ?’

1980 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਟੁੱਟੇ ਜਿਹੇ ਬੈਗ ਵਿਚ ਪੈਂਟ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਬਣੀ ਗੋਲ ਗਲੇ ਦੀ ਕੋਟੀ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਪਰਦੇਸ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਜਾਵਾਂ... ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਉਹ ਬਿੱਲੇ, ਜੇ ਤੂੰ ਚਲੇ ਗਿਉਂ, ਤਾਂ ਦੀਵੇ ਵਾਲਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।’ ਫਿਰ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਅਸੀਂ ਤਰੀਕ ਪੱਕੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਦੋਂ ਮੌਸਮ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਉਦੋਂ ਬੇਲੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਜੋਗੀਆਂ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲਿਆਂ ਵਰਗੇ ਚੇਤਨ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤਾਰਾਗੜ੍ਹ ਤਲਾਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ‘ਦੀਵਾ ਬਲੇਗਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ’। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਤੋਚੀ ਯਾਰ ਨੂੰ ਤੇਰਵੇਂ ਰਤਨ ਲਈ ਕਹਿ ਛੱਡਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰਤਨ ਕਮਾਲ ਦਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੁੱਝ ਸਾਂਹਸੀ ਜੋ ਬੱਕਰੇ-ਭੇਡਾਂ ਪਾਲਦਾ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂ ਸਾਈ ਦੇ ਆਇਆ। ਤੇ ਚਾਚੇ ਖੋਜੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਕੜਛੀਆਂ ਤੇ ਖੁਰਪੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ।

ਤੇ ਫਿਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਦਿਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਯਾਰ ਬੇਲੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ‘ਤੇ ਡਟ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਸ ਆਵੇ, ਹੋਕਾ

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੇਲ ਦੀ ਬੋਤਲ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਜਦ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਨਵੀਂ ਛਪ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਤੇਲ ਚੋਮ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਏ; ਤੇ ਅੱਜ

ਗਿਆ। ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਮੰਜੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ। ਰਸਮੀ ਪੰਨਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਲੇਖਕ ਜ਼ਿੰਦਰ

ਬਿਆਸ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ‘ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ’ ਦੇ ਇਕ ਮੁਢਲੇ ਕਹਾਣੀ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਸਵੀਰ। ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਚਿਹਰੇ ਗੁੰਮ ਹੋਈ ਪਛਾਣ ਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਖੱਬਿਓਂ (ਖੜ੍ਹੇ) ਤੇਜਬੀਰ ਕਸੇਲ, ਬਲਵੰਤ ਚੌਹਾਨ, ਕੇ ਐਲ ਗਰਗ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ, ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ, ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ, (ਬੈਠੇ) ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ, ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ, ਨਛੱਤਰ ਤੇ ਉਹਦੇ ਬੱਚੇ

ਤਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਖੇ, ‘ਮੈਂ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਤੇਲ ਚੋਵਾਂਗੀ।’ ਚੇਤਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਡੇਢ ਕਨਾਲ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕੋਠੇ ਤੇ ਇਕ ਬਰਾਂਡਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਵਰਤੀ। ਤਿੰਨ ਲਾਲਟਣਾਂ ਤੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਚਾਨਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੈਸ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਬੇਵਫਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ, ਕਦੋਂ ਅੱਧ ਮਚੇਲੀ ਖੇਲ ਜਾਵੇ।

ਦੁਪਹਿਰ ਢਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਰਿਮਝਿਮ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਢਲਦਿਆਂ ਤੱਕ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਦੁਆਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਮਾਲਵੇ ਦੀ, ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਝੇ ਦੀ। ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਤੇ ਸ਼ਰੀਕੇ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੁਣਦੀ ਮੇਰੀ ਚਾਚੀ, ਦਲਬੀਰ ਨੂੰ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ, ‘ਵੇ ਦਲਬੀਰ! ਇੰਨੇ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ।’

ਫਿਰ ਸ਼ਾਮ ਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਢਲਣ ਲੱਗੀ। ਤੋਚੇ, ਕੁੱਝ ਸਾਂਹਸੀ ਤੇ ਚਾਚੇ ਖੋਜੀ ਨੇ ਕਮਾਲ ਕੀਤੀ ਪਈ ਸੀ। ਚਾਚੇ ਪਾਸੇ ਤੜਕੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਨੱਚ ਰਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਤੀਆਂ ਕੱਢ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਚਾਦਰਾਂ ਵਿਛਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਝੱਟ ਪਿਛੋਂ ਖੱਦਰ ਦੇ ਗਲਾਸ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਤਰ ਗਈ ਬੋੜ੍ਹੀ-ਬੋੜ੍ਹੀ ਖੁਮਾਰੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਰਸਮ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਦੀਵਾ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ

ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਆਈ। ਕੁਝ ਕੁ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, ਤੇ ਫਿਰ ਗੁਣਾ ਪਿਆ ਪਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ‘ਤੇ। ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਰਾਤ ਬਾਰੇ ਉਹਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ‘ਚੇਤਨ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ‘ਤੇ ਜੰਮੂ ਸੀ। ਰੋਡੀਓ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਸੀ। ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮੌਹਰੀ ਕਥਾਕਾਰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣ ਗਈ। ਕਵੀ ਮਿੱਤਰ ਵਾਹਵਾ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੋਰ ਵਿਚ ਆਏ ਨੂੰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ, ਸੰਖੇਪ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਭਰਵੇਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਵਿਸਰ ਗਈ।’

ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਰ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਕਹਾਣੀ ਅੱਧ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਆ ਗਏ। ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਆਲੋਚਨਾ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਹਾਣੀ ਸਮਾਪਤੀ ‘ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਜ਼ਾਕ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਰ ‘ਤੇ ਵਰਿਆ, ‘ਜ਼ਿੰਦਰ, ਤੂੰ ਇਹਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿੰਦਾ ਏ?’ ਲੱਗਦਾ ਏ, ਤੂੰ ਮਿੱਟੀ ਲਈ; ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਗਲੀ ਤੂੜੀ ਪਾਈ, ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਲੱਤ ਫੇਰ ਦਿੱਤੀ... ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਘਾਣੀ ਏ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਠੇ

ਲਿਪਦੇ ਨੇ।’ ਮੁਖਤਾਰ ਗਿੱਲ, ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ... ਇਕ ਬੈਠਦਾ ਤਾਂ ਦੁਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੈਠਾ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਰ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਬਿੱਲੇ ਭਾਅ, ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਮੇਰੀ! ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦਾ।’ ਉਹਨੂੰ ਉਸ ਦੀਵੇ ਦੀ ਲੋਅ ਨੇ ਇੰਨਾ ਚੰਡਿਆ ਕਿ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤਾਂ ਬਣਿਆ ਹੀ, ‘ਸ਼ਬਦ’ ਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਬਣਿਆ।

ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਹੁ ਫੁਟਾਲੇ ਨਾਲ ਕਈ ਲੇਖਕ ਟੋਢੇ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਨੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਿਲਜੁਲ ਹੋਈ। ਘਰ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਠੰਢਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਆਲੂਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਤੀਲਾ ਉਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੁਲੀਆਂ ਛਿੱਲੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਰੋਠਿਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿੱਥ ‘ਤੇ ਤਾਏ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ‘ਚੁੱਪ’ ਦੀ ਬੰਬੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ‘ਬੜਬੋਲੀ’ ਤਾਈ ਦੇ

ਘਰਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਤਾਈ ਨੂੰ ‘ਬੜਬੋਲੀ’ ਅਤੇ ਤਾਏ ਨੂੰ ‘ਚੁੱਪ’ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਲੇਖਕ ਨਿੱਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀਆਂ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਰੋਠਿਆਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਅਜੇ ਚੱਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੌਂ ਕੁ ਵਜੇ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਬਰਜਿੰਦਰ ਭਾਅ ਜੀ (ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ) ਦੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭੱਗਲ ਅਤੇ ‘ਅਜੀਤ’ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ। ਕੋਈ 11 ਕੁ ਵਜੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ। ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਆਏ ਲੇਖਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਰਾਹੀਂ ਪੈ ਗਏ।

‘ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ’ ਦਾ ਹੀ ਇਹ ਚਾਨਣ ਮੈਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੀਵੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਸਾਡੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਸ ਵਕਤ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਭਤੀਜੇ-ਭਤੀਜੀਆਂ ਨੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਹਿਤਕ ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨ ਦੇ ਕੋਲ-ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਘਰ ਹੁਣ ਸੱਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਖਾਹਿਸ਼ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਉਸੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅੱਖਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋਵੇ! ਅਖੀਰ ਵਿਚ ‘ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ’ ਵਿਚ ਬੀਬਾ ਬਲਵੰਤ ਵੱਲੋਂ ਪੜ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਨ ਦੀ ਤਖਤੀ ਉਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ,

ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਰ ਕਤਰ ਲਏ ਹੋਏ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਪੰਛੀ ਨੇ ਪਰਤ ਆਉਣਾ ਸੀ।

‘ਆਪਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਛਾਪ ਲਈਏ!’ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ 1981 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਹੋਈ ਆਦਿਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵੇਲੇ (ਖੱਬਿਓਂ) ਡਾ. ਸਿੰਦਰ, ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ, ਰਜਿਮ, ਜਸਬੀਰ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਬੀਬਾ ਬਲਵੰਤ

ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਦੀ ਹੈ- ‘ਤਾਰ ਉਤੇ ਤੁਰਦਾ ਮਨੁੱਖ’। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕਾ ਸਾਂ, ਜਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ। ਚੇਤਨ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਆਹ ਲੇਖਕ ਕਿੱਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਜੇ।’ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਕਿਹੜੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਏ?’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਜਿਹੜਾ ਤਾਰ ਉਤੇ ਤੁਰਦਾ।’ ...ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸੰਧੂ ਦਾ ਪਾਠਕ ਹਾਂ।

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਔਖੀ ਘਾਟੀ ਸਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਉਹੀ ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਡਿੰਗਦਾ, ਡੁੰਘੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਸਹੀ ਸੂਚਕ-ਯੰਤਰ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ... ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ। ਮਾਝੇ, ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਾਲ ਜਗਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ‘ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ’। ਇਹ ਸਭ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ, ਉਦੋਂ ਇਹ

ਦੇ ਦੇਣ-ਤਲਾਵੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਧਰ ਟਾਂਗੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਨਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਵਾਂਗ ਲੰਮੀ ਤਣੀ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਲਟਕਾਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਚ ਇਕ ਅੱਧੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੇਪਰ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇੰਦਾ ਦਾ ਦਿਸਦਾ, ਟਾਂਗੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਲੈਂਦੇ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਤੇ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚੋਂ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ‘ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ‘ਬੜਬੋਲੀ’ ਤਾਈ ਵੱਲ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤਾਈ ਨੇ ਹੁੱਭ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈ ਜਾਣਾ, ‘ਵੇ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਭਾਂਡੇ ਲੈਣ ਆਇਆਂ? ਨਾ ਲੱਭੂ ਨਾ ਪਤਾਸੇ। ਨਾ ਗੌਣ ਨਾ ਵਜਾਉਣਾ। ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਵਿਆਹ ਆਪਣਾ ਰੱਖ ਲਿਆ।’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਤਾਈ, ਐਵੇਂ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ’, ਇਹ ਜੰਗਾਲਿਆ ਜੰਦਰਾ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਦਲਬੀਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੋਸਤ ਆ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹਦੇ ਕਰ ਕੇ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੇ ਭਾਂਡੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।’ ਬੜਬੋਲੀ ਤਾਈ ਕਿੱਥੋਂ ਬੋਲਣੇ ਹਟੇ, ‘ਹੱਛਾ! ਦਲਬੀਰ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਰਿਹਾ।’

‘ਬਸ ਤਾਈ, ਤੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਿਹਾ।’ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਤੇ ਭੈਣ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਸਨ; ਮੈਂ ਹੀ ਫਾਡੀ ਸੀ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਇਹੀ ਕਿਆਵਾ ਲਾਇਆ ਕਿ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਹੋ ਰਹੀ ਏ, ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ!

ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ (ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

‘ਤੇ ਹੀ ਅਤੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਕੁਝ ਠੰਢਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ, ‘ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰਾਤੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰੱਖਣਾ।’ ਇਹ ਵਾਕ ਮਾਰਗਰੇਟ ਨੇ ਇਤਨੇ ਕੜਕ ਕੇ ਕਹੇ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕਮਰਾ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ।

ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਉੜਕ ਦੀ ਹੱਦ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਕਾਰਨੂਟੋਡ ਨੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਫਰਸ ‘ਤੇ ਪਟਕਾ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਕਮੀਨੇ ਜਰਮਨ ਵਿਰੁਧ ਸਾਰੇ ਭੜਕ ਉਠੇ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਸ ਦੁਸ਼ਟ ਪਾਸੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਲਮਿਲਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਮਾਰਗਰੇਟ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਬਲੀਦਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਖਲੋਤੇ। ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੇਵਲ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਆਉਣ ਤੇ ਹੀ ‘ਰੋਟੀ ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ’ ਸਮਝ ਕੇ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਸਿਰ ਸੁੱਟ

ਕੇ ਬੈਠ ਗਈਆਂ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੋਚਾਂ-ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ ਘੱਟ ਗਿਆ, ਪਰ ਸੋਚਿਆ ਬਹੁਤਾ ਗਿਆ।

ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਤੀਵੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਪਾਈਪ ਪੁਖਾ ਲਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਤਾਸ ਖੇਡਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੋਟਲ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦ ਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਸ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਭੇਤ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਅਸਲ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ।

ਤਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਫਲੇਮਬੀ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਹੋਰ-ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਛੇੜ ਕੇ ਫਲੇਮਬੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੋਈ ਭੇਤ ਕੱਢਣ ਲਈ ਟਿੱਲ ਲਾ ਖੱਕੇ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਕੱਚੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੇਡਿਆ ਹੋਇਆ। ਤਾਸ ਦੀਆਂ ਸਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਬਰਾਬਰ ਕਹੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ‘‘ਗੱਲਾਂ ਛੱਡੋ, ਤੇ ਖੇਡ

ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।’ ਤੇ ਆਪ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖੇਡ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਖੁਭਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖੰਘਣਾ ਵੀ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾ ਖੰਘਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਘੋਰਤੂ ਵਾਂਗ ਬਲਗਮ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਦੀ ਫੇਫੜੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਹਰਕਤ ਤੋਂ ਦਮੇ ਦਾ ਰੰਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰ-ਘਰਾਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਛੋਟੇ ਕੁੱਕੜ ਦੀ ਬਾਂਗ ਦੇਣ ਵੇਲੇ।

ਉਸ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਸੱਦਣ ਆਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਂਦਰ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਲੇਮਬੀ ਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੋ, ਵਿਚਾਰੀ ਖਪਦੀ-ਖਿਝਦੀ ਮੁੜ ਗਈ। ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਪਿਛੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਮੇਰੀ ਬੋਤਲ ਅੰਗੀਠੀ ਕੋਲ ਰੱਖ ਦੇਈ।’’ ਤੇ ਆਪ ਉਹ ਫਿਰ ਖੇਡ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਜਦ ਸਾਰੇ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਇਸ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਪੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮਤਲਬ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨੀਂਦਰ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰ ਕੇ ਉਠ ਖੜੋਤੇ।

(ਚਲਦਾ)

ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਫੋਕੇ-ਥੋਥੇ ਚੱਕਰਵਿਊ

ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੋਪੁਰੀ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ 'ਛਾਂਗਿਆ ਰੁੱਖ' ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਰੌਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜਾਤ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਬੜੇ ਦਿਲ-ਗੁਰਦੇ ਅਤੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਰ ਪੈਰ 'ਤੇ ਪੈਦੇ ਅੜਿੱਕੇ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਡਾਣ ਭਰੀ, 'ਛਾਂਗਿਆ ਰੁੱਖ' ਉਸੇ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਲੇਖ 'ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਫੋਕੇ-ਥੋਥੇ ਚੱਕਰਵਿਊ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬੋਧੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

“ਮੈਂ ਤੋੜੀ ਲਾਉਨਾਂ ਇਹਨੂੰ, ਰਾਣੀ ਖਾਂ ਦੇ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ...।” ਵਿਹੜੇ ਵਤਦਿਆਂ ਭਾਈਏ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਤਲਖ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ। ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਉਹਦੀਆਂ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀਆਂ ਘੁਰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਤੀਰ ਸਿੱਧੇ ਮੇਰੇ ਤਨ ਵਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਹ ਲਿਆਂ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, “ਜਦੋਂ ਤੇਰੇ ਪੜਦਰਾਂ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਫੈਂਟਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ, ਫੇ ਮਾਂ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀ ਗੰਦੀ ਅਲਾਦ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀ...।”

ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੋਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 91-93505-48100

ਮੈਨੂੰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ

ਮਾਂ ਦਾ ਲਿੱਸਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਲਾ ਭੂਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਭਾਈਏ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਫ਼ੋਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦੀਆਂ ਖਾਖਾਂ ਉਤੇ ਸਿਆਹੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਧੱਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਡਰ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਕੀ ਸੁੱਝਿਆ, ਤੇ ਮੈਂ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਮਾਂ ਦੇ ਮੰਜੇ ਕੋਲ ਰੋਣਹਾਕਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਏਹਨੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਪੜਾਉਣੇ, ਹੱਡ-ਹਰਾਮੀ ਨੇ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇੱਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਬਾ ਬੀ ਸੁੱਝਦਾ ਏਹਨੂੰ ਕੁਛ?” ਭਾਈਆ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਪਾਈ ਜਾਉਗਾ ਕਿ ਦੱਸੂਗਾ ਬੀ ਕੁਛ? ਜਿਹੜਾ ਅਈਨਾ ਇਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ!”

“ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ? ਤੂੰਹੀਂ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਇਸ ਤੁਖਮ ਦੀ ਮਾਰ ਨੂੰ!”

“ਫੇ ਓਈਓ ਗੱਲ! ਕੁਝ ਦੱਸੂਗਾ ਕਿ ਅਬਾ-ਤਬਾ ਈ ਬੋਲਦਾ ਰਹੂੰ?” ਮਾਂ ਨੇ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਰੈਕਨਾ ਦੀ ਖੂਹੀ ‘ਚ ਚੋਰੀ-ਛੱਪੀ ਮੂੜਦਾ ...।” ਭਾਈਏ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ।

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਸੇ ਖੂਹੀ ‘ਚ ਡਬੋ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣਾ, ਜੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਈ ਲਾ’ਪਿਆ ਬੜਾ ਚੋਧਰੀ ਬਣਨ! ਸਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਟੱਟੀ ਫਿਰ ਕੇ ਅਜੇ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ!”

“ਗੁਆਂਢ-ਮੱਥਾ, ਏਦਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾਂ,

ਖੁਆਜਾ ਖਿਜਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਪੀਰ ਮੰਨਦੀ ਆ ਤੇ ਤੂੰ ...।” ਮਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਈਏ ਵਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਅਖੇ ਜੱਟ ਸਾਨੂੰ ਖੂਹਾਂ ‘ਤੇ ਨਈਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੰਦੇ...ਆ ਗਿਆ ਬੜਾ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕਰਨ ਆਲਾ। ਜਦ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਖੂਹ ਆ, ਤੇ ਤੂੰ ਉਥੇ ਛੁਣਛਾ ਲੈਣ ਜਾਣਾ। ਬੜਾ ਚੰਕਿਆ ਲੰਬਤਦਾਰੀ ਦਾ!” ਭਾਈਏ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬੋਲਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਮਰੋਤਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ। ਮੇਰੇ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਹੰਝੂ ਇਉਂ ਡਿਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਜਿਵੇਂ ਬਰਸਾਤ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕਾਨਿਆਂ, ਕੜੀਆਂ ਤੇ ਤੋਤਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਟਪਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।

ਮਾਂ ਨੇ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਭੁੰਜੇ ਉਤਰ ਕੇ ਭਾਈਏ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਛੁਡਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਓਦਾਂ ਨਈਂ ਸਮਝਾ ਹੁੰਦਾ? ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੱਚ ਅਰਗੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜੇ ਬਾਂਹ ਟੁੱਟ ਗਈ ਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਰਹੀਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ, ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ...।”

“ਮਈਨੂੰ ਏਹਦਾ ਤਵੁੱਜ ਉਤਾਉਣ ਦੇ ਅੱਜ, ਸਬਕ ਸਖਾਲਦਾਂ ਏਹਨੂੰ ਪਈ ਖੂਹਾਂ ‘ਚ ਕਿੱਦਾਂ ...।” ਭਾਈਏ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਆਖਿਆ, “ਸਾਨੂੰ ਨਈਂ ਪਤਾ ਜਿੱਦਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ...।”

ਭਾਈਏ ਨੇ ਤਾੜ੍ਹ-ਤਾੜ੍ਹ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਚਪੇੜਾਂ ਮੇਰੀ ਖੱਬੀ ਪੁੜਪੜੀ ਉਤੇ ਮਾਰੀਆਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਪੁੰਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਡਦੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਦਲਾਨ ਅੰਦਰ ਮਾਰੀ। ਇਕ ਖੂੰਜੇ ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਡੈਂਬਰੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਛੋਟੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹਟਕੇ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਨਾ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਾ ਕੇ ਹਟੁੰਗਾ, ਸੁਕਰ ਆ ਪਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਛ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ...।” ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ।

ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਿਆਇਆ ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ, “ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹਰਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਖੁਆਜਾ ਪੀਰ ਨਰਾਜ ਹੋ ਜਾਉਗਾ ...।”

ਉਹ ਬੋਲਦੀ-ਬੋਲਦੀ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵੱਲ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੁਪੱਟੇ ਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂ ਪੁੱਠੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੁੰਝੇ। ਬੋੜ੍ਹੇ ਕੁ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਭਾਈਏ ਨੇ ਕੁਟਾਪਾ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨਾ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਕਈ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਪਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਅਹੁਤਿਆ, ਤੇ ਮੈਂ ਸਹਿਬਨ ਹੀ ਦੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਮੈਂ ‘ਕੱਲੇ ਨੇ ਬੋੜ੍ਹੇ ਮੁਤਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਖੂਹਾਂ ‘ਚ ਮੁੜਦੇ ਈ ਰਹਿੰਦੇ ਆਂ, ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਛੁਹਣ-ਛੁਹਾਈ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ...।”

“ਦੁਰਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਇਸ ਤੁਖਮ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ, ਜੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰੂੰਗਾ।” ਭਾਈਏ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਚਪੇੜ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਲੱਗਣ ਹੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਭਾਈਏ ਦੀ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ।

ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਬੋਹੜ-ਪਿੱਪਲ ਬੱਲਿਓ ਉਠ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਆਈ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਅਈਨੇ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਘੋਸੇ-ਘੋਸੇ ਲਾਈਓ ਆ...? ਅਈਡੀ ਕਿਹੜੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਗਈ?”

ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲੱਗੀ, “ਸਾਰੀ ਚਮੁਰਲੀ ਪਲ-ਪਲ ਦਾ ਹੱਗਿਆ-ਮੂਤਿਆ ਜਾ ਕੇ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਆ, ਆਪਣੇ ਈ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਾ ਕੇ ਲੂੜੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਆ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਖੁੜਕ ਗਈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਖੜਕ ਪਈ ...।” ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਘੁਰੀ ਵੱਟਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲਣ ਲੱਗੀ, “ਦੱਤਾਂ ਹੁਣ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕਿੱਦਾਂ ਅਟੇਰ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਮੀਸਣਾ ਜਿਹਾ, ਜਿੱਦਾਂ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਜਬਾਨ ਈ ਨਈਂ ਹੁੰਦੀ।”

“ਦੱਸਦੇ ਆ ਪਈ ਇਸ ਫਲਾਤੂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਬੰਦਿਆਂ-ਤੀਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਟੋਟਕੇ ਜੋਤਿਓ ਆ।” ਭਾਈਏ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਦੱਸ ਕਿਹਦੇ ਕਿਹਦੇ ਬਾਰੇ ਆ? ਬੋਲ ਦਬਾ ਸੱਟ! ਨਈਂ ਤਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਛੁੱਡ ਕੰਨਾਂ ‘ਤੇ।” ਮੈਂ ਝੱਟ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਬਕ ਵਾਂਗ ਯਾਦ

ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਵਿ-ਤੁਕਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਤੇਸੇ ਉਤੇ ਆਰੀ, ਧੰਨੀ ਸਨਿਆਰੀ। ਤੇਸੇ ਉਤੇ ਆਰੀ, ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ। ਨੱਥਾ ਸੁੰਹ ਨਾਈ, ਲਾਭ ਸੁੰਹ ਭਾਈ। ਇੰਦਰ ਸੁੰਹ ਗੰਗੀ ਦਾ, ਲਾਭ ਸੁੰਹ ਰੰਡੀ ਦਾ।

ਮਾਲਾਂ ਮਾਲਾਂ ਮਾਲਾਂ, ਤੇਰੇ ਪੈਰ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਖੜਕਾਲਾਂ ...।

ਭਾਈਏ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਹੱਥ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਬੋਲਦਾ-ਬੋਲਦਾ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਰੱਟਾ ਲਾਇਆ ਸਬਕ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛਿਆਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਇਹ ਟੋਟਕੇ ਮੈਂ ਨਈਂ ਜੋੜੇ, ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਓ ਆ ...।”

“ਤੇ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਜੋੜੇ ਆ?”

“ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਬਾਬਤ ਆ ...।”

“ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਹਰਾਮਦੀਏ ਜਿਣਸੇ...ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਾਉਂਗਾ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ...।” ਭਾਈਏ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਮੀ ਵਾਂਗ ਆਖਿਆ। ਉਹਦਾ ਗੁੱਸਾ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੈਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਲੱਗਿਆ।

“ਚਲ ਛੱਡ ਪਰੇ ਹੁਣ...ਬੋਬਰਾ ਸਮਝਾ’ਤਾ।” ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਜੇ ਵੱਲ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਚਿਰੋਕਣੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ।

ਭਾਈਆ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲਿਓ ਹਟ ਕੇ ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਚਿਲਮ ਵਿਚ ਅੱਗ ਪਾਉਣ ਲਈ ਛੜਤੀ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਇਕਦਮ ਮੇਰੀ ਨਵ-ਜੰਮੀ ਭੈਣ ਵਲ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰਦੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬਾਣੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਪਾਣੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣਗੇ।

ਮਾਂ ਦਾ ਜਣੇਪੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਲਾ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ ਤੇ ਪੀਲਾ-ਬਸਾਰ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖ ਮੈਨੂੰ ਤਰਸ ਜਿਹਾ ਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਉਹਦੀ ਹਾਲਤ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ, ਉਹਦਾ ਵੱਡਾ ਛੱਲਿਆ-ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਢਿੱਡ, ਤੌਰ ਵਿਚ ਨਾ ਚੁਸਤੀ ਨਾ ਫੁਰਤੀ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੀ ਸੁਸਤੀ ਹੀ ਸੁਸਤੀ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁੱਢ ਬੈਠੀ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਡਲੀਆਂ ਤੋੜ-ਤੋੜ ਖਾਂਦੀ ਦਿਸੀ। ਭਾਈਆ ਉਹਨੂੰ ਖਿੜ-ਖਿੜ ਦਬਕੇ ਮਾਰਦਾ।

ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਦਰਮਿਆਨੇ ਜਿਹੇ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਤੇ ਲਾਖੇ ਰੰਗ ਦਾ ਭਾਈਆ ਕਿਵੇਂ ਮਾਂ ਉਤੇ ਰੋਹਬ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕੁਟਾਪਾ ਵੀ ਚੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਮੋਹਰੇ ਮੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਉਚੀ-ਲੰਮੀ ਤੇ ਸੁਨੱਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਚਦਿਆਂ ਇਕ ਖਿਆਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਉਂ ਆਇਆ ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਢਲਣ ਮਗਰੋਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਬੂਟੇ ਬਾਣੀਂ ਚੁੱਪ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਜੱਕੇ-ਤੱਕੀ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਹਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ, “ਮੈਂ ਰੱਤੇ ਹੁਣਾਂ ਦੀ ਕੰਧ ‘ਤੇ ਬੰਦੇ-ਤੀਮੀ ਤੇ ਦੋ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੰਗਦਾਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ!”

“ਫੇ? ਦੱਸ ਕੀ ਗੱਲ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੁੰਨਾ?” ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਉਹਦੀ ਪਿੱਠ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਉਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਸ ਦੋ ਜਾਂ ਤੀਨ ਬੱਚੇ, ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਘਰ ਮੇਂ ਅੱਛੇ।”

ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਪਲੇਸਿਆ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਛਲਕ ਪਿਆ। ਉਹਨੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਦੁਪੱਟੇ ਦਾ ਲੜ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਰਾਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਈ ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਨਾ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਪਕ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਧਰ-ਉਧਰ ਘੁਮਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਸ ਇਕ ਟੱਕ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਵਲ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸਕੂਲੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬੋਹੜ ਬੱਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਠੇ ਭਾਈਏ ਤੇ ਦਾਦੀ ਹੁਰਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਭਾਈਏ ਨੇ ਤਾਂਬੁੜ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ‘ਅੰਨ੍ਹਾ ਸਾਧ’ (ਗਰੀਬ

ਦਾਸ) ਕਥਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਹਲੂ! ਜਿੱਦਾਂ ਕਰੋ, ਜਿਹੜਾ ਕਈਨੇ ਆਂ ਓਹੀਓ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾ ਦਿਆਂਗੇ ਰਾਤ ਨੂੰ!”

ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਇਆ ਕਿ ਲੋਕ ਇਕਾਗਰ ਬਿਰਤੀ ਨਾਲ ‘ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਾਧ’ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤੁੰਬਾ ਤੇ ਸੱਜੇ ਨਾਲ ਖੜਤਾਲਾਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਦਮ ਮਾਰਨ ਲਈ ਹੁੱਕੇ ਦੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਘੁੱਟ ਭਰਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਮੈਂ ਉਤਾਵਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਘੜੀ ਖੋ-ਪੀਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਵੀਆਂ-ਅਨੋਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਂ।

ਲੋਕ ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਛਕ ਕੇ ਬੋਹੜ-ਪਿੱਪਲ ਬੱਲੇ ਖੱਡੀਆਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਆ ਜੁਤੇ ਤੇ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਹਾਂ ਜੀ, ਭਲਿਓ ਲੋਕੇ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਈਦੇ ਸੀ, ਸੁਣੋ!” ਨਾਲ ਹੀ ਤੁੰਬੇ ਦੀ ਤਾਰ ਨੂੰ ਕੱਸਿਆ ਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਮਹਿਰਾਬ ਨਾਲ ਤਾਰ ਨੂੰ ਤੁਣਕਿਆ।

“ਭਾਈ ਪੁਰਾਣਾਂ ‘ਚ ਆਉਂਦਾ, ਪਈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਨੂੰ ਸਾਜਿਆ। ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਮਨੁੱ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਤਾਬਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਮਣਾਂ, ਖੰਤਰੀਆਂ, ਵੈਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ।”

ਸੰਤ ਗਰੀਬ ਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਚਨ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਨੜੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲਾਅ ‘ਚ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ। ਉਹਦੀ ਕਾਲੇ-ਚਿੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਹੁੱਕੇ ਦੇ ਪੁੰਝੇ ਕਾਰਨ ਧੁਆਂਢੀ, ਭਰਵੀਂ ਤੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਤੁੰਨੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਪੋਲਾ ਜਿਹਾ ਉਭਾਰ ਮਖੀਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵਰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਹਾਲੀਆਂ-ਪਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀ ਬੋਲੀ ਚੇਤੇ ਆਈ, “ਸਹੁੰ ਰੱਬ ਦੀ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲਾਂ, ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਉਠ ਜੰਮਿਆ।” ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ, ਤੇ ਸੋਚਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਛਾਂ ਬਰਸਾਤੀ ਚੋਅ ਵਾਂਗ ਕਿਨਾਰੇ ਨਾਲ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਗਰਭ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਢਿੱਡ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦਾ। ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਂਦੀ ਦਿਸੀ। ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਾਧ ਦੀ ਕਥਾ ਵਾਂਗ ਲੰਮਾ ਤੇ ਭੇਤ ਭਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਜੰਮੇ ਚਾਰ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਜਣੇਪੇ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫਾਈ ਤੇ ਮਦਦ ਲਈ ਦਾਈ ਗੰਗੇ ਵਰਗੀ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚੋਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਗਰਭ-ਉਭਾਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਾਂਗ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਫਿਰਦੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਣਗੇ?

ਫਿਰ ਯਕਦਮ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਮੇਰੀਆਂ ਚਾਚੀਆਂ-ਤਾਈਆਂ ਮਾਮੀਆਂ-ਮਾਸੀਆਂ ਵੱਲ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਨਿਆਣੇ ਜੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਚਾਰ ਕਈ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੋਚਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਥਾਰ ਨਾ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਿਆਣਾ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਖਲਲ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਪੋਚਵੀਂ ਪੱਗ ਤੇ ਨਵੇਂ-ਨਕੋਰ ਕੁੜਤੇ-ਪਜਾਮੇ ਵਿਚ ਫੱਬਵੀਂ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਅੱਧਖੜ ਬੰਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਮਹਾਰਾਜ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦੀ ਜਨਾਨੀ ਨਈਂ ਸੀਗੀ?”

“ਸਿਗੀ, ਉਹਦਾ ਨਾਂ...ਭਾਈ, ਹਾਂ...ਹਾਂ...ਆ ਗਿਆ ਚੇਤੇ...ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਸਰਸਵਤੀ!” ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਾਧ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸੋਚਣ ਬਾਅਦ ਦੱਸਿਆ।

“ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਧੀਆ-ਪੁੱਤਾ?”

“ਭਾਈ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਮਈਨੂੰ ਪਤਾ, ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਈਂ ਸੀ, ਦੱਸਦੇ ਆ ਪਈ ਨਿਆਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜੰਮੇ!”

ਖਲਾਅ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹਾਸਾ ਉਚਾ ਹੋਇਆ। ਮਾਹੌਲ ਗੋਸ਼ਟ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ।

“ਏਹਦਾ ਮਤਲਬ, ਪਈ ਉਹ ਖੁਸਰਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਮਰਦ?”

“ਨਮਰਦਾਂ ਜਾਂ ਖੁਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਨਾ ਨਿਆਣੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਆ, ਤੇ ਨਾ ਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਮਦੇ ਆ।” ਇਕ ਹੋਰ ਪੈਂਟ-ਕਮੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਕਾਹਲਾ-ਕਾਹਲਾ ਬੋਲਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

“ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਣੇ ਹੁੰਦੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇ?” ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ।

“ਭਾਈ ਇੰਨਾ ਕੁ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਪਤਾ, ਪਈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਸਹਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ। ਗੁੰਝਾਂ

‘ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ।”

“ਇਹ ਨਿਰਾ ਕੁਫ਼ਰ ਆ, ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾ ਇੰਨਾ ਅਨਰਥ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ! ਕੋਈ ਮੰਨ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ!” ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਭਾਈਏ ਨੇ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਆਖਿਆ।

“ਮਹਾਰਾਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੰਦਰ ਕਿੱਥੇ ਆ?” ਪੋਚਵੀਂ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਅੱਧਖੜ ਆਦਮੀ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮੰਦਰ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਨਈਂ ...।” ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਾਧ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਦੱਬਵੀਂ ਜੀਭੇ ਨਿਕਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਉਂ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਤੁੰਬੇ ਦੀ ਢਿੱਲੀ ਤਾਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੋਵੇ।

“ਕਿਉਂ ਵਿਚ ਖੱਪ ਪਾਈਉ ਆ? ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੱਗੇ ਸੁਣਨ ਦਿਓ, ਨਈਂ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬਗ ਜਾਓ।” ਮੱਸੇ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਢਿੱਲੀ ਬੱਧੀ ਪੱਗ ਹੇਠਾਂ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖਾਜ਼ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੜ ਕਿਹਾ, “ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਲਏ, ਪਰ ਲੱਗ ਗਏ, ਧੁਆਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਤਾਂ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ ਪਈ ਦੁਨੀਆਂ ਕਿੱਦਾਂ ਚੱਲੀ!”

“ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਦਿਓ ਫੇ, ਪਈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਮੂੰਹ, ਧੜ, ਬਾਹਾਂ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਗਰਭ ਕਿੱਦਾਂ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਊ? ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਿਹਨੇ ਕਿੱਦਾਂ ਭੋਗਿਆ ਹੋਊ? ਤੀਮੀਆਂ ਆਂਗੂ ਕੱਪੜੇ ਕਿੱਦਾਂ ਆਏ ਹੋਊਗੇ? ਸੌ ਹੱਥ ਰੱਸਾ ਤੇ ਸਿਰੇ ‘ਤੇ ਗੰਢ, ਪਈ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਿਆਣੇ ਜੰਮੇ ਆ? ਭਰਮ ਫਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਖਾਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ...।” ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਰੁਕ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਲੱਗਾ, “ਰੂਸ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਗਰੁਤਾ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਚੰਦ ਉੱਤੇ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਤੇ ਏਧਰ ਸਾਡਾ ਲਾਣਾ ਅਜੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਤੇ ਲੁੱਟ-ਖੁੱਸੁਟ ਭਰੀ ਸਿਰਜਣਾ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ।”

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ

ਸੂਰੇ ਵਡਾਰੂ, ਹੇਰਵਾ ਅਤੇ ਹੱਟੀਆਂ

ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ

ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਦੋਆਬਾ ਅਤੇ ਮਾਝਾ ਵਧੇਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਘੁੰਮਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਨਜ਼ਰੀ ਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਧ ਗਈ। ਫਗਵਾੜਾ-ਜਲੰਧਰ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਸਾਇਦ ਹੀ

ਜਤਿੰਦਰ ਮੋਹਰ

ਫੋਨ: 91-97799-34747

ਕੋਈ ਦਿਨ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਲੰਘਿਆ ਹੋਵਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਜਦਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਗਵਾੜਾ ਲੰਘ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਚਹੇੜ ਵਾਲੇ ਉਚੇ ਪੁਲ ਹੇਠੋਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚਹੇੜ ਵਾਲੇ ਉਚੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਚੇਤੇ 'ਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਰਹੇ ਇਹ ਪਿੰਡ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਹੁਣ ਇਹ ਪੈਂਡਾ ਕੁਝ ਬਦਲਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਂਡੇ ਵਿਚਲੇ ਇਲਾਕੇ, ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਉਕਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਛਾਪ ਨਹੀਂ ਮਿਟੀ। ਬਦਲਾਉ ਨੇ ਹੋਰਵੇ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਚਹੇੜ ਵਾਲੇ ਉਚੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਹਲਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਹੱਟੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਜੀਕਰਨ ਦਾ ਦੌਰ, ਇਸ ਹੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਮਿਸਾਲੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਦਿਅਕ ਹੱਟੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਤਤਕਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਖਾਸ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਹੱਟੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਜਿਹਾ ਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਜਿਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੋੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਦਿਅਕ ਹੱਟੀਆਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲੀ' ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੰਨ 2011 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਚਿਤਕਾਰਾ ਵਰਗੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।

ਚਹੇੜ ਵਾਲੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਚੇਤ-ਅਚੇਤ

ਨਜ਼ਰ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਪਿੰਡ ਖਜੂਰਲਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਸੂਰਿਆਂ ਦਾ ਦੋਆਬੇ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਡੱਕਣ ਲਈ ਖਜੂਰਲੇ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਖਾਸ ਚੌਕੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬੱਬਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ ਜਿਹਦੇ ਕਰ ਕੇ ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੱਬਰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸੀ। ਖਜੂਰਲਾ ਚੌਕੀ ਦੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਪੇਂਡੂ ਨੂੰ ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਕਰ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚੌਕੀ 'ਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਤਸੱਦਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਹ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਕਸੂਰ ਪੇਂਡੂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ। ਸੂਰਮਗਤੀ ਦੀ ਇਹ ਮਿਸਾਲੀ ਘਟਨਾ ਉਸ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੂਰਿਆਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ

ਫਾਂਸੀ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਬੱਬਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਬੂ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ, ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਬੱਬਰ ਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਬੱਬਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੱਬਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ।

ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਸੱਤਾ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਛਿਪਦਾ ਸੀ। ਸੂਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਦਾਬੇ ਅਤੇ ਡਰ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣਿਆ। ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਸੂਰੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬਿੰਬ ਬਣੇ। ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਇਹ ਲੋਕ-ਇਤਿਹਾਸ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਖਜੂਰਲੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਬਸਤਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾੜਾਂ ਦੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਘਟਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਸਤਾਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹਮਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਨਵ-ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਹੀਨਤਮ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਸ਼ਕ ਦਾ ਉਘੜਵਾਂ ਰੂਪ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਜੂਰਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੱਭਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲ ਉਚਾ ਪੁਲ ਅਤੇ 'ਹਵੇਲੀ' ਨਾਮ

ਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਢਾਂਚਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਭੋਜਨ-ਹੱਟੀ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੀ 'ਪਛਾਣ' ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਚੌੜੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਚੇ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਠੋਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਜੀਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਰਤਾਰੇ 'ਚੋਂ ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਹੱਟੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕੇ ਖਜੂਰਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਕੜੀ 'ਚ ਦੂਜਾ ਪਿੰਡ ਬੜਿੰਗ ਹੈ ਜੋ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਜਥੇਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ।

ਖਜੂਰਲੇ ਦੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੁਲ ਤਿੰਨ ਬੱਬਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜਥੇਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ, ਬੱਬਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਹਰਿਉਂਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਨ; ਤੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਕੋਲ ਰਫ਼ਲਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਸੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਮੇਲੇ 'ਚ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤਕਰੀਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਚ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਧੂਹ ਲਈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ, "ਜੇ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉ।" ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ। ਬੱਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਡਰੀ ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਦੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਨਾਮਨਿਹਾਦ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਲਈ ਵਕੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, "ਸਾਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਿਖਾਵਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰੋਬ ਹਨ।"

ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵੇਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ, "ਜਦ ਮੈਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਕਾਬਗੰਜ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕੰਧ ਢਾਹੇ ਜਾਣ, ਬਜਬਜ ਘਾਟ ਵਿਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮੁਸਾਫਰਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ, ਰੋਲਟ ਐਕਟ, ਜੱਲਿਆਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਵਗੈਰਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਚ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਤ 'ਚ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੱਟੜ ਵੈਰੀ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਸੀ।"

27 ਫਰਵਰੀ 1926 ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਬੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੱਬਰਾਂ 'ਚ ਬਾਬੂ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 29 ਸਾਲ (ਪਿੰਡ ਛੋਟੀ ਹਰਿਉਂਦੇ, ਨੇੜੇ ਸਮਰਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ), ਬੱਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 75 ਸਾਲ (ਪਿੰਡ ਹਰੀਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ), ਬੱਬਰ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ (ਪਿੰਡ ਘੁੜਿਆਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ), ਬੱਬਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ (ਪਿੰਡ ਹਿਆਤਪੁਰ ਰੁੜਕੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਅਤੇ ਬੱਬਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 17 ਸਾਲ (ਪਿੰਡ ਧਾਮੀਆਂ ਕਲਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਗਏ ਸੂਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਗਾਈਆਂ

ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਾਬਰ-ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਨ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ-ਮੁਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਲਮੀਕਰਨ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਦੇ ਹੱਲੇ ਨੂੰ ਡੱਕਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਬਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਚਹੇੜ ਵਾਲੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਤੱਕ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਈਆਂ ਬੇਹਿਸਾਬ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ

ਬੱਬਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਹੱਟੀਆਂ ਨੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਲੁਕੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੱਟੀਆਂ ਦੇ ਘੜਮੱਸ ਵਿਚ ਬੜਿੰਗ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸੋਖਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਬਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਬੂਹਾ ਹੈ ਜਿਹਨੂੰ ਮੰਡੀ ਦੀ ਚਕਾਚੌਧ ਪੁੰਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਕ 'ਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੱਟੀਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਰੂਪੀ ਦੌੜ ਨੰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਰੂਪ 'ਚ ਖਜੂਰਲੇ ਅਤੇ ਬੜਿੰਗ ਵਰਗੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਲੀਆਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਬਾਈ ਪਾਸ਼ ਇਕ ਕਵਿਤਾ 'ਚ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਫਤਗੂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭੇਤ ਲੱਭਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਟੀਆਂ ਜਮਾਂ ਹੱਟੀਆਂ ਦਾ ਜਮਾਂਫਲ ਕਿਵੇਂ ਮੰਡੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੰਡੀ ਜਮਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਜਮਾਂਫਲ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ। ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਬੰਜਰ ਸੈਦਾਨਾਂ 'ਚ ਬਾਣੇ ਦਾ ਦਰਖਤ ਕਿੰਜ ਉਗ ਆਇਆ। ਅੱਜ ਮੰਡੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨਵੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੰਕਾਰੀ ਭਰਮ ਹੈ। ਉਹ ਸਮੂਹਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬੇਤੁਕਾ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸੱਚ ਐਲਾਨਦਾ ਹੈ। ਮੰਡੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਬਰਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਲੜੇ ਸੂਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚੋਂ ਲੱਭੋਗੀ ਅਤੇ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚ ਸਾਂਭੋਗੀ। ਇਹ ਹਰ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੜ ਕੇ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸਮਕਾਲੀ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਵਾਮ ਹੱਟੀਆਂ ਦੀ ਅਮੁੱਕ ਵਾੜ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕੀ ਆਪਣੇ ਸੂਰਮੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਦੀ ਪੈੜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੱਭੋਗੀ।

ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਫੋਕੇ-ਥੋਥੇ ਚੱਕਰਵਿਊ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪਕਰੇਤ ਉਮਰ ਦਾ ਉਹ ਬੰਦਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਬਾਘੀਆਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੱਸਾ ਬਾਹਬਰ ਕੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, "ਭਲਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹੂੰਗੇ, ਪਈ ਰਵਿਦਾਸ ਨੇ ਪੱਥਰ ਕਿੱਦਾਂ ਤਾਰਿਆ? ਪਰਸੋਂ ਨੂੰ ਕਹੂੰਗੇ, ਪਈ ਧੰਨੇ ਨੇ ਪੱਥਰ 'ਚੋਂ ਰੱਬ ਕਿੱਦਾਂ ਪਾ ਲਿਆ? ਇਸ ਨਿਆਰੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ, ਤਪੱਸਿਆ ਕਰ ਕੇ ਈ ਕੁਛ ਮਿਲਦਾ, ਐਮੀ ਬੋੜ੍ਹੇ ਦੁਨੀਆਂ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀ ਆ!...ਕੱਲ੍ਹ ਜੰਮ ਕੇ ਅੱਜ ਮੱਤਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਆ।"

ਲਾਲਟੈਣ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੋਲਾਂ

ਆਨੇ ਸੱਚ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੋਲਿਆ ਹੀ ਨਾ। "ਸਾੜੇ ਨਈਂ ਸੁਣ ਹੁੰਦੀ ਇਹ ਕੰਜਰ-ਖੱਪ!" ਪੱਥਰੀ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਨੇ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਆਖਿਆ ਤੇ ਉਹਦਾ ਦੂਜਾ ਸਾਥੀ ਉਹਦੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਉਨ ਕੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੰਗਾ-ਮੰਦਾ ਨਾ ਕਿਹਾ।

ਆਪਣੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਬਾਰੇ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਲੋਕ 'ਪਾਹਨ ਪੂਜੇ ਹਰੀ ਮਿਲੇ ਤੋ ਮੈਂ ਪੂਜੁ ਪਹਾੜ, ਯਾ ਤੇ ਉਹ ਚੌਕੀ ਭਲੀ ਪੀਸ ਖਾਏ ਸੰਸਾਰ' ਮੁੜ-ਮੁੜ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੋਹਰੇ ਆਇਆ।

"ਸਾਰਾ ਮਜਾ ਕਿਰਕਿਰਾ ਕਰ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ,

ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚਲਦਾ ਸੀ ...।" ਮੱਸੇ ਨੇ ਆਦਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲ ਕੇ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਵਿਗੋਚਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਜੇਤੂ ਭਲਵਾਨ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੇ ਰੁਮਾਲੀ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਲੋਕ ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਰੁਖ ਹੋ ਗਏ।

ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਤੇ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਬਹਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਈਆ ਭਰਿਆ ਦੀਵਾਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਤਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤ ਮੰਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬਈ ਦਲੀਲਾਂ ਤਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਆਲੀਆਂ ਸਿਗੀਆਂ, ਇਕ ਨਈਂ ਗਿਣਨ ਦਿੱਤੀ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ।"

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਐ ਲਗਦਾ, ਪਈ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਂ,

ਜਿੱਦਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਹਿ'ਤਾ, ਉਦਾਂ ਈ ਮੰਨ ਲਿਆ।" ਭਾਈਏ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਹੋਵੇ, "ਮੰਗੀ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਲਗਦੀ ਆ, ਪਈ ਜੇ ਰੱਬ ਹੈਗਾ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਬੀ ਕੋਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਹੋਊਗਾ, ਕਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਜਿਹਦਾ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਈਂ, ਕਿਹੜਾ ਰੁੱਖ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬੂਟਾ ਆ ਜਿਹਦੇ ਜੜ੍ਹ ਜਾਂ ਬੀ ਨਈਂ।" ਭਾਈਆ ਘਰ ਦੀ ਸਰਦਲ ਤਕ ਜਾਂਦਾ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਬੀੜੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਮੱਠੀ ਜਿਹੀ ਵਗਦੀ ਹਵਾ ਤੋਂ ਬਲਦੀ ਤੀਲੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਤਕ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਧੁੰਧੇ ਦਾ ਘੁੱਟ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹ ਬਲਦੀ ਤੀਲੀ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਆਪਣੇ ਲੱਗਾ, "ਸਾਰੀ ਕਲਪਣਾ ਈ ਆ, ਐਮੀ ਰਾਮ-ਰੋਲਾ ਆ ਸੁਸ਼ਟੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਣਦੀ ਦੇਖੀ ਆ, ਕੁਦਰਤ ਅਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਈ ਨਈਂ, ਪਈ ਕਿੱਦਾਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸਾਡੇ ਅਰਗੇ ਕੰਮੀਆਂ ਆਂਛੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੀ ਆ, ਰੁੱਖ-ਮਨੁੱਖ ਨਿੱਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋ ਰਏ ਆ, ਝੜਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਮੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਕਮਾਲ ਆ ਕੁਦਰਤ

ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਦੀ ਵੀ ...।" ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅੱਧਖੜ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ-ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬਾਣ ਦੀ ਨੰਗੀ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਸੌਣ ਲਈ ਪਿਆਂ, ਮੇਰੀਆਂ ਮੀਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੋਹਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੇ ਨਿੰਗਰ ਖਿਆਲ ਖਲਾਅ ਵਿਚਲੇ ਚਮਕਦੇ ਟਟਿਹਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਭਰਨ ਲਈ ਇੱਧਰ ਤੇ ਕਦੀ ਉਧਰ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਦੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਤੇ ਭਾਈਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਉਡਾਣ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਜਗਦੀ ਲਾਲਟੈਣ ਮੈਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਦਿਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਫੋਕੇ-ਥੋਥੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਗਰੂਤਾ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ।

‘ਗੁਲਾਬ ਗੈਂਗ’ ਦੀ ਲਾਲੀ

ਫਿਲਮ 'ਗੁਲਾਬ ਗੈਂਗ' ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਸੁਨੱਖੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1986 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਸਲਤਨਤ' ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1984 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਅਬੋਬ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਫਿਲਮ ਕਰੀਅਰ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਨੇ ਕਈ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਉਂਝ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਲੀਡ ਰੋਲ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾ ਤੱਥ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੋਲ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਜੁਗਾਤ ਨਾ ਬਣਨ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਪਰੈਲ 2012 ਵਿਚ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੋਮਿਕ ਸੇਨ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਲਈ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਅਤੇ ਤਨਿਸ਼ਠਾ ਚੈਟਰਜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ, ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਵਿਕਰਮ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਿਵਿਆ ਜਗਦਲੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਬੋਸ ਦੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਪਤ ਪਾਲ ਦੇਵੀ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਦੀ ਅਸਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਲਾਬੀ ਗੈਂਗ ਨਾਂ ਹੇਠ ਗਰੇਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸਹਾਰਾ ਮੂਵੀ ਸਟੂਡੀਓ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਾਹ ਹਨ, ਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਛੇਤੀ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਹੁਤ ਆਸਾਂ ਹਨ। ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈ। ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਡੇਢ ਇਸ਼ਕੀਆ' ਨੇ ਚੰਗਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ, ਹੁਮਾ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ਦ ਵਾਰਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਫਿਲਮ 'ਗੁਲਾਬ ਗੈਂਗ' ਵਿਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਵਿਉਂਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮਾਂ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ

ਫਿਲਮ 'ਗੁਲਾਬ ਗੈਂਗ' ਵਿਚ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ।

ਫਿਲਮ 'ਦੇਵਦਾਸ' 2002 ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਆਜਾ ਨੱਚ ਲੋ' ਨਾਲ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਫਿਰ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹ 2013 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼' ਅਤੇ 'ਯੇ ਜਵਾਨੀ ਹੈ ਦਿਵਾਨੀ' ਵਿਚ ਮਹਿਮਾਨ ਰੋਲ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ 'ਡੇਢ ਇਸ਼ਕੀਆ' ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਫਿਰ ਤੁਰੀ ਹੈ। 'ਗੁਲਾਬ ਗੈਂਗ' ਉਸ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਖੁਲਨਾਇਕ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਖਲਨਾਇਕਾ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਜੂਹੀ

ਚਾਵਲਾ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਭਾਵੇਂ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਮਾਧੁਰੀ ਵਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਰ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਨਾਇਕਾ ਉਹ ਦਰਖਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਚਿਰਾਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਜੂਹੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜੋ ਹਾਲਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਧਰੇ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ। ਔਰਤ ਨਾਲ ਪੈਰ-ਪੈਰ ਉਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਭੋਗਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਡਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਖਲਨਾਇਕਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਫਜ਼ੂਲ ਫਿਲਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਸਿਨ

ਫਿਲਮ ਸੁੰਦਰੀ ਅਸਿਨ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਦੋਂ ਬਹੁਤ ਖਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ 100 ਕਰੋੜੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੀਟਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਫਿਲਮ ਆਲੋਚਕ ਵੀ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਹਰ ਫਿਲਮ ਲਈ ਮੀਟਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸਿਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਲਿਆਲਮ ਫਿਲਮ ਨਾਲ 2001 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਤਾਮਿਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੋਖਾ ਨਾਂ ਕਮਾਇਆ ਪਰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ

ਦਾਖਲਾ 6 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ 'ਗਜਨੀ' (2008) ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਲੰਡਨ ਡ੍ਰੀਮਜ਼', 'ਰੈਡੀ', 'ਹਾਊਸਫੁੱਲ-2', 'ਬੋਲ ਬੱਚਨ' ਅਤੇ 'ਖਿਲਾਤੀ 786' ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਿਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਉਹੀ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੀਰੋ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਆਲ ਇਜ਼ ਵੈਲ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹੀਰੋ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਕਿਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ

ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਉਮੇਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਮੇਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਿਨ ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸਿਨ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਆਸਾਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਫਿਲਮ 2012 ਵਿਚ 'ਖਿਲਾਤੀ 786' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੱਸ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਿਨ ਸੱਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਲਿਆਲਮ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਤਮਿਲ, ਤੈਲਗੂ, ਹਿੰਦੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬੋਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। 'ਖਿਲਾਤੀ 786' ਫਿਲਮ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੀ ਮਰਾਠੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮਰਾਠੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸਿਨ ਦੀ ਇਸੇ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਾਰੇ-ਵਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਿਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਏਜੰਡਾ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਦਾ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਤਮਿਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸਟੀਰੀਓ ਟਾਈਪ ਹੀ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਅਤਿਅੰਤ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਉਹ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਦੇਣ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

ਬਾਪੂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ: ਆਲੀਆ

'ਸਟੂਡੈਂਟ ਆਫ ਦਿ ਈਅਰ' ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਪਹਿਲੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਲਮੀ ਆਫਰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਗੁੱਬ ਕੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ- "ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਦਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਉਹ ਮਾਣ ਨਾਲ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਕਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਉਸ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਬੋਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਕਰਦੀ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦੀ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਸੋਨੀ ਰਾਜਦਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅਤਿਅੰਤ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਹਰ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਉਸ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਅਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans
Under One Roof

ਪਿਛਲੇ 26 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Reo/Short Sale Specialist

We can sell your house in short sale at no cost to you.

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

34591 Perry Road,
Union City, CA 94587
3 Bedrooms, 2 Bathrooms,
2 Car Garage
Area: 1627 Sq. Ft.
Lot: 6000 Sq. Ft.
Asking: \$588,000

31356 Santa Maria Drive,
Union City, CA 94587
3 Bedrooms, 2 Bathrooms,
2 Car Garage
Area: 1450 Sq. Ft.
Lot 5500 Sq. Ft.
Asking: \$589,000

199 Page Mill Drive,
San Jose, CA 95111
4 Bedrooms, 2.5 Bathrooms,
2 Car Garage
Area: 1732 Sq. Ft.
Lot: 5000 Sq. Ft.
Asking: \$569,000

1498 Columbine Way,
Livermore, CA 94550
6 Bedrooms, 3 Bathrooms,
3 Car Garage
Area: 3159 Sq. Ft.
Lot: 26700 Sq. Ft.

4326 San Juan Ave.,
Fremont, CA 94536
4 Bedrooms, 2 Bathrooms,
2 Car Garage
Area: 1740 Sq. Ft.
Lot: 6000 Sq. Ft.

1. 1498 Columbine Way, Livermore, CA 94551
2. 1820 De Vaca Way, Livermore, CA 94550
3. 4124 Polaris Ave., Union City, CA 94587

4. 2995 Masonwood St., San Jose, CA 95148
5. 4326 San Juan Way Fremont, CA 94536
6. 2809 Glen Sharon Way, San Jose, CA 95148

JUST SOLD

7. 2385 Patricia Dr., Santa Clara, CA 95050
8. 43881 Cameron Hills Dr., Fremont CA 94539

9. 1098 Phelps Ave., San Jose, CA 95117
10. 2712 Sea Drift Ln., Hayward, CA 94545
11. 27659 Persimmon Dr., Hayward, CA 94544

12. 115 Juniper Ct., Hercules, CA 945547
13. 2980 Glen Alden Ct., San Jose, CA 95148
14. 34782 Klondike Dr., Union City, CA 94587

WE CAN SELL HUD HOMES ANY WHERE IN CALIFORNIA

Market is hot. Do not wait any more to buy home of your dreams. There are multiple offer situations on all under market homes. Act now before it is too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.

Selling new and old Homes
from San Jose to Sacramento

Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539

Tel:510-440-9292, Fax:510-656-8941

Cell: 510-304-9292
Cell:408-666-8279

Jaswinder Gill M.Sc (PAU)
CA DRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

*2004 to 2006 Award Winner
Top 1% Listing Realtor in Bay Area

Sacramento Office:
9912 Kapalua Ln.,
Elk Grove, CA 95624
Tel:916-612-5773, Fax:916-393-2586

E-mail: jassi@jassigill.com or
Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Refinance Now

15 & 30 Yr Fixed Rates Are Still Better!!!
5/1, 7/1 ARM are also attractive
Refinance Now At Zero Cost

Call Sukhi Gill
DHMS, Loan Broker,
@ 510-207-9067
CADRE Lic.#01180969
NMLS# 352095

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 15ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ

(ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2014)

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

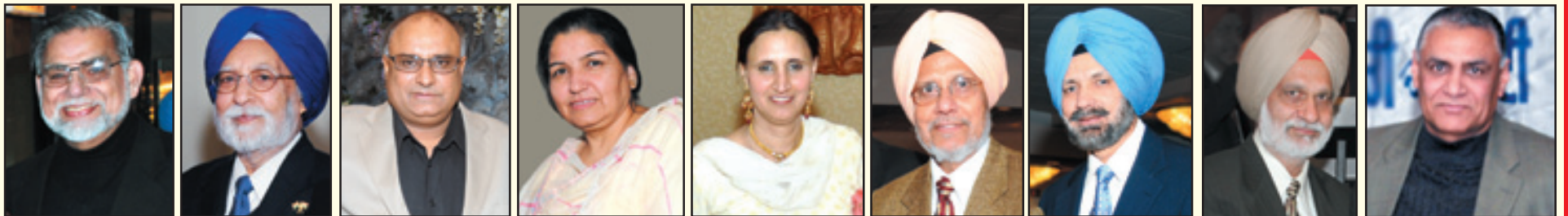
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

14ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ'

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਅਪਰੈਲ 2014

(ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ, ਸ਼ਾਮਬਰਗ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸਰਬਜੀਤ ਬਿਆੜਾ ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਨੀਟੂ) ਕਾਹਲੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਜਤਿੰਦਰ ਮੋਹਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 847-359-0746 e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net, website: www.punjabtimesusa.com